UNIVERZITET SINGIDUNUM U BEOGRADU

DEPARTMAN ZA POSLEDIPLOMSKE- MASTER STUDIJE

Studijski program: Poslovna ekonomija

„Reosiguranje u funkciji zaštite rizika osiguranja“

-MASTER RAD-

Mentor:
prof. dr Ljiljana Jeremić

Student:
PetarVasiljević
400383/11

Beograd, 2012 god.

Sadržaj:

Uvod.....3
I Kratak prikaz osiguranja.....5
1.1 Istorijat osiguranja u Srbiji.....5
1.2 Elementi osiguranja.....5
1.3 Razvoj delatnosti osiguranja.....7
1.4 Privredni značaj osiguranja.....8
1.5 Rizik.....9
1.6 Premija Osiguranja.....12
II Vrste osiguranja.....18
2.1 Životna osiguranja.....19
2.2 Neživotna osiguranja.....25
2.3 Primer Štete na opštini Irig.....41
III Reosiguranje.....45
3.1 Značaj reosiguranja za privredu.....45
3.2 Osnove reosiguranja.....46
3.3 Subjekti i posrednici u reosiguranju.....52
3.4 Organizacija reosiguranja.....53
IV Podela reosiguranja.....53
V Reosiguranje na međunarodnom nivou.....56
VI Način ugovaranja reosiguranja.....58
6.1 Pojedinačni ugovori.....58
6.2 Proporcionalni ugovori.....59
6.3 Neproporcionalni ugovori.....67
VII Tehnike rada reosiguranja i osnovni dokumenti.....69
7.1 Prikupljanje podataka.....72
7.2 Razmatranje ponuda.....73
7.3 Premija osiguranja.....73
7.4 Obračun šteta.....74
7.5 Statistika.....74
VIII Reosiguravajuća društva u Srbiji.....72
8.1 DDOR Re Novi Sad.....77
8.2 Delta Generali reosiguranje.....78
8.3 Dunav Re.....80
8.4 Wiener Re.....82
8.5 Berze reosiguranja.....84
Studija slučaja.....86
Zaključak.....92

Uvod

Značaj i aktuelnost istraživanja. Osiguranje kao privredna delatnost dobija sve više na značaju i u Srbiji. Nesumnjivi porast značaja ove delatnosti ogleda se i u sve većem broju domaćih propisa koji na savremen način regulišu delatnost osiguranja u skladu sa propisima Evropske unije u ovoj oblasti. Gotovo da nema delatnosti koja u tolikoj meri utiče na sve subjekte u jednom društvu, kao što je to slučaj sa osiguranjem.

Polazišta istraživanja. Osiguranje je prisutno u svakodnevnom životu ljudi, bez polise osiguranja nije moguće obezbediti imovinsku sigurnost za slučaj prirodnih i drugih opasnosti, obavljati profesionalne delatnosti, obezbediti sigurnost vozila, obezbediti pristojnu zdravstvenu zaštitu ili dopuniti prihode u starosti koji su po osnovu obaveznog socijalnog osiguranja sve skromniji. Obavljanje privredne i svake druge društveno korisne delatnosti bez polise osiguranja koja obezbeđuje sigurnost poslovanja bez obzira na rizike koji mogu nastati. Društva za osiguranje su takođe najznačajniji investitori na finansijskom tržistu i oni će to biti sve više i u našoj zemlji. Osiguranje je specifična privredna delatnost koju obavljaju posebni privredni subjekti, društva za osiguranje, radi pružanja materijalne zaštite fizičkim i pravnim licima od posledica osiguranih rizika na osnovu primene posebnih pravnih pravila i pravila tehnike osiguranja zasnovane na statistici i matematici. Delatnost osiguranja je značajno drugačija od ostalih privrednih delatnosti. Za razliku od drugih delatnosti koje se obavljaju na osnovu poslova gde se zna koje su obaveze učesnika u poslu osiguravač ne zna unapred da li će nastati i koliko će iznositi njegove obaveze koje proizilaze iz zaključenih ugovora o osiguranju. Međutim, primena posebne tehnike osiguranja koja se zasniva na statistici i matematici obezbeđuje osiguravačima solidne osnove za obavljanje profesije. Primenom posebnih pravila struke smanjuje se u najvećoj mogućoj meri neizvesnost u pogledu ostvarenja rizika i visine njegovih štetnih posledica. Na osnovu praćenja sličnih događaja u prošlosti izračunava se verovatan iznos budućih obaveza koje je osiguravač preuzeo ugovorom o osiguranju. To omogućava utvrđivanje adekvatne premije i sa tim u vezi organizovanje pravične i sigurne zaštite od rizika.[1]

Predmet istraživanja je kako prikazati rizik kroz osiguranje i reosiguranje, kao i približiti pojam osiguranja i reosiguranja kroz njegove osnove i praktične primere. U radu će biti istraženi kako oni prvi koraci koji su načinjeni u ovoj sferi poslovanja i saradnje tako i

[1] Jasna Pak, Ljiljana Jeremić, Lidija Barjaktarevic „Osnovi osiguranja“, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2012, Str. 1

oni poslednji koji su i danas aktuelni. Takođe, obratiće se pažnja na značajnu implementaciju osiguranja u sve privredne sisteme, kako u Evropi tako i kod nas. Pojasnićemo neke osnovne pojmove osiguranja, osnovne izraze, svrhu osiguranja kao i njegov sam benifit.

Cilj ovog istraživačkog rada je da približimo pojam rizika kroz vrste osiguranja, kao i da objasnimo povezanost osiguranja i reosiguranja. Činjenica je da će upravo osiguranja kako je danas u Evropi tako i ovde postati obaveza koju će svi građani morati da uplaćuju poput računa za struju, vodu i slično. Problematika ovog istraživanja je razmatranje značaja osiguranja i reosiguranja sa stanovništva teorije upravljanja rizikom uz odgovarajuće praktične primere.

S obzirom na specifičnost i interdisciplinarnost, a na osnovu postavljenog cilja i hipoteza ovog istraživanja odabrane su **naučne metode** koje će svojom kombinacijom činiti metodiku rada. Uzimajući u obzir specifičnosti proučavanog predmeta istraživanja, a u cilju zadovoljenja osnovnih metodoloških zahteva (objektivnost, pouzdanost, opštost i sistematičnost) u istraživanju su korišćene sledeće naučne metode:

Osnovne metode: Metode analize i sinteze; deduktivna metoda, metoda konkretizacije i komparacije.

Opštenaučne metode: istorijsko komprativna metoda, statistička metoda.

Metode prikupljanja podataka: Metoda analize sadržaja.

Osnovna hipoteza rada bi bila *„Dobro osiguranje počinje reosiguranjem“*.

Struktura rada. Struktura ovog rada je sastavljena od devet glava, prva glava obrađuje neke osnovne pomjove i ključne stvari vezane za osiguranje. Druga glava je obrađena kao podela osiguranja. Konkretan primer štete na opštini Irig je obrađen u vidu treće glave. Četvrta glava nas uvodi u reosiguranje, njegove osnove, elemente i njegov značaj. Peta glava predstavlja podelu osiguranja. Šest glava obrađuje osiguranje na međunarodnom nivou. Sedma glava obuhvata načine ugovaranja reosiguranja. Tehnike rada u reosiguranju i njegovi osnovni elementi su zastupljeni u osmoj glavi. Osvrt na osiguravajuća društva u Srbiji imamo obrađeno u osmoj glavi. Dok u desetoj imamo uvid u berze reosiguranja. Za kraj ovog rada imamo detaljno obrađenu studiju slučaja.

I Kratak prikaz osiguranja

1.1 Istorijat osiguranja u Srbiji

Prvi tragovi osiguranja u Srbiji nalaze se u Zakoniku cara Dušana iz 1349. i 1354. godine, a osiguranje u današnjem smislu reči u Srbiji se, kao privredna aktivnost, pojavljuje u 19.veku. Prvo osiguranje u Srbiji pominje se 1839. godine. Te godine osigurao je u Beogradu neki Zuban svoju kuću. "Posle nekoliko dana kuća izgori i agent Tršćanskog osiguravajućeg društva, koji se nalazio u Zemunu i kod koga je bilo izvršeno osiguranje, isplati odmah osiguranu sumu od 175 talira", pisale su "Srbske novine".[2]

U "Srbskim novinama" 11. oktobra 1844. godine, Vojinović i Sodrug saopštavaju: "Bečko glavno društvo osiguranja", imajući kapital od 36 miliona groša, opunomoćilo je nas potpisane za svoje glavne zastupnike za Beograd i celu Srbiju, da se kod nas sva pokretna i nepokretna dobra, kao: kuće, dućani i druge staje, nameštaj kućni, dućanski espap itd. od vatre, groma i zemljotresa, isto tako i espap, koji iz Srbije za Austriju ide, od potopa za malu nagradu osigurati mogu, i obvezuje se svako kod nas osigurano dobro, ako propadne, po glasu istiniti dokazatelstva isplatiti." U Srbiji su se prvo osnivale filijale stranih društava. Prvu filijalu osnovalo je društvo "Anker" (1861), zatim "Tršćansko opšte osiguravajuće društvo" (1867), "Nord britiš i merkantile" (1874), "Grešem" (1877), "Njujork" (1886). Strana društva imala su monopol u osiguranju sve do kraja 19. veka. Prva domaća osiguravajuća kuća, "Beogradska zadruga", osnovana je 1897. godine. Zatim se 1902. godine pojavljuje još jedno strano društvo "Rosija", a 1906. domaće - "Srbija". Danas u Srbiji[3] posluje 20 društava za osiguranje, 48 društava za posredovanje i zastupanje u osiguranju i vršenje drugih poslova u osiguranju, 103 preduzetnika (zastupnika u osiguranju), jedna turistička agencija koja se bavi posredovanjem u osiguranju i 3 banke koje imaju ovlašćenje za zastupanje u osiguranju.[4]

[2] http://aleksandar.eror.me/blog/istorija-osiguranja-u-svetu-i-kod-nas (04.23.2012)
[3] Šulejić P.,Vujović R.,Mrkšić D.,Žarković N.,Rašeta J.,Mloradić J: Osnovi osiguranja,Poslovni fakultet u Beogradu,2006,str. 4
[4] http://aleksandar.eror.me/blog/istorija-osiguranja-u-svetu-i-kod-nas (04.23.2012)

1.2 Elementi osiguranja

„Osiguranje je jedan od načina da sebe lično ili svoju imovinu sačuvamo od rizika na čije nastupanje ne možemo uticati.“[5]

U osnovi,pod njim se podrazumeva privredna delatnost koja štiti čoveka i njegovu imovinu od posledica dešavanja brojnih opasnosti. Time se obezbeđuje neophodna sigurnost kako u privredi, tako i u celokupnom društvu. Nemoguće je ostvariti visoko razvijenu proizvodnju i odgovarajuće društvene procese bez rada delatnosti osiguranja. Delatnost osiguranja je prisutna u svakodnevnom životu kroz različite vidove pokrića tj. vrste zaštite. „Osiguranje je institucija koja nadoknađuje štete nastale u društvu ili kod ljudi, usled dejstva razarajućih prirodnih sila ili nesrećnih slučajeva. Slobodno možemo reći da ono pruža ekonomsku zaštitu osiguranicima (pravnim i fzičkim licima) od štetnih dejstva i ekonomskih poremećaja do kojih dolazi kada nastane osigurani slučaj.“[6] Suština osiguranja leži u udruživanju svih onih koji su izloženi istoj opasnosti kako bi zajednički podneli štetu koja će zadesiti samo neke od njih (načelo uzajamnosti i solidarnosti). Raspoređivanje rizika na veliki broj osiguranika, a samim tim i pretvaranje velikih šteta na mnoštvo malih predstavlja tehničku suštinu osiguranja. Postoje tri vida osiguranja : ekonomski,pravni i tehnički.

- Ekonomski vid- iskazuje se kroz funkcije osiguranja- posrednu i neposrednu zaštitu siguranika, tj. njegove imovine ,razvojna funkcija, socijalna funkcija i drugo.
- Pravni vid- njime se utvrđuju pravni odnosi u osiguranju. Na primer: utvrđivanje prava i obaveze osiguranika i osiguravača prilikom zaključenja ugovora o osiguranju, tokom trajanja osiguranja i kod likvidacije štete (ostvarivanje odštetnih prava).
- Tehnički vid- utvrđuje funkcionsanje osiguranja kao mehanizma za procenu težine rizika, proračun premije i slično, uz upotrebu statističko-matematičkih metoda.

Mesto osiguranja u ekonomskom procesu tržišne privrede spada u oblast usluga. Drugim rečima,u tržišnoj privredi se stvara društveni fond osiguranja iz dva osnovna razloga.[7]

Prvi razlog je isključivo ekonoska nužnost, da bi se zaštitila imovina od oštećenja ili propasti.

[5] Žarković N.,Osiguranje: Teška ili laka industrija, List Akcionarskog društva za osiguranje i reosiguranje „DDOR Novi Sad“,Novi Sad,broj 268,avgust-novembar 2000,str.102.
[6] www.nbs.rs (07.05.2012)
[7] Ibid

Drugi razlog je to što će se plasiranjem kapitala u osiguranje ostvariti višak vrednosti u obliku premije, slino kao što trgovac dobija svoj profit koji je ostvario kao deo viška vrednosti ostvarenog u proizvodnji. Kao oblast od posebnog društvenog interesa, osiguranje je dobilo ogovarajuće mesto u razvoju našeg društva ,tj. teži ka modernoj i savremenoj državi i uljučivanju u međunarodne tokove. Ekonomski karakter osiguranja i reosiguranja se zasniva na njihovim funkcijama,organizacijama i podeli. „Finansijska funkcija osiguravajućeg društva obuhvata organizovanje, kontrolu i analizu svih novčanih tokova vezanih za pribavu osiguranja, plaćanje odšteta, finansiranje preventivnih mera i plasman raspoloživih sredstava.“[8]

Osnovnu ulogu osiguranja čine naknada štete i isplata osiguranih suma kod osiguranja imovine i lica. To je ekonomska zaštita. Ovu obavezu naknade i isplate osiguravači izvršavaju iz unapred naplaćenih sredstava od osiguranika u vidu premije osiguranja. Osiguravauća delatnost ima na raspolaganju znatna novčana sredstva koja nose obeležja posebnog kapitala. Akumulirana sredstva u osiguranju se usmeravaju u banke ili se ulažu u deonice, obaveznice i druge instrumente finansijskog tržišta. Veoma je važno naglasiti da osiguranje deluje kao stabilizirajući činilac u zemljama koje se bore sa inflacijom tako što podstiču štednju na račun potrošnje, što je slučaj sa našom zemljom.

1.3 Razvoj delatnosti osiguranja

Još u davnim vremenima, sa postankom društva, nastala je potreba da se nadoknadi nastala šteta, odnosno da se obezbedi sigurnost imovine i lica. U prvobitnoj zajednici čovek nije mogao opstati izvan uže sredine u kojoj je živeo. Ona ga je štitila i fizički i ekonomski. Smatra se da je pojava privatne svojine uslovila organizovanu zaštitu imovine, koja je bila preteča osiguranja. Prapočeci osiguranja pojavili su se u vreme robovlasništva. Bili su vezani za delatnost trgovine i prevoz robe, gde su se najčešće javljale opasnosti od propasti imovine. Trgovci su robu prevozili brodovima i karavanima, pri čemu je ona često bila plen razbojnika.

Saznanja o prvim korenima osiguranja vezuju se za vreme od pre pet milenijuma. „Kineski trgovci su još tri hiljade godina pre naše ere, prevozeći robu rekom Jancekjang ,na posebno opasnim mestima zbog struja i stena pretovarali teret u više manjih čamaca, kako bi umanjili

[8] Miloradić J.,“Osiguranje u agro privredi“,Zaaslon, Sremska Mitrovica,2004,str.11.

rizik od eventualno nastalih gubitaka. Ako bi došlo do uništenja čamaca sa robom, svi vlasnici robe koja nije propala dali bi srazmerni deo trgovcu koji je pretrpeo štetu.“[9]

U starim azijskim civilizacijama osnivane su ustanove za pomaganje nastradalim u stihiji. U Persiji su onome ko bi ne svojom krivicom izgubio brod bio nabavljen drugi zajedničkim sredstvima. Veoma značajan oblik ekonomskog obezbeđenja za slučaj gubitka robe i broda bio je pomorski zajam (foenus nuticum), koji je uveden u doba rimskog carstva i održao se sve do trinaestog veka. Suština pomorskog zajma bila je da se naplaćivanjem većih kamata od realno potrebnih, jedan deo sredstava odvaja da bi u slučaju nastanka štete bio isplaćen odštetom. Pomorsko osiguranje se javlja ukidanjem pomorskog zajma, zbog visokih kamata ,od strane pape Grgura u VII i VIII veku. Otkriće Amerike i razvoj pomorskog saobraćaja u srednjem veku, razvoj pomorske trgovine na Mediteranu, značajno su doprineli razvoju osiguranja.

osiguranja u Engleskoj. Prva sačuvana polisa u Engleskoj napisana je na italijanskom jeziku 1547. godine. Razvoj privrede i pojava velikih šteta dovodi do komercijalizacije osiguranja, tako da 1591.god. u Nemačkoj nastaje osiguranje od požara. Prvo društvo za osiguranje od požara osnovano je u SAD 1752.god. od strane Benadžamina Franklina. Zatim se osnivaju i pomorska osiguravajuća društva u Libeku i Bremenu u Nemačkoj. Sve navedene akcije imale su za cilj samo nadoknadu štete. Prvo osiguranje se javilo razvojem statističko-matematičke nauke (pre svega računa verovatnoće i zakona velikih brojeva). Izravnati su rizici i omogućeno je da se šteta raspoređuje na sve učesnike u osiguranju, a ne samo sa osiguranika na osiguravača.

1.4 Privredni značaj osiguranja

Deltanost osiguranja ima višeslojnu važnost za privredu. Zaštita ljudi i njihove imovine jeste glavni zadatak osiguranja, ali ono ostvaruje i druge povoljne učinke po ukupnu privredu jedne zemlje. Zanimljivo je istaći da britansko osiguranje, najveće u Evropi i treće na svetu (iza SAD i Japana) , sa učešćem od 11 % svetske premije, ima 324.000 zaposlenih, te da je u fiskalnoj 2006/2007. u državnu kasu uplatilo 9.7 milijardi funti, kao jedan od vodećih poreskih obveznika. Novčani poslovi osiguravajućeg društva obuhvataju sprovođenje,

[9] Šulejić P.,Vujović R.,Mrkišić D.,Žarković N.,Rašeta J.,Miloradić J.,: Osnovi osiguranja, Poslovni fakultet u Beogradu,2006,str.12.

praćenje, nadzor i analizu svih novčanih tokova vezanih za pribavu osiguranja, plaćanja odšteta, finansiranje mera, sprečavanja nastanka šteta i ulaganje raspoloživih sredstava.

Osiguravajuća delatnost raspolaže kvalitetnim novčanim sredstvima, koja nose obeležja posebnog kapitala. Na njihovu visinu utiču: oblasti osiguranja iz kojih potiču, obim primene ustanove reosiguranja, pokriveni rizici, osiguravačeve obaveze i drugo. U zavisnosti od navedenih okolnosti zavisi dužina zadržavanja sredstava kod osiguravajućeg društva i mogućnost njihovog ulaganja na novčano tržište zemlje gde proizvode značajne makroekonomske učinke. Izuzetno je tesno povezano osiguranje sa bankarskim, odnosno novčanim protekom u celini. Značajan deo novčane akumulacije iz osiguranja usmerava se u banke ili se ulaže u obveznice, deonice i slične instrumente novčanog tržišta.

Bitno je istaći da se sav tekući priliv sredstava drži na bankarskim računima, što predstavlja važan činilac koji povećava bančinu kreditnu sposobnost. U zemlji koja ima probleme sa inflacijom, osiguranje deluje kao smirujući činilac, podstičući štednju na račun potrošnje. Ukoliko dođe do pada, osiguravajući fondovi se usmeravaju u novčane tokove kao važan činilac primarnog oporavka. Osiguravajuća društva ulažu samo tamo gde postoji neophodna bezbednost, uz ostvarivanje zadovoljavajućih stopa prinosa na uložena sredstva. Privredno jake zemlje, sa visoko razvijenom delatnošću osiguranja i reosiguranja primaju iz ovih poslova značajna sredstva. Premija osiguranja po stanovniku u Srbiji iznosi 77,1 dolar. Velika Britanija po gustini osiguranja nadmašuje Srbiju 84 puta.

1.5 Rizik

„Nezaobilazni elemenat u osiguranju je *rizik.* Ako nema rizika- ne može biti ni osiguranja. Pod rizikom se podrazumeva mogućnost nastupanja ekonomski štetnog događaja.“[10] Sam izraz rizik je španskog porekla RISCO i označava opasnost koja preti brodovima. Kroz istorijat osiguranja rizici mora su bili veoma značajni,jer se delatnost osiguranja razvijala upravo počev od pomorskih rizika. Rizik je osnovni elemenat osiguranja i osnovni elemenat ugovora o osiguranju.Nema osiguranja ako nema rizika. Rizik može da se posmatra sa stanovišta tehnike i sa stanovišta prava osiguranja. U tehničkom smislu rizik se predstavlja putem statističkih šansi ostvarenja događaja. Na taj način rizik je kvantifikacija događaja koja omogućava da se organizuje pravična (osiguranici plaćaju premiju koja odgovara riziku koji osiguravaju) i sigurna zaštita od rizika (obezbeđena solventnost osiguravača). Na osnovu

[10] Priručnik za praksu u osiguranju i reosiguranju, ,,DDOR Novi Sad“ , Osiguranje i reosiguranje, Novi Sad,1996,str.24

praćenja sličnih događaja u prošlosti izračunava se verovatan iznos budućih obaveza koje su preuzete ugovorom o osiguranju.Da bi neki neizvestan događaj bio rizik od koga se može pružiti osiguravajuća zaštita, on mora da ima za očekivanu posledicu nešto što je imovinski nepoželjno za onoga koga može da pogodi. Neki događaj može biti rizik u značenju koju ta reč ima u svakodnevnom životu, ali nije rizik u smislu osiguranja (npr. rizik da će verenik odustati od venčanja; da će predstava doživeti lošu kritiku, da mentor neće prihvatiti doktorski rad). Eventualni budući događaj koji se osigurava jeste onaj koji može da ima za posledicu oštećenje ili uništenje stvari, čisti novčani gubitak (zarade i drugih prihoda) ili umanjenje imovine zbog obaveze da se drugome naknadi šteta. Rizici od požara, krađe, oluje, eksplozije mogu se osigurati. Radi se o događajima koji nesumnjivo imaju imovinske posledice koje su za svakoga nepoželjne. Kod osiguranja života za slučaj smrti neželjena imovinska posledica se ogleda u drugačijoj materijalnoj situaciji korisnika od one u kojoj je bio dok je osiguranik bio u životu. Kod osiguranja za slučaj doživljenja rizik je da će u nekom kasnijem periodu života izvori prihoda biti smanjeni (zbog odlaska u penziju, smanjene radne sposobnosti, školovanja dece, izdržavanja roditelja). U osiguranju od građanske odgovornosti osigurava se rizik da će zbog isplate naknade štete drugome biti umanjena imovina i dr.

„Međutim, ni svaki eventualni događaj koji može imati imovinske neželjene posledice ne može se osigurati. Koji uslovi moraju biti ispunjeni da bi rizik mogao da se osigura, utvrđuje se zakonom.“[11]

U teoriji i praksi osiguranja upotreba pojma rizik vrlo je različita. Njime se označava vrsta neizvesnog nepoželjnog događaja kao požar, krađa, nezgoda, smrt, eksplozija, udar groma, mraz, led, grad i dr., tada se govori o riziku od požara, riziku krađe i dr. „Pod rizikom se podrazumeva i stvar ili lice koje je izloženo događaju: kada je reč o nepokretnosti koja je osigurana dok se nalazi na određenom mestu kaže se „mesto rizika”; kada je reč o mlađem, zdravom licu koje je osigurano od bolesti kaže se da je „dobar rizik”. Pojam rizika se koristi i da bi se pristupilo najrazličitijim klasifikacijama po različitim kriterijumima: „veliki rizici”; „masovni rizici”.“[12]

[11]Jasna Pak, Ljiljana Jeremić, Lidija Barjaktarevic „Osnovi osiguranja“, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2012, Str. 5.
[12] Ibid.

Rizik je samo zamišljena opasnost od dešavanja štetnog događaja. Da bi rizik mogao da bude predmet osiguranja,neophodno je :

- da bude moguć
- da nastupanje rizika izaziva ekonomsku štetu
- da bude neizvestan
- nastupanje rizika mora biti slučajno
- raspoređenost-disperzija događaja u prostornom i vremenskom pogledu
- događaji moraju biti dostupni statističkoj evidenciji
- da bude dopušten po zakonu
- da se desi u budućnosti

Rizik u osiguranju jeste samo onaj događaj kod koga su zastupljeni svi ovi elementi, dakle koji ispunjava sve ove uslove.

Na veličinu rizika utiče veliki broj činilaca. Naročito se ističu sledeći:[13]

- vrsta opasnosti (smrt,bolest,požar..)
- fizičko-tehnička obeležja predmeta osiguranja
- vrednost predmeta osiguranja i iznos preuzete obaveze
- dužina trajanja osiguranja
- mesto na kome se nalazi predmet osiguranja.

Osigurljivost rizika

Da bi ekonomska i pravna sigurnost neke privrede bila obezbeđena,neophodno je razgraničiti koje vrste rizika mogu biti obuhvaćene osiguranjem,tj. Koji od njih su osigurljivi a koji ne.Postoji li prikladnost za osiguranje nečega,određuje se pomoću više merila koja ne treba smatrati kao apsolutne,već kao idealne standarde koji se u praksi ne mogu dostići.Postoje rizici koji nisu ni podobni ni nepodobni. Oni se nalaze u razdelnoj (sivoj) oblasti. Za svakog od njih postoje osiguravači koji taj rizik smatraju prihvatljivim, kao i oni koji ga smatraju neprihvatljivim.

[13] Šulejić P.,Vujović R.,Mrkišić D.,Žarković N.,Rašeta J.,Miloradić J.,: Osnovi osiguranja,Fakultet za finansijski menadžment i osiguranje, Beograd, 2006.,str. 44.

1.6 Premija osiguranja

Premija osiguranja predstavlja novčani iznos, koji osiguranik plaća osihuravaču, na osnovu zaključenog ugovora o osiguranju i predstavlja cenu osiguranog rizika. Premija predstavlja iznos koji se uplaćuje u osiguravajući fond, čime se akumuliraju novčana sredstva za obnovu uništene imovine Dok je za osiguranika premija jedinstven iznos, za osiguravača ona predstavlja veličinu sastavljenu od:

- funkcionalne premije i
- režijskog dodatka.

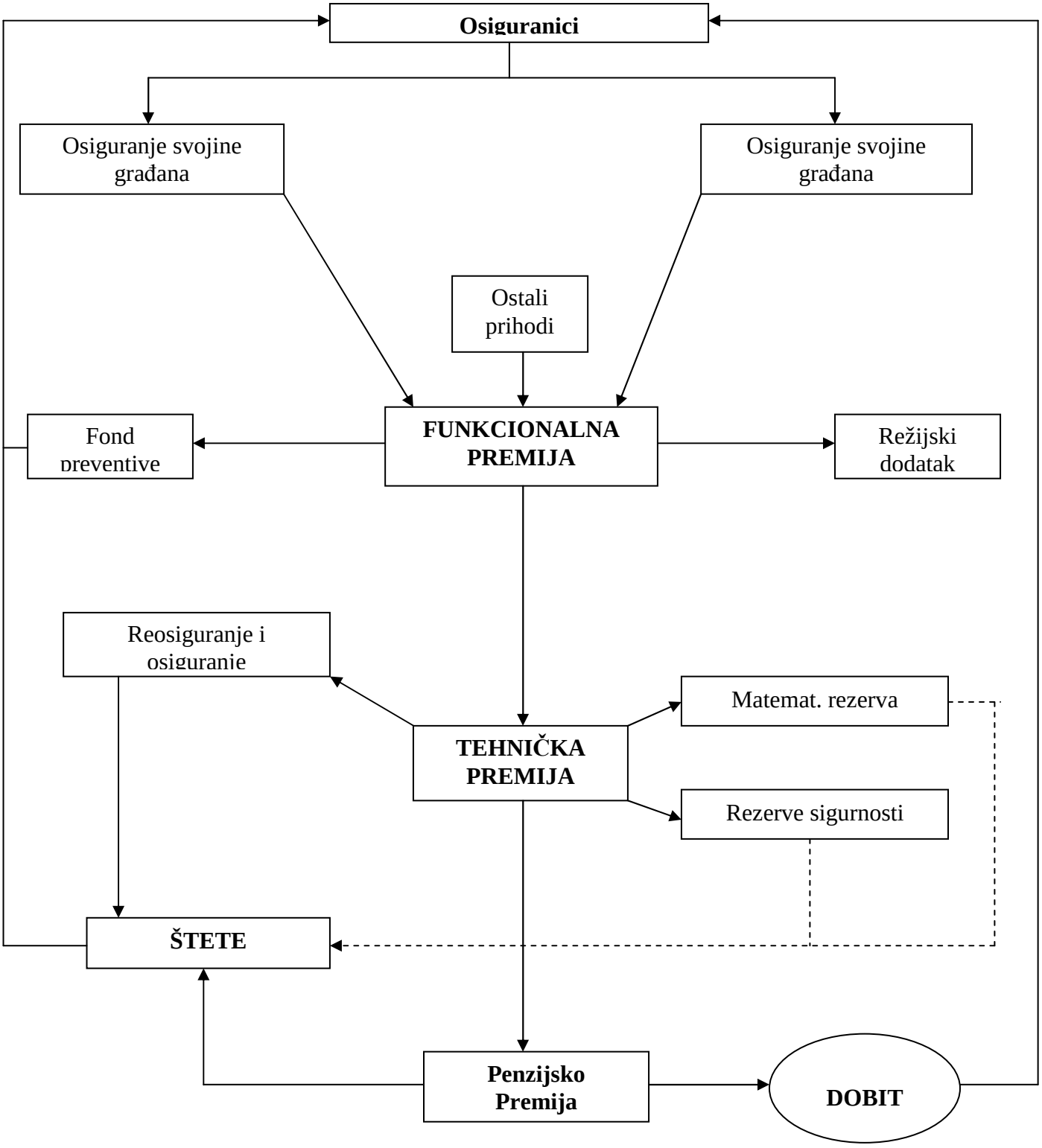
Funkcionalna premija se sastoji od tehničke premije i doprinosa za preventivu. Tehnička premija služi za plaćanje šteta, ugovorenih suma osiguranja i sl. Visina tehničke premije se određuje statističkim metodoama.Visina ove premije zavisi od:

1. rizika-vrste i verovatnoće,
2. sume osiguranja
3. dužine trajanje osiguranja i
4. ukamaćenja, što se postiže plasmanima sredstava osiguranja.

Doprinos za preventivu se koristi za sprovođenje mera u cilju sprečavanja i suzbijanja rizika koji ugrožavaju imovinu i lica. Režijski dodatak služi za pokriće svih troškova za sprovođenje osiguranja,a čine ga :

- akvizacioni troškovi,
- inkaso troškovi,
- upravni troškovi,
- troškovi prevencije,
- takse,
- porezi i druge dažbine.

Šematski prikaz formiranja, kretanja i raspodele premije osiguranja :[14]

[14] Marović B.,Osiguranje i reosiguranje,Financing centar, Novi Sad,1996 str 86.

Premija osiguranja je cena koja u sebi sadrži cenu koštanja osiguranja,tj. cenu usluge uvećanu za određeni iznos rezerve sigurnosti i predstavlja se formulom:[15]

$$P = C_k + C_n + R$$

P-premija
C_k-cena koštanja
C_n-cena usluga
R-rezerve

Veličina premije ustanovljava se po računu verovatnoće,čiji je osnovni element takozvani zakon velikih brojeva ,sa svim posledicama u pogledu organizovanja i funkcionisanja osiguranja kao posebne delatnosti.

Po pravilu,premija se plaća unapred. Ona mora odgovarati riziku i treba da je srazmerna dužini perioda u kome se pokriva rizik. Osnov za plaćanje premije može biti obavezan ili dobrovoljan. U socijalnom osiguranju uplata se naziva doprinosom. Ukoliko kod dobrovoljnog osiguranja osiguranik ne plati premiju u određenom roku, za osiguranika nastaju posledice,pedviđene ugovorom o osiguranju.

Po isteku roka u kojem se toleriše zakašnjenje u plaćanju ,osiguravač,po pravilu,nije više u obavezi da isplati naknadu iz osiguranja,tj. osiguranu sumu. Kod obaveznog osiguranja ,koje se sprovodi po sili zakona,dejstvo osiguranja ne prestaje ni u slučaju kad osiguranik nije u roku platio premiju,ali se ova može naplatiti i prinudnim (sudskim) putem.

Odrednice visine premije osiguranja

Primena cenovnika premije samo je polazište za njeno izračunavanje. Na visinu premije utiču:

- Primena sistema popusta i doplatka na premiju,
- Zaključivanje višegodišnjeg ugovora o osiguranju,
- Učešće osiguranika u manjim štetama (franšiza),
- Uvažavanje zone rizika (naročito u osiguranju motornih vozila),
- Razred primenjenih zaštitnih mera i tako dalje.

Svota osiguranja podrazumeva najveći mogući iznos naknade kod određenog imovinskog osiguranja. Taj iznos je definisan u zakonu ili ugovoru o osiguranju i predstavlja gornju granicu obaveze osiguravača prilikom naknade štete. Po pravilu,svota osiguranja je jednaka

[15] Marović B.,Osiguranje i reosiguranje,Financing centar,Novi Sad,1997,str.84.

vrednosti osigurane stvari. Kod osiguranja lica,naknada štete izjednačava se naknadom koju osiguravač isplaćuje osiguraniku kada nastupi osigurani slučaj i ona se zove osigurana svota.

Odšteta je cilj same operacije osiguranja. Ako je reč o dobrovoljnom osiguranju,suma osiguranja je rezultat dogovora ugovorenih strana.U slučaju osiguranja od odgovornosti vlasnika motornih vozila,ona je regulisana zakonom. Svota osiguranja mora biti uneta u polisu. „Termin „svota osiguranja“ treba koristiti u imovinskim osiguranjima,dok termin osigurana svota treba korisititi kod osiguranja lica. Obaveza osiguravača je u tome da u slučaju ostvarenja nepovoljnog događaja izvrši obeštećenje-ako je reč o imovinskom osiguranju,tj. da isplati određenu sumu ,ako je reč o osiguranju lica. Kod osiguranja lica visina osigurane sume je odvojena od stvarno pretrpljene štete,koja se ne može precizno ni utvrditi, s obzirom da šteta nije nastala na imovini,nego na licu.“[16]

Naknada štete kod imovinskih osiguranja određuje se u odnosu na tri osnovna elementa:

- Svota osiguranja
- Visina pretrpljene štete
- Vrednost osigurane stvari

Visina naknade štete,u ovom slučaju,ne sme biti veća ni od jednog od ova tri elementa (svote osiguranja,visine pretrpljjene štete,vrednosti osigurane stvari).

Osigurani slučaj

Osigurani slučaj je pretpostavka za izvršenje osiguravačeve obaveze zbog ostvarenog rizika koji je obuhvaćen osiguranjem. On podrazumeva nastanak okolnosti koje,na osnovu zakona ili ugovora o osiguranju,obavezuju osiguravača da osiguraniku isplati odštetu ili osigurani iznos. Za razliku od rizika,koji samo predstavlja opasnost od nastanka štetnog događaja,osigurani slučaj je baš taj događaj tj. dešavanje rizika. „Osigurani slučaj treba da se dogodi u vreme trajana pokrića osiguranja. Poteškoće mogu da nastanu usled toga što se momenti nastajanja uzroka jednog događaja, samog nastupanja tog događaja,kao i nastupanja posledica koje iz njega nastaju,mogu dogoditi u različitim vremenskim periodima,od kojih neki nisu pokriveni osiguranjem.“[17]

Ukoliko se rizik i predmet koji on ugrožava jasno odrede,ni određivanje osiguranog slučaja ne predstavlja teškoću. Kod osiguranja od odgovornosti,šteta treba da je naneta trećem licu oštećenjem njegovog tela ili zdravlja,odnosno njegovih stvari ili da se izrazi izgubljenim

[16] Marović B.,Žarković N. :Leksikon osiguranja, „DDOR Novi Sad“,Novi Sad,2002,str.408.
[17] Šulejić P.,Pravo osiguranja (peto,izmenjeno i dopunjeno izdanje) ,Beogrd,2005,str.109.

dobitkom. Osigurani događaj se ne ostvaruje uvek u jednom trenutku,već obuhvata kraće ili duže razdoblje (na primer bolest). Ni njihovo utvrđivanje nije uvek jednostavno. Tada je veoma važno utvrditi koji trenutak u nastupanju štete treba uzeti kao osiguranji slučaj. Uslovima osiguranja moraju biti predviđeni sledeći činioci:

- vreme ostvarenja osiguranog slučaja
- mesto ostvarenja osiguranog slučaja
- uzročna veza između predviđenog slučaja i nastale štete
- osiguranikove obaveze prilikom nastanka osiguranog slučaja

Osigurane štete

U slučaju nastanka delimične štete,predmet osiguranja je delimično oštećen,ali nije uništen,te ugovor o osiguranju ostaje na snazi. Zakonom o obligacionim odnosima je utvrđeno da ako se u toku istog perioda osiguranja dogodi više osiguranih slučajeva jedan za drugim,naknada iz osiguranja za svaki od njih određuje se i isplaćuje u potpunosti,s obzirom na celu svotu osiguranja,bez njenog umanjenja za iznos ranije isplaćenih naknada u tom periodu.[18] Da bi se uopšte šteta mogla naplatiti, postoji i procedura kako se ona mora prijaviti, pa u nastavku su date kopije dokumenta koji se uz prodaju polise dostavlja svakom klijentu.

PRILOG DOKUMENT ZA PRIJAVU ŠTETE:[19]

UPUTSTVO

ZA PRIJAVU ŠTETE I DOSTAVLJANJE DOKUMENTACIJE ZA UTVRĐIVANJE ODŠTETE

Osnovni postupci:

1. U slučaju nastanka osigurane opasnosti – štetu odmah prijaviti Osiguravaču i to na jedan od sledećih načina:

   Telefonom (dostupno 24 sata dnevno) na: + 381 (0) xxxxxxxx
   E-mail na : stete@basler.rs
   Fax: + 381 (0) xxxxxxxxxxx
2. Osiguranik je dužan da u skladu sa datim uputstvima Osiguravača, preduzme sve neophodne mere u pogledu ograničavanja posledica štetnog događaja;

3. Osiguranik je u obavezi da u roku od 3 (tri) dana od dana nastanka štete izvrši prijavu štete Osiguravaču na propisanom obrascu Osiguravača za prijavu štete;

4. U slučaju požara, eksplozije provalne krađe ili razbojništva, Osiguranik je dužan da to ODMAH prijavi MUP-u, i da do dolaska organa MUP-a ne ulazi u objekat, ne vrši poslovanje – promet roba i usluga do izvršenog popisa predmeta štete;

5. Kod razbojništva, preduzima isti postupak prijave MUP-u, i da do dolaska organa MUP-a ne vrši poslovanje prometa roba, novca i drugih usluga. Kod osiguranja novca, ne vršiti poslovanje do izvršenja fiskalnog preseka i popisa blagajne;

6. Svi Osiguranici uključeni u sistem PDV-a ili obveznici izdavanja fiskalnih računa u obavezi su da na mestu osiguranja, prilikom procene štete, imaju i rešenje nadležnog organa o fiskalizaciji kase.

---

[18] Ibid
[19] www.basler.rs (15.12.2012)

Posebni postupci:

1. **<u>Za prijavu osiguranog slučaja od požara:</u>**

   - Originalnu potvrdu MUP-a (u slučaju požara ili eksplozije);
   - Originalnu potvrdu Hidrometeorološkog zavoda (u slučajevima oluje, grada ili velikih količina padavina);
   - Prijavu štete sa odštetnim zahtevom i specifikacijom svih predmeta štete;
   - za predmete štete: roba, zaliha i oprema (nabavne cene), ulazne facture i podatke iz KEPU kjige (trgovačke knjige);
   - za zalihe gotovih proizvoda, kalkulaciju proizvodnih cena (bez marže i PDV-a);
   - za uvoznu robu i opremu, faktura sa carinskom deklaracijom;
   - kod rizika opasnosti loma vodovodnih i kanalizacionih cevi i instalacija za grejanje toplom vodom ili parom, u slučaju štete, dostaviti račun za iznalaženje mesta nastanka štete sa specifikacijom svih izvršenih radova.

2. **<u>Za prijavu osiguranog slučaja mašina od loma:</u>**

   - Prijavu štete sa odštetnim zahtevom i specifikacijom svih predmeta štete;
   - Karticu osnovnih sredstava, odnosno račun o kupovini predmetne mašine;
   - Zapisnik o izvršenoj defektaži od strane ovlašćenog servisera (u pojedinim slučajevima, po zahtevu Osiguravača defektaža se ne može izvršiti bez prisustva predstavnika Osiguravača);
   - Ponuda, predračun ili račun o izvršenoj popravci, sa propratnim radnim nalogom i iskazanim troškovima na ime utršenog materijala i rada;
   - Atest i servisnu dokumentaciju za sve mašine i aparate koji podležu zakonskoj obavezi redovnog atestiranja i servisiranja.

3. **<u>Za prijavu osiguranog slučaja od provalne krađe i razbojništva:</u>**

   - Originalnu potvrdu MUP-a sa kategorizacijom izvršenog krivičnog dela iz KZ Republike Srbije;
   - Odštetni zahtev ukradenih predmeta osiguranja po nabavnim cenama, bez PDV-a i marže, a kod opreme, knjigovodstvena vrednost-kartica sa nabavnom vrednošću i godinom nabavke;
   - Sve ulazne kalkulacije (računi, otpremnice...) za otuđene zalihe robe;
   - Kod osiguranja novca, popis blagajne sa fiskalnim presekom (presek stanja blagajne);
   - Kod rizika razbojništva, dostavljaju se i izjave lica nad kojima je izvršeno razbojništvo;
   - Fotokopija KEPU knjige (trgovačke knjige), izvedeno knjigovodstveno stanje po popisu nakon provalne krađe ili razbojništva;
   - Kod osiguranja stanova ili kuća i stvari domaćinstva, račun o nabavci predmeta otuđenja ili oštećenja stvari;
   - Račun za sanaciju štete (sa fiskalnim isečkom) ukoliko je došlo do oštećenja građevinskog dela objekta (vrata, staklo, cilindar brave...).

II Vrste osiguranja

Druga najznačajnija podela osiguranja predstavlja osnov za razlikovanje društava za osiguranje s obzirom na način obavljanja delatnosti. Ova nomenklatura ima suštinski značaj za delatnost osiguranja jer svako društvo za osiguranje može da dobije dozvolu nadležnog organa za nadzor za obavljanje vrste osiguranja u grupi životnih ili neživotnih osiguranja. Podela je korisna, inspirisana je pre svega potrebom da se vodi posebno računovodstvo po vrstama osiguranja kako bi osiguravač mogao da proveri da li posluje uspešno i, posebno, da li su premija i rezerve dovoljni. Osim toga takva podela olakšava kontrolu nadležnog organa i sprečava da osiguranici jedne vrste osiguranja snose posledice lošeg upravljanja drugom vrstom osiguranja.

Društvo za osiguranje ne može da se bavi istovremeno i poslovima neživotnih i poslovima životnih osiguranja. Ova zabrana je posledica činjenice da se jedni i drugi poslovi znatno razlikuju. Kod neživotnih osiguranja obaveza osiguravača se sastoji u isplatama naknade štete iz sredstava premije prikupljene u periodu osiguranja. Ova osiguranja odgovaraju osnovnom obliku izravnanja rizika u okviru zajednice osiguranika: u toku poslovne godine osiguravač raspodeljuje između osiguranika izloženih istom riziku ukupnu premiju koju su platili svi članovi zajednice. Kod životnih osiguranja osiguravač izvršava ugovorom preuzetu obavezu po isteku ugovorenog vremena iz sredstava koja su prikupljena dugogodišnjim uplatama premije. On je dužan da sačuva vrednost sredstava tehničkih rezervi i zato je plasman sredstava u ovim osiguranjima od izuzetnog značaja. Poslovi životnih osiguranja se zato nazivaju i poslovi kapitalizacije. Kod osiguranja „kapitalizacije“ osigurani rizik nije konstantan, on se menja u toku trajanja ugovora. “Kod osiguranja za slučaj smrti rizik raste jer je verovatnoća smrti osiguranika sve veća što je on stariji; kod osiguranja za slučaj doživljenja rizik je sa godinama manji jer je protekom godina verovatnoća doživljenja sve manja.”[20]

[20] Jasna Pak, “Pravo osiguranja”, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2011 god. ,Str. 30

Prema Zakonu o osiguranju Republike Srbije iz 2004.godine sva osiguranja se dele na:

- životna i
- neživotna

2.1 Životna osiguranja

U Zakonu o osiguranju navode se sledeća životna osiguranja:[21]

- osiguranje života,
- rentno osiguranje,
- dopunsko osiguranje uz osiguranje života,
- dobrovoljno penzijsko osiguranje,
- druge vrste životnih osiguranja.

Osiguranje života

Osiguranje života je vid pokrića kojim se osiguravač obavezuje da će,na osnovu plaćenih premija osiguranja,isplatiti osiguraniku ili licu koje on odredi osiguranu svotu za slučaj smrti određene osobe (osiguraniku ali nekog drugog osiguranog lica), odnosno za slučaj doživljenja određenog vremena ,tj. ugovorenog broja godina. U savremenim uslovima ugovaraču osiguranja se najčešće jednim ugovorom-meštovitim osiguranjem-nude oba vida obezbeđenja.

Osnovne vrste osiguranja života su: [22]

- **osiguranje za slučaj smrti sa određenim trajanjem** je najstariji i najjednostavniji oblik osiguranja života. Osigurana suma se isplaćuje samo ako osiguranik umre u određenom roku tj. u ugovorenom vremenskom periodu,a ako preživi uplaćena premija ostaje osiguravač. Ovde nema isplate osigurane sume ukoliko smrt nastupi nakon određenog datuma (*n* godina od dana zaključenja polise).

  Ono nema karakter štednje tako da je sličnije imovinskim oosiguranjima nego osiguranju lica. Ovo osiguranje se može obnavljati,tj. osiguranik može produžiti

[21] Zakon o osiguranju,Sl. list RS 55/2004, član 9.
[22] Mrkišić D.,Miloradić J.,Žarković N.,Uvod u osiguranje i životna osiguranja,Zaslon,Sremska Mitrovica,2006,str. 18.

polisu za određeni period zaštite. Premija se povećava sa svakim obnavljanjem,a osnova su gdine starosti osiguranika u trenutku obnavljanja polise.

- **doživotno osiguranje za slučaj smrti-** ugovorena suma se isplaćuje bez obzira kada je osigurani slučaj nastao. Premija se plaća ili do smrti osiguranika ili određeni broj godina. Osnovne karakteristike ove vrste osiguranja su da je premija fiksna tokom celog perioda uplaćivanja (održuje se prema starosti i zanimanju osiguranika). Utvrđena je fiksna osigurana suma i postoji mogućnost otkupa trajanja osiguranja. Ovo osiguranje je sklopljeno u korist određene osobe.
- **osiguranje za slučaj doživljenja-** osigurana suma se isplaćuje korisniku osiguranja ukoliko je doživeo određeni broj godina koji je naznačen u polisi kao razdoblje osiguranja.
- **mešovito osiguranje**- osiguranje za slučaj smrti i doživljenja. To je vid zaštite kod kojeg osiguravač plaća osiguranu sumu korisniku osiguranja u slučaju smrti osiguranika u toku trajanja osiguranja,ili po isteku ugovora o osiguranju osiguraniku u slučaju doživljenja predviđenih godina starosti. U prvom slučaju dejstvuje polisa na određeni rok,a u drugomm polisa za slučaj doživljenja. Porast štedne premije se na kraju izjednačava sa novčanim iznosom na koji ploisa glasi. Ovo su osiguranja koja osim rizika osiguranja sadrže i element štednje. Osnovne karakteristike mešovitog osiguranja su sledeće:
    - trajanje osiguranja je na određeno vreme,za slučaj ranije smrti korisniku naznačenom u polisi,
    - odnosno zakonskom nasledniku,
    - isplaćuje se osigurana suma,
    - uslovi koji su dgovoreni na početku osiguranja ne mogu se menjati tokom njegovog trajanja,
    - osiguranje se može otkupiti,
    - polisa može služiti kao garancija za dobijanje kredita.

Ovaj oblik osiguranja života danas je najčešći na svetskom tržištu.

Osnovni rizici koji su pokriveni osiguranjem života su doživljenje određene starosti i rizik smrti osiguranika. Međutim ,u toku trajanja ugovora o osiguranju života javljaju se brojni rizici koje treba ukalkulisati u premiju koja se plaća. Dodatne rizike i neizvesnost stvaraju

same karakteristike ove vrste osiguranja; dugoročnost ugovora i fiksna premija koja se plaća tokom celog trajanja osiguranja iako rizik raste sa starošću siguranika; kamatna stopa se određuje na početku trajanja osiguranja i pretežno je fiksno određena i konstantna. Sve promene koje se dešavaju na tržištu,fluktuacije i kolebanja,negativna kretanja na tržištu kamatnih stopa,konkurencija na tržištu osiguranja mogu uticati na investicioni portfelj osiguravača.

Osiguravači života moraju imati određene iznose koji se odnose na tehničke rezerve,marginu solventnosti i garantni fond. Sredstva tehničke rezerve moraju biti u iznosu koji će obezbediti redovno izvršavanje dospelih obaveza. Marginu solventnosti čine osnovni kapital,sredstva rezervi i druga sredstva koja ne služe za izvršenje obaveza iz ugovora.

Margina solventnosti za životna osiguranja izračunava se na sledeći način:
za osiguranje života, za rentno osiguranje, za dopunsko zdravstveno osiguranje uz osiguranje života, za dobrovoljno penzijsko osiguranje, kao i za druge vrste životnih osiguranja – iznos ukupne matematičke rezerve poslednjeg dana tekućeg obračunskog perioda pomnoži se s 0,04, a zatim i koeficijentom koji se dobija kao količnik matematičke rezerve u samopridržaju i ukupne matematičke rezerve, obe poslednjeg dana tekućeg obračunskog perioda, s tim da taj
koeficijent ne može biti manji od 0,85.[23]

Način na koji se osiguravač adekvatno štiti od svih rizika jeste da u svakom trenutku ima određeni nivo rezervi,ili u vidu premijske rezerve ii u vidu raspoloživog kapitala,kako bi mogao da kontroliše i da upravlja rizicima. Da bi se ovo postiglo,mora postojati puna saradnja između finansijske i aktuarske službe osiguravača.

Cilj zaključivanja svakog ugovora o osiguranju je otklanjanje negativnih posledica štetnih događaja,odnosno prebacivanje rizika (opasnosti) sa osiguranika, odnosno korisnika osiguranja na osiguravača. Osiguranje života omogućava pojedincu da se na vreme zaštiti ,da obezbedi sebi i svojoj porodici sigurniju budućnost.

Ovo su standardni oblici osiguranja života iz kojih su izvedeni brojni oblici. Prisustvo inflacije ili očekivanja da će do nje doći i promenljiva kamatna stopa na tržištima,kao i razne nestabilnosti i fluktuacije i kolebanja u privredi su karakteristika današnjice. Shodno uslovima koji vladaju na tržištima osiguravači života su počeli da nude fleksibilnije proizvode osiguranja života. S obzirom na nivo inflacije i kolebanja na tržištu dolazi do smanjenja realne vrednosti ugovorenih osiguranih suma,a fiksna premija i fiksni rokovi plaćanja postaju sve manji za osiguranike.

Zato osiguravači moraju da nude nove proizvode kako bi odgovorili na potrebe tržišta. Ti novi proizvodi se razlikuju u zavisnosti od toga kako se definišu pojedini elementi u ugovoru o osiguranju; premija,kamata,i osigurane sume su fiksne ili varijabilne. Ovo su varijacije osnovnih oblika osiguranja života, a suština njihovog postojanja je ostvarivanje njegove konkurentnosti u poređenju sa ostalim oblicima štednje.

[23] http://www.nbs.rs/export/sites/default/internet/latinica/20/osg/utvrdjivanje_margine_solventnosti.pdf (20.12.2012)

Ističe se transparentnost polise osiguranja koja u svakom trenutku pruža informacije o svim elementima cene osiguranja i o delovima premije koji se odnose na smrtnost ,troškove i kamatu. Postoje oblici isključivo zbog pridobijanja novih osiguranika, te prilagođavanja mogućnostima osiguranika u pogledu njihovog plaćanja premije i njihovim potrebama.

Rentno osiguranje je posebna vrsta životnog osiguranja kod koga se naknada iz osiguranja javlja u obliku ugovorno utvrđene redovne rente, tokom određenog razdoblja ili doživotno. Uplata premije može biti u vidu jednokratne svote ili ,još češće ,tokom većeg broja godina.

Ugovorena visina rente može biti stalna ,rastuća ili opadajuća. Njena isplata ,koja je najčešće mesečna,otpočinje ili odmah po uplati ukupne premije ili nakon određenog broja godina. Rentno osiguranje se nadopunjuje sa dobrovoljnim penzijskim osiguranjem,jer imaju istu osnovnu svrhu-obezbeđenje sredstava neophodnih za život u poznijem životnom dobu.

Pod rentnim osiguranjem podrazumevaju se periodične isplate određenih ugovorenih iznosa osiguraniku kroz određeni vremenski period ili do kraja života. Pravo na rentu osiguranik ima nakon uplate ukupne premije. Renta je način neposrednog pretvaranja kapitala u dohodak.

Postoji više oblika renti,a mogu se podeliti prema nekoliko kriterijuma:

1. Prema kriterijumu početka isplate,rente mogu biti:
    - neposredne-isplata rente počinje odmah nakon potpune uplate premije i
    - odložene-početak isplate rente je odložen za ugovoreno vreme nakon potpune uplate premije.
2. Prema kriterijumu trajanja isplate,postoje:
    - privremene rente-rok trajanja je ugovoren na određeno vreme i
    - doživotne rente-ispalte traju do smrti osiguranika.
3. Prema iznosu koji se isplaćuje ,postoje:
    - stalne rente-isplaćuju se uvek u istom iznosu i
    - promenljive rente-mogu rasti,odnosno smanjivati se,iz godine u godinu. Rentu koja će se smanjivati iz godine u godinu ugovaraju oni koji smatraju da će im potrebe u budućnosti biti manje.

4. Prema načinu plaćanja rente,postoje:
    - anticipativne rente-isplata rente na početku perioda i
    - dekurzivne rente- ispalta rente na kraju perioda.
5. Prema načinu isplate,rente se mogu ugovoriti kao:
    - mesečne,
    - kvartalne,
    - polugodišnje i godišnje.

„Ukoliko premija koja se plaća u delovima nije u celom iznosu uplaćena do dana ugovorenog početka plaćanja odložene rente,visina rente se koriguje ,odnosno smanjuje na visinu koja odgovara uplaćenom iznosu premije. Ako osiguranik odložene rente umre pre ugovorenog početka isplate,osiguravač ispalćuje zakonskim naslednicima osiguranika“[24] uglavničeni iznos uplate,a to je matematička rezerva umanjena za troškove poslovanja.

Dobrovoljno penzijsko osiguranje predstavlja dopunu obaveznom penzijskom osiguranju.Njime osigurana lica dodatno obezbeđuju sebi i članovima porodice veće prihode. Sem toga ,lica neobuhvaćena obaveznim osiguranjem mogu na taj način posebnim ulaganjima pribaviti potrebnu zaštitu.Dobrovoljno penzijsko osiguranje je vid zaštite kojim se ,na osnovu ugovora,mogu obezbediti prava za slučaj starosti,invalidnosti,smrti i drugih rizika osiguranja,u obimu propisanom zakonu kojim se uređuje obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje ili u većem obimu. Dobrovoljno penzijsko osiguranje zasniva se na uplati doprinosa određenih prema ekonomskim merilima u cilju prikupljanja potrebnih sredstava,imajući u vidu procenjeno trajanje korišćenja prava osiguranika,visinu penzija i drugih davanja iz osiguranja kao posledice nastanka onesposobljenosti posle pretrpljenog nesrećnog slučaja ili bolesti,visinu prinosa od ulaganja ili slično.

[24] Zakonskim naslednicima se smatraju: 1. Deca osiguranika i njegov bračni drug (naknada se isplaćuje u jednakim delovima),2. Deca osiguranika (isplaćuje se u jednakim delovima) ako nema braćnog druga,3. Bračni drug osiguranika i njegovi roditelji ako nema dece (polovina bračnom drugu,plovina na jednake delove roditeljima ako su oba živa ,tj. u celosti onom rooditelju koji je uživotu),4.bračni drug osiguranika (ako su oba roditelja umrla pre njegove smrti,i njemu tada pripada ukupan iznos nadoknade),5.roditelji ili roditelj osiguranika koji je u životu,ako nema bračnog druga (ako su oba roditelja živa,naknada se isplaćuje na jednake delove,a ako je samo jedan roditelj u životu ukupan iznos naknade isplaćuje se nadživelom roditelju),6. Zakonski naslednik osiguranika ili naslednici utvrđeni pravosnažnom sudskom odlukom (ako nema lica navedenih u prethodnim tačkama).

Ključna načela dobrovoljnog penzijskog osiguranja su :

- dobrovoljnost pristupa,
- otvorenost za sva punoletna lica bez obzira na starost,
- otvorenost za sva punoletna lica bez obzira da li su u radnom odnosu,
- slobodan način izbora plaćanja premije (doprinosa),
- kapitalizacija uplaćenih premija (doprinosa),
- akumulisanje sredstava na ličnom računu osiguranika,
- slobodno raspolaganje sredstvima na ličnom računu osiguranika.

Premiju/doprinos može da plaća :

- osiguranik-fizičko lice,
- poslodavac-u svojstvu ugovarača,za svoje zaposlene,
- treće lice-fizičko lice u svojstvu ugovarača.

Ukoliko osiguranik umre tokom uplaćivanja premije,njegov naslednik će polagati pravo na penziju onako kako je određeno ugovorom ,odnosno zavisno od stanja prikupljenih sredstava na ličnom računu. U slučaju da osiguranik prima doživotnu penziju,i njegov naslednik će je primati doživotno. Ako se,ipak,odlučio da je prima na određeni rok,nasledniku će biti isplaćivana do isteka tog roka.

Ova vrsta životnog osiguranja je trenutno najzastupljenija na domaćem tržištu. Nesigurnost na radnom mestu,nedovoljna visina redovnih penzija,usklađivanje sa zakonima zemlja EU,agresivna propaganda ponuđača neki su od razloga zbog kojih dobrovoljno penzijsko osiguranje zauzima sve važnije mesto u Srbiji. U Srbiji se dobrovoljno penzijsko osiguranje sprovodi preko društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima. „Zakonskim rešenjima,koja su stupila na snagu 2006,uređuje se ustrojavanje i upravljanje dobrovoljnim penzionim fondovima; poslovi i dužnosti starateljske banke koja vodi račun fonda i obavlja druge usluge; nadležnost NBS u nadziranju društva za upravljanje.Premda je ono još uvek novina,najverovatnije da uvođenje dobrovoljnog penzijskog osiguranja prestavlja krupan korak ka uređenju penzijske zaštite stanovništva Srbije.“[25]

[25] Žarković N.,Reosiguranje sa saosiguranjem,Univerzitet Singidunum,Beograd,2006,str.22.

2.2 Neživotna osiguranja

U neživotna osiguranja se ubraja svaka vrsta osiguranja koja ne spada u životno osiguranje. Zakonodavac je regulisao sledeća neživotna osiguranja:[26]

- osiguranje od posledica nezgode,uključujući osiguranje od povreda na radu i profesionalnih oboljenja,
- dobrovoljno zdravstveno osiguranje,
- osiguranje motornih vozila.
- Osiguranje šinskih vozila,
- Osiguranje vazduhoplova,
- Osiguranje polovnih objekata,
- Osiguranje robe u prevozu,
- Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti,
- Ostala osiguranja imovine,koja pokrivaju štete na imovini nastale zbog loma mašina,provalne krađe,loma stakla,grada,mraza ili drugih opasnosti,
- Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila,
- Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova,
- Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe polovnih objekata,
- Osiguranje od opšte odgovornosti na štetu,
- Osiguranje od jemstva,
- Osiguranje od kredita,
- Osiguranje od finansijskih gubitaka,
- Osiguranje troškova pravne zaštite,
- Osiguranje pomoći na putovanju,
- Druge vrste neživotnih osiguranja.

Osiguranje imovine

S obzirom da je najveći deo ne životnih osiguranja pripada osiguranju imovine najpre će biti istaknuta njegova osnovna obeležja i vrste. Osnovna načela imovinskog osiguranja su načelo obeštećenja i načelo postojanja interesa osiguranja. Prema prvom načelu naknasa iz osiguranja ne može da pređe visinu nastale štete, iz prostog razloga što osiguranje ne sme da predstavlja za osiguranika izvor bogaćenja. Svrha imovinskog osiguranja sastoji se u naknadi pretrpljene štete koja nastane usled dešavanja osiguranog slučaja u imovini osiguranika.[27] Prema drugom načelu prava iz osiguranja može imati samo lice koje je u času nastanka štete imalo materijalni interes da se osigurani slučaj ne dogodi.[28] U daljem tekstu prikazujemo jedan upitnik, a samim tim i polisu kada je u pitanju neživotno osiguranje imovine, konkretno domaćinstva.

[26] Zakon o osiguranju,Sl.list RS 55/2004 i 70/2004, član 10.
[27] Zakon o obligacionim odnosima,Službeni list SFRJ,1978,čl.924.
[28] Zakon o obligacionim odnosima,Službeni list SFRJ,1978,čl.925.

PRIMER: Ponuda za osiguranje domaćinstva[29]

Adresa I tip osiguranog objekta	**Stan u ulica**			
Površina Stana	**75**	**m2**	**građevinska vrednost objekta**	**€60.000,00**
Građevinska vrednost objekta (u evrima po m2)	**€ 800,00**		**Vrednost stvari u stanu**	**€ 5.000,00**
OSIGURANI RIZICI SA SUMAMA OSIGURANJA				
Požar stana sa uklj. rizicima: udar groma, eksplozija, oluja,grad, pad letilice,manifestacije I demonstracije, poplava			**Pokriće do sume od**	**60.000,00**
Izliv vode za objekat			**Pokriće do sume od**	**60.000,00**
Požar stvari sa uklj. rizicima: udar groma, eksplozija, oluja,grad, pad letilice,manifestacije I demonstracije, poplava			**Pokriće do sume od**	**5.000,00**
Izliv vode za stvari			**Pokriće do sume od**	**5.000,00**
Prov.krađa i razbojnistvo			**Pokriće do sume od**	**5.000,00**
Lom stakla			**Pokriće na punu vrednost**	
Lom instalacija			**Pokriće do na punu vrednost**	
Odgovornost prema trećim licima i stvarima			**Pokriće do sume od**	**1.200,00**
Obračun premije:				
Građ.vrednost stana	**Prem. Stopa**			
€ 60.000,00	**x**	**0,060%**	**=**	**€ 36,00**
Vrednost stvari	**Prem. Stopa**			
€ 5.000,00	**x**	**0,450%**	**=**	**€ 22,50**
Ukupno za uplatu	**(Zbir premije za stan i stvari) € 58,50**	**+**	**(Porez od 5%) € 2,925**	**€61,425**

[29] http://www.basler.rs (10.12.2012)

Ovako izgleda jedan upitnik ili probna ponuda, da bi se prikzala osigurana suma na osnovu premije, kvadrature i vrednost stvari koje se nalaze u domaćinstvu.

Iz ovih opštih načela na kojima se zasniva sprovođenje imovinskog osiguranja, proizilaze sledeće posebne osobine po kojima se ono razlikuje od osiguranja lica:

- da bi ostvario naknadu iz osiguranja,osiguranik mora da dokaže da je **pretrpeo štetu** na imovini koja je predmet osiguranja usled naszupanja osiguranog slučaja;
- zabranjeno je osiguranje iznad brednosti (**nadosiguranje**),tj. ugovaranje sume osiguranja iznad stvarne vrednosti osigurane stvari;
- zabranjeno je zaključivanje više ugovora o osiguranju za istu stvar,za isto vreme,od istih rizika,i to na punu vrednost (**dvostruko osiguranje**);
- zabranjeno je kumuliranje naknade iz osiguranja od osiguravača i od lica odgovornog za prouzrokovanu štetu-osigurač stupa u prava osiguranika prema trećim licima po isplati naknade iz osiguranja (**subrogacija**);
- dozvoljeno je da ugovarač osiguranja osigura stvar samo za deo njene vrednosti (**podosiguranje**),ali u tom slučaju naknada štete se srazmerno umanjuje (**pravilo proporcionalnosti**);
- dozvoljeno je **višestruko osiguranje**-koje postoji kada se ista stvar osigura za isto vreme od istih rizika ,kod više osiguravača ,ali tako da zbir svota osiguranja ne prelazi vrednost te stvari;
- u slučaju otuđenja osigurane stvari,prava i obaveze ugovarača osiguranja prelaze po samom zakonu na pribavioca.

Osiguranje imovine uširem smislu deli se na : osiguranje stvari (od požara,poplave,krađe,osiguranja useva i plodova itd.) ,*osiguranje od odgovornosti* (od opšte odgovornosti,za štete iz upotrebe motornih vozila,osiguranje prevozioca od odgovornosti itd.), *osiguranje potraživanja (*kredita) i *transportno imovinsko osiguranje* (kasko-osiguranje prevoznih sredstava bez drumskih i železničkih: brodova,vazduhoplova,čamaca itd,;kargo-osiguranje ,tj. osiguranje robe u prevozu).

Osiguranje od odgovornosti. Veliki broj neživotnih osiguranja čine različiti oblici osiguranja od odgovornosti.S toga će na ovom mestu biti izneze njegove najvažnije posebnosti. „Osiguranje od odgovornosti predstavlja zakonom ili ugovorom uređen skup odnosa između tri lica: osiguravača,koji posredstvom urbanih premija preuzima imovinske posledice unapred određenog štetnog događaja; osiguranika,koji se oslobađa posledica *građanske odgovornosti,ako ona usled takvog događaja bude nastupila; i trećeg lica* **,**kome se nadonadom iz osiguranja vrši obeštećenje u slučaju da iz istog događaja pretrpi štetu“.[30]

Iz samog pojma osiguranja od odgovornosti proizilazi da je to jedna vrsta osiguranja,te da je u pitanju osiguranje od građanske odgovornosti. To praktično znači da osiguravač preuzima na sebe imovinske posledice nekog unapred određenog štetnog događaja,npr. obavezu naknade štete prouzrokovane upotrebom vozila trećim licima. Jedino građanska odgovornost može biti predmet osiguranja ,što proizilazi iz same njegove suštine,pravne prirode, jer ono čini deo imovinskog osiguranja. Drugim rečima,ono ima odštetni karakter.

Ovim osiguranjem osiguravać,umesto štetnika,preuzima obavezu naknade štete trećim licima zbog događaja koji je za posledicu imao smrt,telesnu ozledu ili oštećenje zdravlja,oštećenje ili uništavanje stvari. Može bitidobrovoljno i obavezno, i s obzirom na to da pruža zaštitu i osiguraniku i oštećeniku,ono je korisno za opštedruštvenu dobrobit.

Osiguranje od odgovornosti se izvesnim svojstvima izdvaja od ostalih osiguranja imovine. Ova svojstva osiguranja od odgovornosti su sledeća:

- pedmet osiguranja od odgovornosti nije određena stvar,nego imovina kao celina;
- visina odgovornosti ne može se unapredutvrditi,jedini kriterijum su **prouzrokovana šteta i suma osiguranja**;
- osigurana suma jeste gornja granica osiguravača,ali ne služi ni kao pretpostavka ni kao dokaz visine štete (visina štete se utvrđuje sudskom presudom ,poravnjanjem itd.);
- u slučaju osiguranja od odgovornosti gde se ne može utvrditi vrednost osiguranog predmeta ,ne dolazi do primene pravila o nadosiguranju i podosiguranju,a ne može biti ni dvostrukog osiguranja.
- Ono po čemu se razlikuje od ostalih osiguranja imovine ogleda se u tome što se u osiguranju od odgovornosti pojavljuju,,kako je već istaknuto,**tri lica**: osiguravač,osiguranik i treće lice;
- Takođe,pokazuje odstupanje u odnosu na ostala osiguranja i u pogledu jednog od bitnih elemenata rizika: da je nezavisan od volje zainteresovanih lica (pokriva i štete prouzrokovane grubom nepažnjom).

Prema Opštim uslovima za osiguranje odgovornosti ,osigurani slučaj je „štetni događaj na osnovu koga bi treće oštećeno lice moglo da zahteva naknadu štete.“[31]

[30] Šulejić P,,Pravo osiguranja,Dosije,Beograd,2005,str.838.
[31] Opšti uslovi osiguranja od odgovornosti,Kompanija Dunav osiguranje a.d.o.,Beograd 2003,str.7

Naime ,za momenat nastuanja osiguraniog slučaja vezuju se važne pravne i ekonomske posledice iz odnosa osiguranja: za **osiguravača**,nastaje njegova glavna obaveza na isplatu naknade iz osiguranja; za **osiguranika**, čitav niz obaveza,preuzimanje mera spašavanja,obaveštavanja osigurača o događaju itd.; **treća lica** tada nastaju prava na naknadu iz osiguranja,i u tu svrhu da koriste sva sredstva građanskog prava za zaštitu uključujući **direktnu tužbu** prema osiguravaču.

Interes osiguranja imovine za vođenje spora: U osiguranju od odgovornosti je za razliku od ostalih osiguranja i štete,kao i u naknadi štete. Pošto je osiguravač taj koji snosi konačne posledice odgovornosti osiguranika,nije mu svejedno na koji će način biti utvrđena odgovornost za naknadu štete. On svoj interes štiti ugovaranjem: 1-klauzule o vođenj spora,putem koje obezbeđuje sebi aktivnu ulogu u processu utvrđivanja odgovornosti osiguranika,tako što se može umešati u spor u svojstvu umešača,kao punomoćnik osiguranika ii stpiti u spor kao stranka.2-klauzule o zabrani poravnjanja i zabrani priiznanja odgovornosti.

Vrste neživotnih osiguranja

Od gore navedenih devetnaest vrsta neživotnih osiguranja ,kao najvažnije i najrasprostranjenije u osiguravajućoj praksi izdvajaju se sledeći:[32]

- ***Osiguranje od posledica nezgode*** (uključujući osiguranje od povreda na radu i profesionalnih obljenja). Ono pokriva: isplatu ugovorenih osiguranih svota,delova osiguranih svota i naknadu ugovorenih troškova (a) kao i isplatu zbog posledica pvreda ili oštećenja zdravlja,odnosno zbog smrti putnika (b).
- ***Dobrovoljno zdravstveno osiguranje,***koje pokriva: (a) jednokratnu novčanu naknadu zbog osiguranikove nesposobnosti za rad, (b) naknadu ugovorenih troškova lečenja i spoj ove dve naknade (c).
- ***Osiguranje motornih vozila.*** Radi se zapravo o kasko-osiguranju. Njime su pokrivene štete na motornim vozilima na sopstveni pogon (osim šinskihvozila za koje postoji posebno osiguranje) i na vozilima bez sopstvenog pogona,a uključen je i gubitak tih vozila.

[32] Žarković N.,Reosiguranje sa osiguranjem,PFB,Beograd 2006,str.36-37.

- ***Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti.*** Ono pokriva štete na imovini usled požara,eksplozije ,oluje i ostalih prirodnh nepogoda,atomske energije,klizanja i sleganja tla.Isključene su štete na saobraćajnim sredstvima (motorna,šinska vozila,vazduhoplovi i polovila) za koja postaje posebna osiguranja.
- ***Ostala siguranja imovine,***koja obuhvataju imovinske štete zbog loma mašina,provalne krađe,loma stakla,grada,mraza i nekih drugih opasnosti.
- ***Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila,***koje obuhvata sve vrste odgovornosti zbog korišćenja motornih vozila na sopstveni pogon na kopnu,uključujući odgovornost prilikom prevoza.

Osiguranje od posledica nezgode,uključujući osiguranje od povreda na radu i profesionalnih oboljenja

„Osiguranjem od nesrećnog slučaja osigurač na sebe preuzima obavezu da isplati osiguranu sumu osiguraniku il drugom korisniku,ako za vreme trajanja osiguranja predviđeni nesrećni slučaj prouzrokuje smrt ili invaliditet osiguranog lica,kao i da nadoknadi štetu nastalu usled troškova lečenja i izgubljene zarade,ako kao posledica nesrećnog slučaja nastupi prolazna nesposobnost za rad ili narušenje zdravlja ovih lica.“[33]

Ovo osiguranje po svojoj prirodi spada u osiguranje lica,kada se obaveza odnosi na isplatu osigurane sume (vrši se isplata unapred određene sume novca nezavisno os pretrpljene štete).

U daljem tektsu prilažem primer ponude za osiguranje kolektivno zaposlenih.

[33] Šulejić P.,Pravo osiguranja,Dosije,Beograd 2005.str. 495.

Primer ponude za osiguranje kolektivno zaposlenih[34]

Ponuda za kolektivno osiguranje zaposlenih lica od posledica nesrećnog slučaja

„Životno osiguranje „Basler“ a.d.o. i Neživotno osiguranje „Basler“ a.d.o. su deo Baloise grupe, jednog od najvećih osiguravajućih koncerna na evropskom tržištu. Ime Basler u osiguravajućoj branši postoji već 148 godina, od svog osnivanja 1863. godine u švajcarskom gradu Bazelu. Švajcarska, Belgija, Austrija, Hrvatska, Luksemburg i Nemačka su zemlje u kojima grupa aktivno posluje, a od 2007. godine pridružuje im se i Srbija. Broj zaposlenih Baloise grupe iznosi oko 8.600.
Basler u Srbiju donosi tehnologiju osiguranja utemeljenu na švajcarskoj tradiciji umeća sigurnog upravljanja finansijskim sredstvima i pre svega inovativne programe osiguranja.

PREDMET PONUDE USLUGA OSIGURANJA

Opasnost od nastupanja nesrećnog slučaja postoji u svim organizacijama, u nekima je ona manja, u nekima veća u zavisnosti od delatnosti kojom se organizacija bavi. Baš iz tog razloga odluka poslodavca da osigura svoje zaposlene od posledica nezgode predstavlja vid odgovornog ponašanja poslodavca i u velikoj meri doprinosi izgradnji poverenja između njega i zaposlenog. Pored toga, **članom 53. stav 1. Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu, poslodavac je dužan da zaposlene osigura od povreda na radu, profesionalnih oboljenja ili oboljenja u vezi sa radom, radi obezbeđivanja naknade štete.** Kao odgovor na zahtev zakonodavca, ali i na želju poslodavca da obezbede sigurnost svojim radnicima nudimo kolektivno osiguranje zaposlenih od posledica nesrećnog slučaja.

Osiguranje pruža osiguravajuću zaštitu lica pri ostvarivanju sledećih rizika:
1) posledica nesrećnog slučaja i to:
a) smrti kao posledice nesrećnog slučaja;
b) trajnog gubitka opšte radne sposobnosti (invaliditeta) usled nesrećnog slučaja;
2) smrti usled bolesti (prirodna smrt).

Lica se osiguravaju bez obzira na njihovo zdravstveno stanje i opštu radnu sposobnost, uz uslov da su u momentu početka trajanja osiguranja stariji od 14 i mlađi od 75 godina, a za uključeni rizik smrti usled bolesti mlađi od 65 godina života.
SMRT USLED NESREĆNOG SLUČAJA (NEZGODE) je ugovorena osigurana suma koja se isplaćuje korisniku osiguranja.
TRAJNI INVALIDITET podrazumeva trajni gubitak opšte radne sposobnosti, koji je posledica nesrećnog slučaja, a lekar-cenzor ga određuje u procentu (%) na osnovu medicinske dokumentacije.
SMRT USLED BOLESTI je ugovorena osigurana suma koja se isplaćuje korisniku osiguranja.

Varijanta 1- Godisnja premija po jednom zaposlenom – **1,112.36 din**.

[34] http://www.basler.rs (10.12.2012)

	smrt usled nezgode	trajni invaliditet	smrt usled bolesti	troskovi lecenja
SUMA OSIGURANJA	110.000 Дин.	220.000 Дин.	90.000 Дин.	45.000 Дин.

Varijanta 2- Godisnja premija po jednom zaposlenom – **1,609.08 din**.

	smrt usled nezgode	trajni invaliditet	smrt usled bolesti	troskovi lecenja
SUMA OSIGURANJA	200.000 Дин.	400.000 Дин.	100.000 Дин.	55.000 Дин.

Varijanta 3- Godisnja premija po jednom zaposlenom – **2,931.96 din**.

	smrt usled nezgode	trajni invaliditet	smrt usled bolesti	troskovi lecenja
SUMA OSIGURANJA	400.000 Дин.	800.000 Дин.	200.000 Дин.	65.000 Дин.

-Prikazane premije odnose se na osiguranje lica od posledica nesrećnog slučaja pri obavljanju redovnog zanimanja i van njega, 24 časa dnevno (Svuda i na svakom mestu svih 24h).
-Ponuda je izrađena na osnovu dostavljenih podataka.
-U slučaju jednokratnog plaćanja odobrava se **popust od 6%**
-Isplata naknade iz osiguranja u zakonom predviđenom roku (maksimalno 14 dana od momenta kada je prikupljena sva potrebna dokumentacija).

Ukoliko prihvatate uslove date u našoj Ponudi, ljubazno Vas molimo da nas o istom u što kraćem roku obavestite.
Takođe, ako postoje bilo kakve nejasnoće ili pitanja molimo da nas kontaktirate.

U nadi da ćemo ostvariti uspešnu saradnju sa Vašom kompanijom, srdačno Vas pozdravljamo.

S poštovanjem“

Izuzetno, kada se obaveza odnosi na naknadu izgubljene zarade i troškove lečenja,osiguravač isplaćuje ove troškove u visini prouzrokovane štete,te se ovde primenjuju sva pravila imovinskog osiguranja. Osiguranje od posledica nezgode moze se javljati u vise oblika,kao dobrovoljno ili obavezno,pokedinacno ili grupno,samostalno ili dodatno uz osiguranje zivota. Da bi jedno lice moglo,da se osiguran od posledica nesrecnog slucaja mora da ispunjava odredene uslove,a to su:

1. Mogu se osigurati samo lica od 15 do 75 godina starosti.Lica mladja od 15 godina starosti mogu se osigurati pod posebnim uslovima i tarifama ,i to samo nekim oblicima kolektivnog osiguranja.
2. Ugovor o osiguranju mogu zakljuciti sam olica cija opsta radna sposobnost nije umanjena.Lica cija je opsta radna sposobnost umanjena usled tezih bolesti ili telesnih mana za preko 50% predstavljaju „anormalan rizik“ i mogu se osigurati uz naplatu povisene premije.
3. Dusevno bolesna lica apsolutno su nepodobna za osiguranja.

Rizik pokriven osiguranjem predstavlja opasnost od nastanka „nesrećnog slučaja“, koji se definiše kao: *svaki iznenadni i od volje nezavisan događaj ,koji delujući uglavnom spolja i naglo na telo osiguranika,ima za posledicu njegovu smrt,potpuni ili delimični invaliditet,polaznu nesposobnost za rad i narušivanje zdravlja koje zahteva lekarsku pomoć*.[35]

Na visinu naknade iz osiguranja od uticaja su:

1- visina osigurane sume,
2- posledice nesrećnog slučaja

Naknada iz osiguranja od nesrećnog slučaja može se odrediti samo u kviru ugovorene ili zakonom određene osigurane sume.

Rizici isključeni iz osiguranja: Postoje zakonska i ugovorna isključenja rizka u osiguranju od nesrećnog slučaja:

- Zakonska isključenja su: 1. namerno prouzrokovanje nesrećnog slučaja (ZOO,čl.952), 2. ratne operacije (ZOO,čl.952)
- Ugovorna isključenja su brojnija i obično su predviđena opštim uslovima osiguranja. Neka isključenja su apsolutna,dok se pokriće drugih dopušta uz izvesna ograničenja (plaćanje povećane premije). Isključenja se najčešće odnose na : prirodne katastrofe,prevoz uz povećanu opasnost, učešće u trkama,bavljenje opasnim zanimanjima,pokušaj ili izvršenje umišljenog krivičnog dela ,samoubistvo osiguranika,izvršenje dela pod dejstvom alkohola itd.

[35] Šulejić P.,Pravo osiguranja,Dosije,Beograd 2005,str. 497

Dobrovoljno zdravstveno osiguranje

Zdravstveno osiguranje kao važan deo socijalnog osiguranja na savremenom tržištu se sprovodi kao obavezno ili kao dobrovoljno. Svrha zdravstvenog osiguranja je da osiguranicima i njihovim porodicama obezbeđuje uslove za lečenje nastalih bolesti ,medicinske preglede u cilju ranog otkrivanja zdravstvenih poremećaja,primenu era radi sprečavanja nastanka oboljenja ,pomoć samohranim majkama i tako dalje.

„Dobrovoljno zdravstveno osiguranje je vid obezbeđenja kojim se ,na osnovu ugovora,mogu pribaviti prava liva koja misu osigurana po zakonu kojim se uređuje obavezno zdravstveno osiguranje,kao i licima koja su osigurana po tom zakonu ,a kojima se obezbeđuje veći obim prava od obima koji se obezbeđuje po zakonu uz druge vrste prava iz zdravstvenog osiguranja koja nisu obezbeđena tim zakonom.“[36]

Dobrovoljno zdravstveno osiguranje uključuje:

- dopunsko zdravstveno osiguranje i
- privatno zdravstveno osiguranje

Dobrovoljna zdravstvena osiguranja sprovode društva za osiguranje koja su dobila dzvolu za obavljanje te vrste osigurana skladno Zakonu o osiguranju.
Dopunsko zdravstveno osiguranje je novi oblik dobrovoljnog,kolektivnog osiguranja,koje možete ugovoriti neizvesno od obaveznog zdravstvenog osiguranja.
Dopunsko zdravstveno osiuranje može se ugovoruti za slučaj:

- hiruške intervencije (operacije)
- težih bolesti i posledica bolesti.

U dobrovoljna osiguranja u okviru osiguranja lica spada i privatno zdravstveno osiguranje kojim se obezbeđuje viši nivo zdravstvenih uslugau poređenju sa zakonskim zdravstvenim osiguranjem. Njime se obezbeđuje privatno i bolničko lečenje uz plaćanje odgovarajuće premije čija visina zavisi od pola,zdravstvenog stanja i straosri osiguranika. Osiguravač mora odrediti zdravstvene ustanove i stručnjake kod kojih osiguranik može ostvariti svoja prava. Postoji više podvrsta ovog osiguranja ,kao što su:

- osiguranje od troškova lečenja,
- osiguranje od dnevne nadoknade za bolničko lečenje,
- osiguranje dnevne nadoknade zbog bolesti,
- osiguranje od bolesti za vreme puta u inostranstvo itd.

[36] Zakon o osiguranju,SL.glasnik 55 RS,2004,čl.13

Ovo osiguranje može se zaključiti kolektivno, za sve zaposlene, i to tako da poslodavac sklopi ugovor sa osiguravačem i uplaćuje premiju za svoje zaposlene. Drugi način je da fizičko lice uplaćuje premiju po svojoj inicijativi iz sopstvenih sredstava.

Osiguranje motornih vozila

Osiguranje motornih vozila obuhvata sve vrste motornih i priključnih kopnenih vozila. Deli se na dobrovoljno **kasko osiguranje motornih vozila** (koje u osnovi pokriva štete od uništenja ,oštećenja i krađe vozila) i **obavezno osiguranje od odgovornosti motornih vozila** (pokrivena je naknada štete zbog telesne ozlede ili smrti prouzrokovanih trećem licu,odnosno štete nanete njegovoj imovini). U mnogim zemljama u ovo osiguranje spada i osiguranje putnika u automobilu od nezgode. Ova grana osiguranja ubrzano se razvija uporedo sa razvojem motorizacije,naročito poslednjih nekoliko desetina godina. Danas ono u mnogim zemljama spada u najznačajnije vrste osiguranja.[37]

Prema odredbama Zakona o osiguranju, pod osiguranjem motornih vozila se smatra amo kasko-osiguranje,što je nelogično. Kasko osiguranje je dobrovoljno.što znači da svaki vlasnik samostalno odlučuje da li će zaključiti ugovor o osiguranju. Predmet ovog osiguranja su sve vrste motornih vozila a i njihovi sastavni delovi (alat,pribor istandardna oprema uz vozilo).
Kod kasko osiguranja motornih vozila obično postoje dva osnovna tipa osiguranja:
potpuno kasko osiguranje i delimočno kasko osiguranje.
Potpunim kasko osiguranjem obezbeđuje se osiguravajuća zaštita od unštenja i oštećenja vozila,njegovih sastavnih delova,uz plaćanje odgovarajuće premije i to od sledećih rizika: saobraćajne nezgode,pada ili udara nekog predmeta,požara,udara grma,oluje,grada,snežne lavine kao i pada snega i leda na vozilo,pada vazdušne letelice,manifestacija i demonstracija,zemljotresa,prevare,utaje (samo za vozila koja se izdaju u najam),obesti trećih lica i drugo.
Delimično kasko osiguranje,koje se može ugovoriti uz osiguranje od auto-odgovornosti,obuhvaćen je rizik loma i oštećenja,osim stakla na svetlima i ogledalima,troškovi pprenosa vozila ,odnosno prevoz vozača i putnik aod mesta saobraćajnog udesa prebivališta,rizik požara,udara groma,oluje,pada letilica,eksplozija i dr.
Značajno je napomenuti da je uobičajno da su vozila za koja se može zaključiti osiguranje motornih vozila propisane posebne grupe premija,u skladu sa cenovnikom osiguravajućeg društva.

[37] Marović B.,Žarković N.,Leksikon osiguranja,DDOR „Novi Sad“ AD Novi Sad,2002,str. 233.

Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti

Ova vrsta osiguranj aje jedna od najstarijih i najraznovrsniih. Njome se pruža ekonomska zaštita od uništenja ili oštećenja čitavog niza pokretnih i nepoktenih stvari u sastavu industrijskih ,zanatskih i uslužnih preduzeća ,zatim poljoprivrednih gazdinstava i ostale imvine preduzeća i građana.

Ovim osigranjem pruža se zaštita od ; požara,udara groma,eksplozije ,oluje ,grada ,udara sopstvenog motornog vozila ,pada letelice,manifestacija i demonstracija.

Kod nas je proširanje požarnog osiguranja uz plaćanje dodoate premije moguće u sledećim dopunskim rizicima: poplava,bujica,klizanje tla i odronjavanje,sleganje tla,visoka voda,snežna lavina,iscurenje tečnosti i gasa itd.

Predmet osiuranja mogu biti sve stvari,osim onih koje su uslovima za osiguranje isključene. Ovo osiguranje odnosi se takođe na:

- robu i zalihe u trgovinskim i ugostiteljskim preduzećima i skladištima,
- muzeje,izložbene stvari,pozorišta,bioskope,cirkuse i slično,
- sajmove i slične priredbe,
- zalihe drva i uglja na slobodnom prstoru,
- šume,srušena stabla i drva na šumsom prostoru,
- niskogradnju i slično.

Ostala osiguranja imovine

Ostala osiguranja imovine,prema našim zakonskim propisima,pokrivaju štete na imovini nastale usled: loma mašina,provalne krađe,loma stakla,grada,mraza i drugih opasnosti. Osiguranje mašina od loma i drugih opasnosti. Ovom vrstom osiguranja mogu biti obuhvaćene sve mašine (grupno ili pojedinačno), s tim što su osiguranje samo one koje su označene u polisi osiguranja. „Stvari koje su predmer osiguranja osigurane su na mestu označenom u polisi i za vreme kada su montirane i spremne za rad;kada se nalaze u radu; kada su date u najam ili poslugu; ukoliko rade u uslovima i služe nameni za koju su projektovane i građene; kada se rasklapaju i ponovo sklapaju zbog premeštanja ili popravke,kao i za vreme trajanja popravke na mestu korišćenja osigurane stvari ili u radionici osiguranika. Stvari su,inače,osigurane i kada se u celini premeste na druga mesta na području Republike Srbije.“[38]

[38] Marović B.,Petrović Z.,Osiguranje,FFMO,Beograd 2003,str.94

Tabela upitnika za osiguranje imovine[39]

UPITNIK - podaci potrebni za osiguranje imovine

1. Ugovarač osiguranja			
2. Adresa ugovarača			
3. MB ugovarača			
4. Delatnost		**Šifra delatnosti**	
Telefon		**Fax**	
Mob.tel.		**e-mail**	
Kontakt osoba			

5. Adresa mesta osiguranja	
6. Da li je predmetna imovina već osigurana kod drugog osiguravača?	

RIZIK - OPIS PREDMETA OSIGURANJA		**SUMA OSIGURANJA**	
		DIN	EUR
7. Građevinski objekat			
Da li se osigurava građevinski objekat?			
Da li je građevinski objekat u najmu?			
Opis-namena, građ.kateg., sprat, broj spratova, vrsta krova, uk.povr., god.izgr.			
8. Oprema			
Celokupna oprema bez vozila prema poslovnim knjigama			
Oprema prema spisku u prilogu			
9. Zalihe			
Zalihe robe u zatvorenom-vrsta zaliha			
11. Poplava i bujica za:			
	DA	NE	
građevinski objekat			
Opremu	DA	NE	

[39] http://www.basler.rs (10.12.2012)

Zalihe	DA	NE	

12. Mašine i aparati od loma			
Celokupna oprema bez vozila i nameštaja prema poslovnim knjigama			
Mašine i aparati prema spisku u prilogu			
Mašinska oprema u sastavu građevinskog objekta liftovi, kotlarnice, vod.i kanal.cevi i sl.)			
13. Stakla i svetleće reklame od loma			
vrste stakla	pov./m2	cena /m2	
svetleća reklama - opis			
14. Provalna krađa i razbojništvo			
Celokupna oprema na Prvi rizik			
Zalihe robe na Prvi rizik			
Novac u zaključanoj čeličnoj kasi-trezoru (dati opis)			
Novac za vreme manipulacije na blagajni			
broj blagajni / iznos u jednoj blagajni		ukupno	
novac za vreme prenosa ili prevoza - dostave	navesti iznos		
opisati način obavljanja prenosa			
15. Mere zaštite			
1. PP mere zaštite			
2. Protivprovalne mere (alarm, video nadzor i sl.)			
3. Čuvarska služba 24 00h			
16. Trajanje osiguranja			

a) jednogodišnje

b) višegodišnje - od 2 do 5 god. (popust 5%)

c) višegodišnje - od 6 do 9 god. (popust 10%)

d) sa neodređenim trajanjem (do otkaza)

17. Način plaćanja
18. Napomene

Osiguranje od provalne krađe i razbojništva. Ovim osiguranjem se pruža osiguravajuće pokriće na pokretnim stvarima od opasnosti pokušaja ili izvršenja provalne krađe ili razbojništva,kao i vandalizma na osiguranim stvarima u toku izvršenja provalne krađe. Pored toga pokrivena je teta od odnošenja ,uništenja ili oštećenja osiguranih stvari,kao i šteta na nepokretnostima (zidovi,tavanice,vrata..) u kojim ase nalaze osigurane stvari.
Provalnom krađom smatra se ,pre svega,krađa kod koje izvršilac provali u prostorije u kojima se nalaze osigurane stavri razbijanem ili obijanjem vrata i prozora,probijanjem zidova,podova ili otvaranejm mesta osiguranja lažnim ključem,pravim ključem ili njegovim duplikatom do kojeg je došao na nelegalan način.Stvari su osigurane samo za vreme dok se nalaze u zatvorenim prostorijama.

„Novac,hartije od vrednosti,nakit i dragocenosti su osigurani samo ako su smešteni u posebno zaključanom mestu (trezor ,gvozdena blagajna,štedna kutija).“[40]
Pod razbojništvom se podrazumeva oduzimanje osigurane stvari primenom pretnji da će se ugroziti život ili zdravlje osiguranika.

Osiguranja stakla od loma. Ova vrsta osiguranja zaključuje se za svaki objekat pojedinačno sa specifikacijom osiguranih stvari. „**Predmet osiguranja** nisu samo sve vrste stakla,nego i svetleći natpisi i reklame,ploče od veštačkog kamena ili mermera na stolovima,stalcima i slično,sanitarni objekti,kulturni,istorijski i nadgrobni spomenici od metala,betona i kamena,zatim neonske i ostale svetleće cevi.“[41]

Obaveza na naknadu štete nastaje nakon uništenja ili oštećenja osiguranih stvari od svih rizika,osim za štete prouzrokovane prilikom: premeštanja ili nameštanja osigurane stvari u prostorijama koje nisu naznačene u polisi osiguranja.

[40] Uslovi za osiguranje od opasnpsti provalne krađe i razbojništva,Uslovi za osiguranje imovine,DDOR Novi Sad,Novi Sad 1992.god.
[41] Marović B.,Žarković N.,Leksikon osiguranja,DDOr Novi Sad ,Novi Sad 2002.,str. 285

Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila

Osiguranje sopstvenika,odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete koje nastaju upotrebom motornog vozila trećim licima,danas je najčešći oblik obaveznog osiguranja,i ono je za razliku od kasko osiguranja nametnuto zakonom. Registracija motornog ili priključnog vozila ne može se izvršiti dok se uz ostala dokumenta ne podnese i polisa osiguranja od autoodgovornosti. Međutim,iako je osiguranje obavezno,ono je ugovoreno,jer pravni odnosi ne nastaju automatski,po sili zakona,nego zaključivanjem ugovora o osiguranju. „Takođe,zakon određuje najniže osigurane sume na koje se mora ugovoriti osiguranje od odgovornosti.“[42]

Kod ove vrste osiguranja posebnu primenu nalaže pravila o bonusu,tj. umanjivanju visine premije onim osiguranicima koji u određenom vremenskom periodu naisu imali štete. Obaveze zaključivana ugovora o osiguranju tereti samo vlasnika prevoznih sredstava na koje se odnose odredbe zakona o obaveznom osiguranju. Međutim,dejstvom osiguranja od auto-odgovornosti se vezuje a vozilo ,a ne za lice koje njime upravlja. To znači da oštećeno lice ima pravo tražiti naknadu štete neposredno od osiguravajuće kuće koja je izdala polisu auto-odgovornsti,bez obzira da li je vozilom upravljao vlasnik ili treće lice (ovlašćeni držalac,ovlašćeni vozač).

Ovim osiguranjem pokrivajuse posledice građanskopravne odgovornosti osiguranika,tako da je osiguravač dužan da nadoknadi štetu za koju postoji odgovornoost sopstvenika ili vozača motornog vozila, koja je pričinjena usled smrti,povrede tela ili zdravlja nekog lica ili uništenja,odnosno oštećenja nečije stvari.

„Osiguravač koji je isplatio naknadu oštećenom icu ima pravo da povrati isplaćeni iznos od osiguranika,tj. ima „pravo regresa“,na primer: ako j ešteta nastala pri upravljanju vozilom od strane lica bez propisane vozačke dozvole,pod uticajem alkohola ,u slučaju namerni prouzrokovane štete,štete koje nastanu prilikom takmičenja automobila itd.“[43]

[42] Prema Zakonu o osiguranju imovine i lica iz 1996,čiji je deo odredba još uvek važi,to je za autobuse i teretna vozila dinarska protivvrednost 200.000 USD,a za ostala motorna vozila 100.000 USD

[43] Garantni fond-sredstva koja se obrazuju doprinosom društva za osiguranje,iz premija osiguranja i iz ostvarenih regresivnih zahteva od lica koja nisu zaključila ugovor o obaveznom osiguranju.

2.3 Primer štete na (Opština Irig)

Da bi se donekle zaokružileo izlaganje o osiguranje, dajemo primer iz prakse osiguranja imovine na nivou opštine, gde su pokriveni usevi od štete. U pitanju je opština Irig u Vojvodini. Odnosi se na procenu štete koja se dogodila u 2012 godini, i tu su potpuni izveštaji štete kao i tabelarni prikaz svega. Opština kao i svaka druga je osigurana kod državnog osiguravača „Dunav“ akcionarskog drustva. U daljem prilogu je izveštaj sekretarijata za poljoprivredu. [44]

REPUBLIKA SRBIJA
AUTONOMNA POKRAJINA VOJVODINA
OPŠTINA IRIG
Predsednik
Broj: 01-320-52/2012
Datum: 27.07.2012. godine
I R I G

POKRAJINSKI SEKRETARIJAT ZA POLjOPRIVREDU,
VODOPRIVREDU I ŠUMARSTVO
Novi Sad

PREDMET: Dostava izveštaja o globalnoj proceni štete od suše u 2012. godini

Na osnovu obaveštenja Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo AP Vojvodine br. 104-320-14/2012-02 od 19.07.2012. godine, a u skladu sa zaključkom Vlade AP Vojvodine, opština Irig je formirala Komisiju za procenu štete od suše, koja ima zadatak da sačini odgovarajući izveštaj o globalnoj proceni štete od suše u skladu sa Zakonom o korišćenju sredstava za sanaciju i zaštitu od elementarnih nepogoda ("Sl. glasnik RS", br. 50/92) i Uputstvom o jedinstvenoj metodologiji za procenu štete od elementarnih nepogoda ("Sl. list SFRJ", broj 27/87).

Opštinu Irig kao pretežno poljoprivredni kraj, nije mimoišla ova katastrofalna suša koja je nanela ogromne štete koje je bilo nemoguće izbeći. Naime, opština ne raspolaže razvijenim sistemom za navodnjavanje (većom količinom vode) za zalivanje ratarskih površina, već ima nekoliko sistema za zalivanje voćnjaka. Struktura zemljišta je nepovoljna, černozema je jako malo i on je degradiran, te su vodne osobine veoma loše, što dovodi do brzog gubljenja vlage iz površinskih slojeva. Period od nicanja do početka generativne faze je bio povoljan što se videlo po porastu i boji useva. Međutim porastom srednje dnevnih temperatura, koje su vrlo malo padale u toku noći došlo je do zaustavljanja rasta i razvoja biljaka i od tada biljke praktično ne napreduju, oplodnja je vrlo slaba ili je uopšte nema. Biljke koje su zahtevnije prema vodi (kukuruz i šećerna repa) su najviše osetile ovu sušu. Direktni sunčevi zraci i visoka temperatura uticali su naročito kod kukuruza, na sušenje polena i svile te je došlo do slabije oplodnje, a na nekim površinama uopšte nije ni došlo do oplodnje. Male razlike u prinosu zavisiće od rokova setve. Treba napomenuti da je setva obavljena uglavnom u optimalnom roku i to veoma brzo, do 20. aprila tekuće godine. Na tim

[44] http://irig.rs/vesti/opstinske-vesti/941-susa.html (23.11.2012)

površinama su štete i najveće. Zaštita od korova je obavljena kvalitetno na skoro svim površinama, te se ne može reći da je zakorovljenost uticala na smanjenje prinosa.

Na teritoriji opštine Irig poljoprivredni proizvođači su ove godine zasejali najveće površine pod kukuruzom i indistrijskim biljem.

Treba napomenuti da smo voćarsko-vinogradarski kraj i da je suša delimično nanela štetu voćnjacima i vinogradima. U voćnjacima zdravstveno stanje je dobro, ali su plodovi sitniji što se odražava na prinos. Kod vinove loze takođe su sitnija zrna i prinos grožđa će nešto biti manji. Što se tiče zimskih rezervi vlage, njih je u početku vegetacije bilo, ali su brzo iscrpljene, tako da posmatrajući pedološki profil u voćnjacima može se videti da su rezerve vode ispod 60cm dubine minimalne. Kod ranijih sorti breskve, šljive, kajsije i jabuke evidentan je manji prinos. Šteta se odražavala i u odbacivanju plodova da bi biljka preživela. Kod voćnih vrsta, trešnje i višnje, gde je već počeo da otpada list, formirano je mnogo manje rodnih pupoljaka, što će uticati na rod sledeće godine.

S obzirom na umanjen rod, došlo je i do povećanja cena osnovnih poljoprivrednih proizvoda - žitarica, industrijskog bilja, voća i povrća. Ovih dana na žitnim pijacama kukuruz je dostigao cenu prodaje na malo 30,00 dinara.

Meteorološki uslovi u opštini Irig ukazuju da je mesec juni bio siromašan padavinama (svega 30l). Počev od 26. juna padavina uopšte nije bilo do kraja jula. Poslednja nedelja juna meseca je imala prosečnu dnevnu temperaturu 31,28 stepeni Celzijusovih. Tokom jula meseca temperatura je drastično skočila. Maksimalna je bila 38 stepeni Celzijusovih, a srednje dnevna temperatura je bila 36,46 stepeni Celzijusovih. Jutarnja temperatura se kretala oko 20 stepeni. Treba napomenuti da je bilo najmanje sedam dana vetrovito, odnosno duvao je topao južni vetar, što je dodatno otežalo situaciju. Sve u svemu, ovo je bio jedan temperaturni šok za gajene biljke na ovom području.

Na osnovu svega napred iznetog i obilaska terena, Komisija za procenu globalne štete od suše u 2012. godini je utvrdila da su štete od suše na području opštine Irig 1.169.255.000 dinara. Zbog toga Vam se obraćamo sa zahtevom za iznalaženje načina za sanaciju nastale štete.

S poštovanjem,

PREDSEDNIK OPŠTINE

ПРОЦЕНА ШТЕТЕ
Образац Ш-03
од суше

Ред
бр. обрасца Ш03

ŠTETA NA OSTALIM SREDSTVIMA I DOBRIMA

1.Podaci za jedinicu za koju se vrši procena

a. Naziv organitacije-Opština Irig
b. Matični broj jedinstvenog registra organizacije-zajednice
08032173
Redni broj jedinice-šifra opštine
213
v. Vrsta orgnizacije-državni organ
g. Opština Irig
Ulica o broj: Vojvode Putnika 1
d. Delatnost (grana prema JKD)-državni organ; ŠD 75110

2. Uzrok štete i godina nastanka-elementarne nepogode-suša

3. Lokacija sredstava: opština Irig
Ulica i broj: Vojvode Putnika 1

Tabela 1. PROCENjENE ŠTETE PO GRUPAMA SREDSTAVA

Red. Broj	vrsta i naziv sredstva	Šifra	Jed.mer	Količina oštećenih sredstava	Šteta u hilj. dinara na oštećenim sredstvima
1.	OBRTNA SREDSTVA				
	Tekuća poljoprivredna proizvodnja	6310	tona	4,5	742.500.000
	žitarice	6320	tona	2,1	142.155.000
	industrijsko bilji	6330	tona	37,8	34.860.000
	povrtarsko bilje	6340	tona	9,5	32.400.000
	stočno krmno bilje	6360	tona	18,9	208.290.000
	voće	6370	tona	1,0	9.000.000
UKUPNO					**1.169.255.000**

U Irigu, 27.07.2012. godine

Red. broj	Vrsta i naziv sredstva	Šifra	Jed.mere	Količina oštećenih sredstava	Cena	Iznos štete u dinarima
1.	kukuruz	6310	t	4,5	30	742.500.000
2.	soja	6320	t	1,14	65	129.675.000
3.	suncokret	6320	t	0,96	65	12.480.000
4.	dinja	6330	t	8,0	20	12.800.000
5.	lubeniva	6330	t	8,8	20	10.560.000
6.	paradajz	6330	t	21,0	50	11.500.000
7.	lucerka	6340 6340	t t	4,5 5,0	20 20	23.400.000 9.000.000
8.	lucerka	6370	t	6,9	55	83.490.000
9.	brskva	6370	t	6,0	50	105.000.000
10.	jabuka	6370	t	6,0	30	19.800.000
11.	šljiva	6380	t	1,0	60	9.000.000

Tabela 2. KOLIČINE OŠTEĆENIH I UNIŠTENIH SREDSTAVA I PROCENjENE ŠTETE

Kao što se vidi u priloženom, štete na poljoprivrednom planu su bile ogromne. Ono što je osiguravajuće društvo dužno u ovom slučaju da uradi, jeste da nadoknadi osiguranu sumu koja je ugovorena polisom na početku sklapanja ugovora. Sa tim da to ne podrazumeva celu štetu jer kao i kod svih drugih osiguranja kada su veće sume u pitanju, postoji određeni vid učešća koji i korisnik osiguranja mora uplatiti da bi svoje gubitke doveo na nulu. Kada je u pitanju uloga reosiguranja, ono dobija zeleno svetlo za rad teke kada se probije suma samopridržaja koja je ugovorena, nakon toga finansijsku ulogu preuzima reosiguravajuća kuća sa kojom osiguravajuće društvo ima ugovor. Kao što je slučaj sa „Dunavom“ i „Dunavom Re“, ili kao što neka osiguravajuća društva svoje polise i ugovore reosiguravaju kod velikih svetskih banaka. U ovom slucaju reosiguravač je bila država zbog visine samoprdržaja pa je jedan veliki deo finansijskog kraha ona morala preuzeti na sebe. Ali u poređenu sa evropski štetama, ovo je beznačajna suma, što ćemo videtu u sledećem primeru.

Katastrofalne štete nastaju usled poplava, a to je upravo ono što se često događa u Švajcarskoj. „Pa je reosiguravajuća kompanija Swissre sprovela veliku studiju istraživanja, i došla do zaključka da će velike poplave izazvati veliki krah u osiguravajućim i reosiguravajućim kompanijama, odnosno da će kompanije poslovati sa vidnim gubicima. Jer prosecno više od 50% štete koja je nastala poplavom je već osigurana. U poslednjih nekoliko decenije, Švajcarska je pogođena raznim prirodnim katastrofama kao što su poplave, oluje, lavine. Ove prirodne opasnosti su izazvale velike ekonomske gubitke razlicitih praporcija

koje osiguravajuća industrija mora da apsorbuje. „[45] U takvim slučajevima kada su samoprdržaji veliki, tada svoju ulogu dobijaju reosiguravajuće kuće kao što je „Swissre“.

„Poslednje veće katostrofe od poplave u Švajcarskoj koje su se dogodile u Avgustu 2005 god. procenjene su na 4 bilona Švajcarskih franaka, od toga 2,3 biliona su bila pokriven osiguranjem. Što je ovu štetu načinilo najvećom globalno štetom u istoriji zabeleženoj do tada.
Na osnovu vlastitog modela za procenu rizika, Swissre procenjuje imovinu i poslovne prekide na gubitak od 4,4 biliona Švajcarskih franaka za sto godina. Ovaj iznos će se udvostručiti a šteta se očekuje u proseku svakih dvestapedeset godina i da bi na primer poplava Banhofštrase, ili ti glavne šoping ulice u Cirihu i poslovnog kruga izazvao još veće gubitke.“[46]

III REOSIGURANJE

Kao što sam naveo i u hipotezi, da dobro osiguranje pocinje od reosiguranja, u daljem tekstu bavićemo se detaljnije reosiguranjem.

U današnjem svetu gotovo da i ne postoji rizik koji preti delimičnom ili totalnom uništenju materijalnih ili kulturnih dobara, a koji se ne može zaštititi putem osiguranja. Međutim, mnogo je rizika čijim bi ostvarenjem nastale štete koje ne bi mogle da nadoknade ni velike osiguravajuće kompanije u svetu, a pogotovo nijedna organizacija za osiguranje kod nas. Najrečitiji primer za objašnjenje ovakvih slučajeva može da bude totalno uništenje rafinerije nafte, prekomorskog broda ili džambo-džeta. Rizici kojima su izloženi ovi objekti su brojni, i pored mera preventive i zaštite, vrlo su česti. Uništenje ovakvih kapaciteta predstavljalo bi ozbiljnu stavku i za privredu zemlje, a o osiguravaču da se i ne govori. Iz tih razloga osiguravajuće kompanije ili društva nalaze rešenje putem sopstvenog osiguranja od velikih i skupih šteta. To, tzv. osiguranje osiguranja, naziva se reosiguranje.

3.1 ZNAČAJ REOSIGURANJA ZA PRIVREDU

Kako je institucija osiguranja, u suštini, ekonomsko-pravna kategorija, to i reosiguranje ima ista obeležja. Posmatrano sa ekonomskog stanovišta, jedna od vodećih premisa reosiguranja ogleda se u tome što ono distribucijom rizika u prostoru uspeva da otkloni, ili bar ublaži, opasnost od suviše velikih opterećenja fondova osiguranja (ili čak

---

45 http://www.swissre.com/reinsurance/insurers/property_casualty/Floods_in_Switzerland_an_underestimated_risk.html (18.11.2012)

46 Ibid

nacionalnog bogatstva jedne regije, odnosno zemlje) u slučaju pojave krupnih šteta. Razumnom i na ekonomskim osnovama baziranom distribucijom rizika, postiže se efekat da je taj rizik u slučaju pojave štete velikih razmera zaštićen sredstvima osiguranja, odnosno reosiguranja, a da istovremeno ni jedan od ova dva subjekta ne može da dođe u situaciju da mora da plati više nego što mu njegovi ekonomski potencijali dozvoljavaju.

Sa stanovišta nacionalne ekonomije, s obzirom na karakteristike reosiguranja kao spoljnotrgovinskog poslovanja, u slučaju pojave velike štete, reosiguranje može da bude i značajan izvor deviznog priliva. Reosiguranje se takodje istovremeno pojavljuje i kao faktor deviznog odliva, putem plaćanja premije inostranim retrocesionarima, ali ovaj faktor se može ublažiti proširenjem obima saosiguranja i reosiguranja unutar zemlje. Pored toga, jedan od načina smanjenja debalansa u odlivu premije je i preuzimanje u reosiguranje inostranih rizika, kroz čiju premiju se takođe ostvaruje devizni priliv.

Kada je o pravnim aspektima reosiguranja reč, mora se imati u vidu da punovažni ugovor o reosiguranju pretpostavlja punovažni ugovor o osiguranju. To znači da se samo zaključenjem ugovora o osiguranju između osiguranika i osiguravača može realizovati uloga reosiguranja - naknada štete direktnom osiguravaču.

Prema tome, značaj reosiguranja za nacionalnu ekonomiju raste sa nivoom njene industrijske razvijenosti. Izgradnja krupnih industrijskih kapaciteta i transportnih sredstava ogromne moći pretpostavlja pojavu šteta visokih vrednosti i prevazilazi mogućnosti naknade eventualnih velikih i totalnih šteta, ne samo za kapacitete osiguranja nego i šire.

3.2 OSNOVE REOSIGURANJA

Međusobni odnos između osiguravača i reosiguravača reguliše se ugovorom po kome jedna strana, reosiguravač, preuzima obavezu da drugoj strani, osiguravaču, plati deo iznosa ili čak i čitav iznos koji je platio ili treba da plati osiguraniku ili osiguranicima, a osiguravač prima obavezu da reosiguravaču plati određenu premiju.

Prema tome, osnovni preduslov za postojanje funkcije reosiguranja jeste zaključeni ugovor o osiguranju. Osiguravač preuzima rizik i u onim slučajevima kada oceni da bi eventualna velika, delimična ili totalna šteta ugrozila njegovu solventnost, zadržava za sebe onoliki deo toga rizika koji u slučaju štete može isplatiti, a da istovremeno ne dovede u opasnost sopstvene fondove.

Samopridržaj

Samopridžaj je deo koji osiguravač zadržava za sebe naziva, može biti izražen u apsolutnim ili relativnim iznosima. Samopridržaj je jedan od osnovnih činilaca prilikom opredeljivanja koji će rizik ići u reosiguranje. To je deo rizika koji osiguravač može pokriti u slučaju velike delimične ili totalne štete iz sopstvenih sredstava, ali tako da isplatom štete ne postane insolventan. Visina samopridržaja zavisi od niza faktora i njegovo izračunavanje je, pre svega, rezultat rada aktuarske službe, ali i kombinacija još niza činilaca, kao što su: tehnička premija, rezerve sigurnosti, suma osiguranja, maksimalna moguća šteta i dr. Pravilno izračunata visina samopridržaja je od izuzetne važnosti. Prenizak samopridržaj može za kompaniju da znači veliki i nepotreban odliv premije u reosiguranje, dok, previsok nosi opasnost da će isplatom velike štete kompanija zapasti u finansijske teškoće i postati nesolventna. Samopridržaj se naziva deo rizika koji nosi osiguravač u proporcionalnim ugovorima (ekscedentu). Međutim, kod neproporcionalnih ugovora deo koji nosi cedent naziva se prioritet.[47]

„Preostali deo rizika osiguravač predaje reosiguranju. Ovako preuzeti deo rizika reosiguravač, ili u potpunosti zadržava za sebe kao sopstveni samopridržaj, ili, što je i najčešći slučaj u praksi, on sam zadržava onoliki deo koliki može pokrivati sopstvenim sredstvima ako do štete dođe, a ostalo predaje drugom reosiguravaču ili se se to vodi kao **maksimalna šteta (PML).**

Cedent (lat. cessio ustupati) osiguravač koji ustupa deo rizika reosiguravaču

Cesionar Reosiguravač koji je preuzeo deo obaveze (rizika).

Retrocesija proces u slučajevima kada reosiguravač prenosi deo obaveze na druge reosiguravače.

Retrocesionari reosiguravači koji preuzimaju deo rizika od prvog reosiguravača”[48]

ODREĐIVANJE SAMOPRIDRŽAJA PO RIZIKU

Za razliku od velikih, dobro razvijenih kompanija, male firme, čiji je portfelj još uvek neizbalansiran, moraju odrediti samopridržaj shodno svojim finansijskim kapacitetima. Mogu biti primorane da izlože riziku proporcionalno mnogo veći deo svog kapitala nego što to čine

[47] Marović, B. “Osiguranje špedicija i transport”, Stylos, Novi Sad, 2000, str 113.
[48] Petranović, V.: "Osiguranje i reosiguranje", Informator, Zagreb, 1984, str. 113.

veće kompanije, a ostaju u zakonskim okvirima i normama prirodne obazrivosti kao i velike kompanije. Pri tome:[49]

- maksimalan pridržaj po riziku i po šteti nije veći od 1% od kapitala i slobodnih rezervi (do 5%),
- pridržaj po šteti je negde oko 1% od premije zadržane za sopstveni račun kod odnosnih grana, tj. kod onih koji se bave istom delatnošću (do 10%),
- likvidna sredstva treba da imaju vrednost od oko petostrukog maksimalnog iznosa samopridržaja po šteti u najvažnijoj grani za neku kompaniju.

Ovde takođe treba napomenuti da u velikom broju zemalja koje su pogođene inflacijom, nominalni kapital neke osiguravajuće kompanije često predstavlja samo mali deo njenih stvarnih finansijskih sredstava. Onda ostaje na rukovodstvu kuće da odluči koja će finansijska osnova biti uzeta za obračun samopridržaja.

Svaki manji rizik, sa tim da je veličina rizika jako relativna stvar, može biti pokriven sa jednom ili više polisa, dok kad je u pitanju katastrofalni događaj ili totalna šteta polise ne mogu obuhvatiti ishod toga. Kada se određuje samopridržaj za katastrofalne događaje treba imati na umu da se katastrofe ne dešavaju tako često, pa bi dug međuinterval trebao da bude dovoljan kompanijama da akumuliraju specijalne rezerve.

Elementi za određivanje samopridržaja se razlikuju za svaku privrednu granu. Slede neki najbitniji:

Požar: Odlučujući faktori su lokacija rizika, njegova konstrukcija, sadržaj, namena i preventiva šteta i mere zaštite.

Transport (κargo i kasko): Kod karga se, u principu, mora uzeti u obzir vrsta i kvalitet robe i njeno pakovanje, vrsta pokrića i prevozno sredstvo. Kod kaska odlučujući faktori su klasifikacija, veličina, flota, starost, vlasnik i zastava.

Lična nezgoda (individualna ili grupna): Ovde su odlučujući faktori profesija i lični hobi (kancelarijski službenik ili pilot amater).

Provalna krađa: Mora se voditi računa o pokriću (ukupna vrednost, relativna ili apsolutna dogovorena vrednost), lokacija rizika, njegove karakterisike i preduzete mere bezbednosti.

[49] Ibid

Obračun: Samopridržaj se mora odrediti u velikom broju slučajeva na individualnoj osnovi, uzimjući u obzir posebne karakteristike svakog rizika. Obično se uzima u obzir tip pokrića (lom mašina kod osiguranja), lokacija rizika i suma osiguranja.

Avijacija: Ne zaboravljajući akumulaciju različitih polisa osiguranja uključenih u jedan rizik (kasko, odgovornost, lična nezgoda, odgovornost za putnike, itd.), kompanija treba da odredi samopridržaj imajući u vidu i tip aviona, njegovu namenu, statističko iskustvo, flotu, kao i piste koje se koriste.

Motorna vozila, opšta odgovornost i naknada za povrede na radu: Uopšteno govoreći, pošto reosiguranje ovih grana koristi XL ugovore, franšiza se određuje po šteti koja će, nezavisno od finansijskih kapaciteta i strukture portfelja koji se uzimaju u obzir, takode zavisiti od alternativnih pitanja koja postavljaju reosiguravači[50].

Maksimalna moguća šteta (PML FAKTOR)

„Maksimalno moguća šteta (MMŠ) je drugi faktor, veoma bitan za opredeljenje prilikom davanja rizika u reosiguranje. U stručnoj terminologiji ova kategorija se popularno zove "PML" (Probable maximum loss). Poznato je, naime, da se prilikom štetnog događaja nikada ne dešava apsolutno uništenje jednog materijalnog dobra. U najgorem slučaju, ostaje makar otpadni materijal koji ima izvesnu materijalnu vrednost. Maksimalna moguća šteta upravo predstavlja maksimalni iznos totalne štete koja se na jednom osiguranom riziku može desiti. Prema tome, MMŠ je ekonomska kategorija i predstavlja na određenom osiguranom objektu ili grupi objekata, koji čine rizike, onu najveću štetu, koju je po određenim iskustvima, stručnoj oceni i poznavanju tehničkih i tehnoloških specifičnosti pojedinih rizika moguće očekivati."[51] Procenom MMŠ-a određen je limit do kojeg se proteže odgovornost reosiguravača. Na ovaj način se vrši ukupna distribucija jednog rizika. Prvoosiguravač (cedent) određuje ućešće svog samopridržaja u okviru MMŠ-a, da bi se nakon toga na nivou reosiguranja preostali deo podelio između reosiguravača. Dakle, MMŠ je jedan od osnovnih faktora od kojih se polazi prilikom reosiguranja rizika. Stoga je procena MMŠ-a veoma složen i stručan posao, naročito ako se radi o komplikovanoj uvoznoj opremi, opremi proizvedenoj u više zemalja ili zastareloj opremi koja se više ne proizvodi. Posao procene MMŠ-a treba da rade specijalizovane institucije ili timovi najrazličitijih stručnjaka (inženjera,

[50] Swiss-Re "A Reinsurance Manual of the Non-Life Branchcs", Zurich, 1986. str. 283
[51] Marović, B. Vladisavljević: "Priručnik za praksu u osiguranju i reosiguranju" Beograd, 2000 god., Str 430.

ekonomista, tehnologa i sl), eksperata za pojedine discipline sadržane u jednom riziku, koje, po pravilu, angažuje osiguravač.

Kao i u slučaju samopridržaja, pravilna procena MMŠ-a je izuzetno važna, jer potcenjen ili precenjen MMŠ mogu da imaju posledice kao i kod iste greške u proceni samopridržaja. MMŠ se najčešće izražava u apsolutnim brojevima, ali može biti određen i u relativnim (procentima)[52].

Da bi sprečili manipulaciju osiguravača, koji su niskom procenom MMŠ-a plaćali relativno niske premije reosiguranja, a pojavom šteta naplaćivali daleko veće iznose od vrednosti MMŠ-a, a da bi istovremeno dozvolili objektivnu mogućnost greške u proceni MMŠ-a, reosiguravači obično u ugovor unose klauzulu o pogrešnoj proceni MMŠ-a, koja se kreće o priznanju greške od 50% pa do 200%, sve u zavisnosti od iskustva i poverenja u cedenta.

Limit ugovora sadrži svaki ugovor o reosiguranju, bez obzira na vrstu i tip, to je, u stvari, maksimalni iznos koji reosiguravač preuzima kao obavezu da isplati u slučaju štete. Ako se radi o proporcionalnom ugovoru, onda se limit odnosi na svaki rizik obuhvaćen tim ugovorom, a u slučaju neproporcionalnih ugovora, limit ugovora se odnosi na jedan ili grupu rizika obuhvaćenih bilo jednim ili sa više štetnih događaja.

Kod proporcionalnih (ekscedentnih) ugovora limit se određuje u praksi na osnovu samopridržaja cedenta. To znaći da ako, npr. samopridržaj cedenta iznosi 100 din, reosiguravači odrede svoj limit na 1.000 din, znači da su oni odredili limit od 10 samopridržaja. Kako se u praksi naše zemlje praktikuje da se veliki deo reosiguranog portfelja izvozi u inostranstvo, uobičajeno je da se kombinuje samopridržaj cedenta i domaćeg reosiguravača, te se na taj način dobije jedinstven samopridržaj, koji se u praksi naziva linija ili maksima.

Limit ugovora kod neproporcionalnih ugovora reosiguravači odreduju na osnovu samopridržaja cedenta (prioriteta), planirane premije za ovaj posao, sopstvenih kapaciteta i sl. Ovi limiti, zavisno od vrsta neproporcionalnog ugovora, mogu da se odrede u odnosu na prioritet izražen u novčanom obliku ili tehničkom rezultatu. Kao olakšica cedentu u slučaju šteta manjeg obima, ovi ugovori sadrže više nivoa, tzv. layera, tako da se u slučaju štetnog događaja koji će pogoditi ugovor, ali ne i njegov gornji limit, ugovor samo delimično iscrpljuje (ili reaktivira delimičnom doplatom premije).

[52] Marović, B. “Osiguranje špedicija i transport”, Stylos, Novi Sad, 2000, str 116.

Tehnički rezultat: Kao i u osiguranju, predstavlja pokazatelj uspešnosti poslovanja kompanije za reosiguranje. On, u principu, predstavlja odnos između iznosa isplaćenih šteta i neto tehničke (ili bruto, u zavisnosti od ugovora). Izračunava se u procentima i što je ovaj iznos niži od 100% utoliko je tehnički rezultat kvalitetniji.

Provizija: U reosiguranju ima određenih specifičnosti. Ona, u suštini, treba da služi cedentu za pokriće administrativnih troškova koje je imao prilikom pripreme i predaje rizika u reosiguranje, troškove komuniciranja za vreme trajanja pokrića i sl. U slučajevima kada jedan reosiguravač preuzima čitav posao, pa ga zatim distribuira u retrocesiju, provizija se odobrava njemu, a on je deli sa cedentom. Međutim, provizija u reosiguranju služi i kao sredstvo stimulisanja kvalitetnog poslovanja, odnosno za sankcionisanje loših rezultata. Naime, za dobre rezultate se odobrava viša, a za loše niža provizija. To se najefektivnije postiže, tzv. skalarnom provizijom ili provizijom klizne skale. Odredi se najviša i najniža provizija i rasponu tehničkog rezultata u kome se ona kreće. Tako se npr. odredi da će se provizija kretati od 10% do 30%, u rasponu tehničkog rezultata od 60% do 80%, što znači da će za tehnički rezultat do 60% provizija iznositi 30% i za svaki naredni procenat povećanja će se smanjivati, da bi za tehnički rezultat od 80% i više iznosio 10%.

Profitna provizija je dodatna stimulativna mera za dobre rezultate. Reosiguravači se odriču svoje dobiti u slučaju kvalitetnog poslovanja i daju je u određenoj srazmeri. U obračun profitne provizije se obično uključuju prenosne premije i rezervisane štete, kao i gubici ako je bilo negativnih tehničkih rezultata u prethodnim godinama. Profitna provizija se praktikuje kod proporcionalnih ugovora, dok se kod neproporcionalnih najčešće koristi tzv. no clame bonus . To se postiže tako što se u ugovor uvrsti klauzula po kojoj cedent, u slučaju da po tom ugovoru (ili makar jednoj liniji-layeru u njemu) nije imao štete, stiče pravo na stimulaciju u vidu povrata premije, koji se kreće i do 20%.

Rezervisane štete: su štete koje su se desile u prethodnoj godini ali nisu u njoj i likvidirane. U praksi se dešava da se jedna šteta sanira i po nekoliko godina. Iz tih razloga se na kraju svake poslovne godine vrši rezervisanje sredstava potrebnih da se izvrši što tačnija rezervacija šteta. To je teško tačno predvideti, a naročito u godinama i sredinama gde je prisutna visoka inflacija. U svakom slučaju, visina rezervisanih šteta utiče na tehnički rezultat, a time i na visinu provizije i profita.

Prenosne premije su, takođe, važan pojam, naročito kod ekscedentnog ugovora o reosiguranju. Gotovo je pravilo (sem sa nekim retkim izuzecima) da se ugovori o imovinskim osiguranjima zaključuju na godinu dana. Međutim, kako se ti ugovori ne zaključuju svi 1. januara, nego tokom čitave godine, istek njihove važnosti pada u različite datume tokom

naredne godine. Prilikom svođenja bilansa i izrade planova za narednu godinu, osiguravači i reosiguravači moraju da znaju koji se rizici prenose u narednu godinu, a za njih je premija plaćena ranije (u tekućoj godini). Prema tome, deo premije se mora preneti u narednu godinu adekvatno vremenskom periodu dok traje važnost ugovora. To znači, ako ugovor ističe 1. maja, četvrtina plaćene premije prenosi se u narednu godinu. Prenosna premija na ovaj način značajno utiče na tehnički rezultat.

3.3 SUBJEKTI I POSREDNICI U REOSIGURANJU

Subjekti u reosiguranju kod nas i u svetu su gotovo po pravilu pravna lica. To su razni oblici organizacije kompanija za osiguranje, odnosno reosiguranje i brokerske kompanije (koje se bave ili osiguravajućim ili reosiguravajućim poslovima). Bitna karakteristika delatnosti reosiguranja je da reosiguravač sklapa posao sa osiguravačem (direktno ili posredstvom brokera), a da praktično i ne mora da poznaje osiguranika, bez obzira na njegovu veličinu, važnost i sl.

Osiguravači preuzimaju rizik i sve do onog nivoa do koga ocene, na osnovu niza elemenata, da velika delimična ili totalna šteta neće ugroziti njegovu solventnost, taj rizik ili njegov deo zadržavaju za sebe. Osiguravač delove rizika iznad sopstvenog samopridržaja predaje u reosiguranje. Preduslov za funkcionisanje reosiguranja je zaključen posao, odnosno potpisana polisa između osiguranika i osiguravača, i prema ugovoru o reosiguranju, reosiguravač je u obavezi da nadoknadi štetu osiguravaču, a ne osiguraniku.

Reosiguravač preuzima deo obaveze u određenom riziku u zavisnosti od sopstvenog ekonomskog potencijala raspoloživih kapaciteta, saznanja o portfelju odredenog osiguravača, a najviše od sopstvenog ili tuđeg iskustva u reosiguranju dotičnog portfelja, reosiguravač odlučuje da li će i sa kolikim udelom učestvovati u pokriću jednog portfelja. Izuzetno važnu ulogu u fazi odlučivanja je činjenica ko je u tom poslu lider. To praktično znači da će osiguravač (cedent) prilikom odlučivanja da se reosigura morati najpre da nađe takvog reosiguravača koji uživa ugled snažne bogate i dobro organizovane kompanije u čiju stručnost imaju poverenja drugi reosiguravači iz čitavog sveta. Taj reosiguravač se zove lider. Sa njim se utvrđuju uslovi pod kojim će se jedan portfelj reosigurati i sa koliko procenata će on učestvovati u pokriću tog portfelja. Premda to nije pravilo, ostali reosiguravači prihvataju uslove koje je postavio lider. Ponekad reosiguravač kao što je to praksa preuzima čitav portfelj i onda pojedine delove prenosi na druge reosiguravače. Na ovaj način se najpre

distribuira premija, a u slučaju nastanka štetnog događaja i sam iznos štete. Treba napomenuti da u ovako distribuiranom pokriću učestvuje i više desetina reosiguravača.

Broker je posrednik u poslovima reosiguranja. U svetu postoje brokeri koji se bave ili samo poslovima osiguranja (ponekad i samo jednom vrstom posla, kao npr. transport, život i sl) ili samo poslovima reosiguranja. Kada je reč o ovim drugim, oni za cedenta ili retrocedenta nalaze reosiguravače ili retrocedente i posreduju u ugovaranju posla. Za ovaj posao dobijaju odreden procenat premije, proviziju, koja se u svetu reosiguranja zove brokeraža. Prednost poslovanja preko brokera je u činjenici da oni dobro poznaju tržište reosiguranja i obezbeduju reosiguravače koje cedent ne bi mogao sam pronaći. Brokeri su posebno važan partner prilikom izlaska na svetsko tržište onih cedenata koji nemaju međunarodno iskustvo, ili ako su im rezultati u proteklom periodu posebno nepovoljni.
Vredno je napomenuti da se u praksi dešava da u ekscedentnim ugovorima brokeri najčešće nose deo portfelja, a deo se obezbeđuje direktnim angažovanjem reosiguravača, dok kod neproporcionalnih ugovora brokeri, gotovo po pravilu, preuzimaju plasman čitavog ugovora. Loša strana poslovanja preko brokera u reosiguranju je što brokeri ne garantuju da će retrocedent kojeg su obezbedili i sigurno platiti svoj deo eventualne štete.

3.4 ORGANIZACIJA REOSIGURANJA

Poznato je da su kompanije koje se bave poslovima reosiguranja i kod nas i u svetu specifične po tome što zahtevaju dobro obučen i obrazovan, ali ne i obiman kadar. Samo velike kompanije, kao što je u Evropi, npr. Munich Re, broje približno dve hiljade zaposlenih u veoma razuđenoj mreži filijala širom zemljine kugle, dok su sve ostale na nivou od nekoliko desetina do par stotina ljudi. Posebno zemlje u razvoju ili slabo razvijene zemlje, gde se posao reosiguranja svodi samo na pasivne poslove van zemlje, po broju zaposlenih čine male organizacije.

Bez obzira na veličinu kompanije, reosiguravajuće organizacije sadrže osnovne i prateće delatnosti organizovane u posebne celine. To znači da postoje poslovi reosiguranja (organizovani prema vrstama delatnosti), kao osnovna delatnost, zatim finansijsko računovodstveni i administrativni poslovi, kao prateća delatnost.

Kada je o osnovnoj delatnosti reč, organizacija posla se obavlja preko jedne ili više organizacionih celina, sve u zavisnosti od obima posla. Veće kompanije imaju sektore ili odeljenja, podeljene po regionalnom principu, kao što je, npr. Srednja Evropa, Istočna

Evropa, Bliski istok, Daleki istok, Latinska Amerika i sl. U okviru ovih celina nalaze se resori: imovina, transport, život. Ponegde se i ovi resori dele na službu za proporcionalne ugovore, službu za neproporcionalne ugovore i sl.

Manje kompanije su podeljene na transport i imovinu ("Marine" i "Non marine"), odnosno život, dok su kod nekih sve ove delatnosti u okviru jedne organizacione celine, ali sa sektorima po vrsti delatnosti. Ako se, pak, govori o organizaciji unutar bilo koje od navedenih delatnosti, onda takođe postoji podela na poslove pribave i poslove obračuna. Poslovi pribave su čisto komercijalni poslovi i sastoje se od kontaktiranja sa cedentima radi obezbedenja bilo kompletnih poslova, bilo obnova ranije stvorenih poslovnih odnosa, prikupljanja relevantnih podataka, pružanja potrebnih informacija, podnošenja ponuda, pregovora i sl, sve do zaključenja posla. Naravno, potpisom ugovora njihov se posao ne završava, nego ostaju i dalje u vezi sa cedentom, bilo po pitanju davanja ili prikupljanja još nekih potrebnih informacija, bilo u slučaju inspekcije rizika ili likvidacije veće štete.

Poslovi obračuna su i u domenu osnovne, reosiguravajuće i prateće, finansijske delatnosti. Ovi poslovi su permanentni i odvijaju se tokom čitavog ugovornog perioda. Premda se obično ugovaraju kvartalni obračuni, to ne znači da se i poslovi obračuna odvijaju jako usporeno. Stalno postoji potreba dodatnih aktivnosti, dopuna, ispravki, dodatnih informacija i sl. Praćenje izmena i dopuna spoljnotrgovinskih propisa je takode jedna od izuzetno važnih aktivnosti ove delatnosti.

IV PODELA REOSIGURANJA

S obzirom da su mogućnosti zaštite rizika putem reosiguranja izuzetno široke i da se gotovo svakodnevno pojavljuju novi oblici reosiguravajućeg pokrića, široka je lepeza vrsta reosiguranja. Najčešće podele kreću se sa stanovišta sadržaja, pojedinosti, načina pokrića, obaveze davanja rizika u reosiguranje, načina nastanka obaveze iz osnova reosiguranja, pa zatim načina tehnike predaje rizika u reosiguranje, odnosno načela u sistemu pokrića iz ugovora o reosiguranju itd.[53]

Posmatrano sa stanovišta prostorne distribucije, prva podela bi se mogla odnositi na reosiguranje u zemlji i reosiguranje u inostranstvu. Reosiguranje u zemlji je veoma značajno sa stanovišta odliva sredstava namenjenih za reosiguravajuće pokriće rizika na nivou nacionalne ekonomije. Bez obzira na društveno-ekonomski i politički sistem, težnja svake

[53] Marović, B., Vladisavljević, Đ. u "Priručnik za praksu u osiguranju i reosiguranju" Beograd, 2000 godine, str. 514.

zemlje je da joj odliv u inostranstvo, po bilo kom osnovu, bude optimalno dimenzioniran i ograđen. Prema tome, prva disperzija rizika u prostoru vrši se na nivou zemlje.

Reosiguravajuće organizacije na nivou nacionalne privrede, u tom smislu, vrše međusobnu razmenu, po mogućnosti srodnih rizika, pa se tek nakon toga pristupa "izvozu" preostalog dela rizika u inostranstvo.

Mogućnost zadržavanja rizika u okviru nacionalnih granica kod nas je veoma skučena i omedena nizom faktora, što za posledicu ima zaštitu velikog dela portfelja u inostranstvu.

U zavisnosti od toga da li je jedna reosiguravajuća organizacija primila ili predala rizik u reosiguranje, razlikujemo: [54]

- **Akitvna** i
- **Pasivna** reosiguranja

Aktivno reosiguranje podrazumeva preuzimanje rizika u reosiguranju od strane reosiguravača. Ovi rizici mogu biti preuzeti od osiguravajućih organizacija i to je obično i najveća stavka u okviru ukupnog pokrića. Daljom analogijom ovi poslovi mogu se proširiti na aktivna reosiguranja u zemlji i inostranstvu.

Osnovni interes svakog reosiguravača je što širi obim poslova aktivnog reosiguranja, jer na taj način u sopstvenom samopridržaju može da vrši veći odabir rizika i na toj osnovi da formira sopstvene fondove kako za pokriće troškova poslovanja, tako i za stvaranje rezervi sigurnosti. Pri tome je veoma važno da se prilikom preuzimanja rizika u aktivno reosiguravajuće pokriće priđe sa jasno opredeljenim stavovima baziranim na mogućnostima pokrivanja rizika u domenu sopstvenog samopridržaja, kao i realno procenjenim kretanjima ukupne nacionalne ekonomije, ako se radi o preuzimanju aktivnih poslova iz inostranstva. Ovde se misli, pre svega, na oprezan pristup kod cediranja inostranih rizika u vreme visoke devalvacije domaće valute. U takvim slučajevima i relativno male štete iz inostranstva mogu ozbiljno da ugroze solventnost domaćih reosiguravača.

Pasivno reosiguranje podrazumeva slučajeve kad reosiguravač predaje deo rizika drugim reosiguravačima u retrocesiju. Kao i aktivna, tako i pasivna reosiguranja mogu biti zaključena na nivou zemlje i inostranstva, i to sve u zavisnosti od veličine rizika i mogućnosti prihvata u pokriće domaćih reosiguravača.

[54] Avdalović, V. “Osiguranje”, Beograd 2007, str 288.

Pasivnom reosiguranju mora se prilaziti sa određenom dozom opreza, u čijoj osnovi treba da postoji dobro analizirana mogućnost pokrivanja rizika. Dok, sa jedne strane, postoji opasnost od suviše velikog odliva premije u slučaju predaje u retrocesiju i onih delova rizika koje bi reosiguravač mogao zadržati u sopstvenom samopridržaju, sa druge strane preti još veći rizik ako reosiguravač zatraži za sebe više no što mu njegove rezerve sigurnosti dozvoljavaju.

V REOSIGURANJE NA MEĐUNARODNOM NIVOU

Važnost delatnosti reosiguranja najbolje se ogleda u visini šteta koje su ljudi imali pod uticajem najčešće prirodnih katastrofa, kao što su zemljotresi, orkani, poplave i sl. Samo u periodu od 1985. do 1995. godine, registrovan je veliki broj katastrofalnih šteta, kako sa ogromnim materijalnim razaranjima, tako i sa ljudskim žrtvama. Veliki deo ovih šteta kada je u pitanju finansijski deo nadoknadilo je osiguranje, odnosno reosiguranje, ali deo je ostao nepokriven i pao je na teret nacionalnih ekonomija.

Napretkom nauke i tehnike stvorena su ogromna materijalna dobra sa veoma izraženom koncepcijom velikih vrednosti na jednom mestu. Direktni osiguravači su sve manje u stanju da sopstvenim sredstvima obezbede pokriće ovako teških rizika, te je jedino rešenje u tzv. atomizaciji rizika, a nju pruža reosiguranje. Rizik se raspoređuje na veći broj subjekata, ponekad na veoma širokom prostoru. Na taj način heterogeni rizici, koje osiguravač ne bi mogao izravnati, putem reosiguranja postaju homogeni.

Rastuća integrisanost i meduzavisnost ljudi i poslovanja u svetu, predstavljena terminom globalizacije, ima uticaja na gotovo sve oblasti čovekovog života i rada. Analiza uticaja procesa globalizacije na tržište osiguranja i reosiguranja je od neprocenjivog značaja za usmeravanje domaćeg tržišta osiguranja i reosiguranja u pravcu stabilnog rasta a u skladu sa svetskim tokovima. U radu se analizira uticaj koji globalizacija kao proces ima na tržište osiguranja i reosiguranja na svetskom nivou a potom se prikazuju kretanja na ovom tržištu u zemaljama regiona i posebno Srbije. Posebna pažnja posvećena je novim tržištima poslova osiguranja i reosiguranja i globalnom karakteru katastrofalnih dogadaja, kao osnovnim indikatorima globalizacije tržišta osiguranja i reosiguranja[55].

[55] www.ses.org.yu/ (6.6.2009)

DESET NAJBOLJIH MEĐUNARODNIH REOSIGURAVAJUCIH DRUSTAVA PO NETO PREMIJAMA U 2009 i 2010 [56]

($ millions)

Rank	Company	Net reinsurance premiums written	Country
1	Munich Re	$25,432.7	Germany
2	Swiss Re (1)	23,841.1	Switzerland
3	Berkshire Hathaway Re	11,576.0	U.S.
4	Hannover Re	9,353.5	Germany
5	Lloyd's	8,445.3	U.K.
6	SCOR (2)	4,885.2	France
7	Reinsurance Group of America Inc.	4,343.0	U.S.
8	Everest Re	3,875.7	Bermuda
9	PartnerRe	3,689.5	Bermuda
10	Transatlantic Holdings Inc.	3,633.4	U.S.

(1) Does not reflect full year premiums for GE Insurance Solutions Corp., acquired June 2006.
(2) Based on a pro forma consolidation of SCOR and Revios, acquired in 2006.

Source: Standard & Poors.

Rank	Company	Net reinsurance premiums written	Country
1	Munich Re	$29,149.9 (2)	Germany
2	Swiss Re Group	19,433.0	Switzerland
3	Berkshire Hathaway Reinsurance Group/ General Re Corp.	14,669.0	U.S.
4	Hanover Re	14,034.1 (2)	Germany
5	Lloyd's of London	9,728.6	U.K.
6	SCOR S.E.	8,146.2	France
7	PartnerRe Ltd.	4,705.1	Bermuda
8	Everest Re Group Ltd.	3,945.6	Bermuda
9	Transatlantic Holdings, Inc.	3,881.7	U.S.
10	Korean Re	2,653.8 (3)	South Korea

[56] www.iii.org/commerciallines/rankings/ (6.6.2009).

BERKSHIRE HATHAWAY- BERKŠIR HATAVEJ

Berkšir Hatavej Inc je američki multinacionalni konglomerat holding kompanija sa sedištem u Omahi, Nebraska, SAD, koja nadgleda i upravlja velikim brojem zavisnih preduzeća.Kompanija proseku ima godišnji rast knjigovodstvene vrednosti od 20,3% na svojim akcionarima za poslednjih 44 godina, dok zapošljavaju velike količine kapitala, a minimalan dug. Berkšir Hatavej akcija proizvela ukupno povratak 76% od 2000-2010 odnosu.negativna 11,3% prijava za S & P 500.

Kompanija je poznata po kontroli investitora Voren Bafet, koji je predsednik kompanije i CEO. Bafet je koristio Berkšire Hatavaj osiguravajuću operaciju (plaća premiju koja se ne drže u rezervi prijavljenih potraživanja i može se ulagati) za finansiranje svoje investicije. U prvom delu svoje karijere u Berkšire, on je fokusiran na dugoročne investicije u javno kotirajuće akcije, on je pokrenuo i kupovinu čitave firme. Berkšir sada poseduje širok spektar poslova, uključujući slatkiše, maloprodaje, pruge, enciklopedije, proizvođači usisivača, nakit, prodaje; novinskog izdavaštva, proizvodnju i distribuciju uniforme; kao i nekoliko regionalnih električnih i gasa komunalija. Prema Forbsovoj listi Globalnog 2000 Berkšir Hatavej je osma najveća javna kompanija na svetu[57]

VI NAČINI UGOVARANJA REOSIGURANJA

6.1 POJEDINAČNI UGOVORI[58]

Pojedinačni ugovor je najstariji tip ugovora o reosiguranju. On se odnosi na jedan ili više tačno određenih ugovora o osiguranju. Reosiguravač se u ovim slučajevima upoznaje sa svim elementima rizika i na osnovu tog saznanja donosi odluku da li će ili neće taj rizik uzeti u pokriće. Sa stanovišta reosiguravača, to predstavlja prednost ovog tipa ugovora, ali mu je nedostatak to što se na ovaj način u reosiguranje plasiraju samo veliki rizici, tzv. vrhovi, kod kojih je izvesnost velikih šteta realna. Sem toga, loša strana ovih ugovora je što su, po pravilu, veoma skupi i zahtevaju relativno veliki obim rada kod primene i realizacije plasmana, kao i likvidacije štete.

Za pojedinačne ugovore o reosiguranju karakteristično je i to da se sklapaju tek nakon zaključenja ugovora o osiguranju. Pojedinačni ugovori se danas najčešće primenjuju kod

[57] http://www.berkshirehathaway.com/ (19.9.2012)
[58] Ivo Andrijanić – Ksenija Klasić; „Tehnike osiguranja i reosiguranja“, Zagreb, 2002. str. 145

pomorskog i avionskog kaska, kao i teških industrijskih rizika. Ako se radi o industrijskim rizicima, onda se fakultativni ugovori najčešće zaključuju tek nakon što se deo tog rizika plasira putem nekog drugog ugovora. Osiguravač mora da ponudi rizik reosiguravaču sa dovoljno informacija, kako bi reosiguravač mogao da formira mišljenje o kvalitetu tog rizika.

6.2 PROPORCIONALNI UGOVORI[59]

Karakteristično za njih je da se njima reosigurava unapred određen srazmerni deo rizika osiguravača. Taj deo određuje se u relativnom iznosu, u procentu. To znači da kod ovakvih rizika reosiguravač u slučaju štetnog događaja nadoknađuje osiguravaču proporcionalni deo štete srazmeran proporcionalnom udelu u primljenoj premiji. Prema tome, jemstvo reosiguravača stoji u srazmeri učešća u nadoknadi štete i premiji. Osnovni elemenat za određivanje ove srazmere je rizik. Na osnovu njega se određuju obaveze, kako osiguravača, tako i reosiguravača.

Proporcionalni ugovori se mogu, takođe, podeliti u više vrsta, od kojih se najčešće pojavljuju:

- kvotni ugovori o reosiguranju,
- ekscedentni ugovori o reosiguranju,
- kvotno-ekscedentni ugovori o reosiguranju.

Kvotni ugovori- Quota share reinsurance o reosiguranju, ugovara se unapred određen procenat svih rizika celokupnog portfelja jedne vrste osiguranja. Od svih zaključenih polisa u toj vrsti osiguranja reosigurava se podjednak procenat rizika, bez obzira da li se radi o rizicima koje po principima reosiguravajuće zaštite treba ili ne treba reosiguravati. Taj procenat rizika koji se reosigurava naziva se kvota. Pri kvotnom reosiguranju reosiguravač dobija fiksnu stopu originalne premije u jednoj ili više vrsta osiguranja, i sa tim istim procentom učestvuje i u nadoknadi šteta u jednoj ili više vrsta osiguranja.

“Ovo je najednostavniji oblik reosiguranja prema kome reosiguravač preuzima unapred dogovorenu, fiksnu kvotu (procenat) svih polisa osiguranja koje je izdao direktni osiguravač

[59] Ivo Andrijanić – Ksenija Klasić; „Tehnike osiguranja i reosiguranja“, Zagreb, 2002. str. 146

u određenoj grani ili granama definisanim u ugovoru. Ova kvota određuje kako će se odgovornost, premije i štete deliti između direktnog osiguravača i reosiguravača. Pošto se kod kvotnog reosiguranja svaka obaveza (premije i štete), bez obzira na njen obim, deli između reosiguravača i osiguravača (cedenta), u unapred određenoj srazmeri - kvoti *r*, (0 <*r* <1), to je deo obaveze cedenta (osiguravača) jednak:

$$Z_{ced} = r * Z_{tot}$$

A deo obaveze reosiguravača dat je izrazom:

$$Z_{reo} = (1-r) * Z_{tot}$$

Funkcija raspodele slučajne promenljive Z_{ced} data je izrazom:

$$F_{ced,r(z)} = P^*(Z_{ced} < z) = P(r * Z_{ukupno} < z) = P(Z_{ukupno} < Z/r) = F(z/r)$$

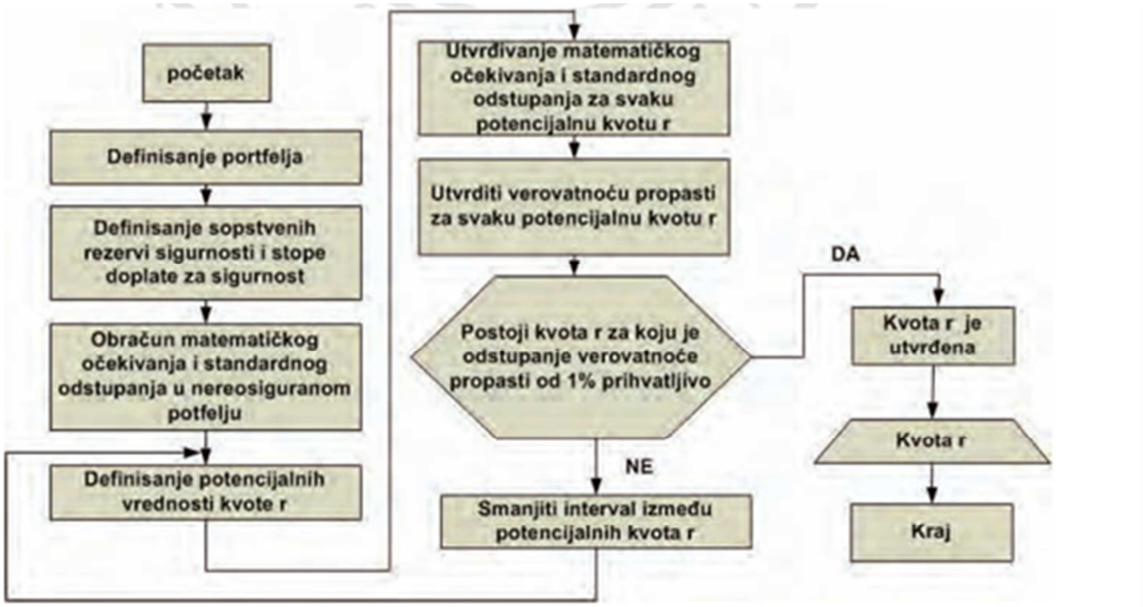
A funkcija raspodele slucajno promenljive koja predstavlja deo obaveza reosiguravača data je izrazom:

$$F_{reo,r(Z)} = F_{1-r(Z)} = F(Z/1-r)$$”[60]

Ovaj način reosigranja je jednostavan i veoma efikasan sa stanovišta troškova. Njegov nedostatak leži u činjenici da dovoljno ne uzima u obzir različite potrebe direktnog osiguravača za reosiguranjem, jer on sve meri istim merilom. Pored toga,ovaj tip reosiguranja može takođe da obezbedi pokriće reosiguranjem tamo gde ono, striktno govoreći, nije ni potrebno. Ovo može da nepotrebno ograniči opcije direktnog osiguravača za stvaranje profita.Sa određenim procentom reosiguravač učestvuje u svim poslovima osiguravača bez obzira o kakvim se poslovima, odnosno rizicima radi. Ovakav ugovor je sa stanovišta osiguravača pogodan kod kumuliranja velikog broja manjih šteta koje su se desile dejstvom jednog štetnog događaja. Reosiguravač nalazi interes u kvotnom ugovoru u reosiguranju zato što dobija učešće u svim poslovima osiguravača, bili oni dobri ili loši, te na taj način vrši kvalitetno izravnanje rizika. Loša strana ovog ugovora je što osiguravač predaje u reosiguranje i rizike koje bi mogao da snosi i sam u sopstvenom samopridržaju.

[60] Ratko Vujović „Upravljanje rizicima u osiguranju“, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2009. Str 520.

Grafik postupka utvrđivanje optimalne kvote kod kvotnog reosiguranja:[61]

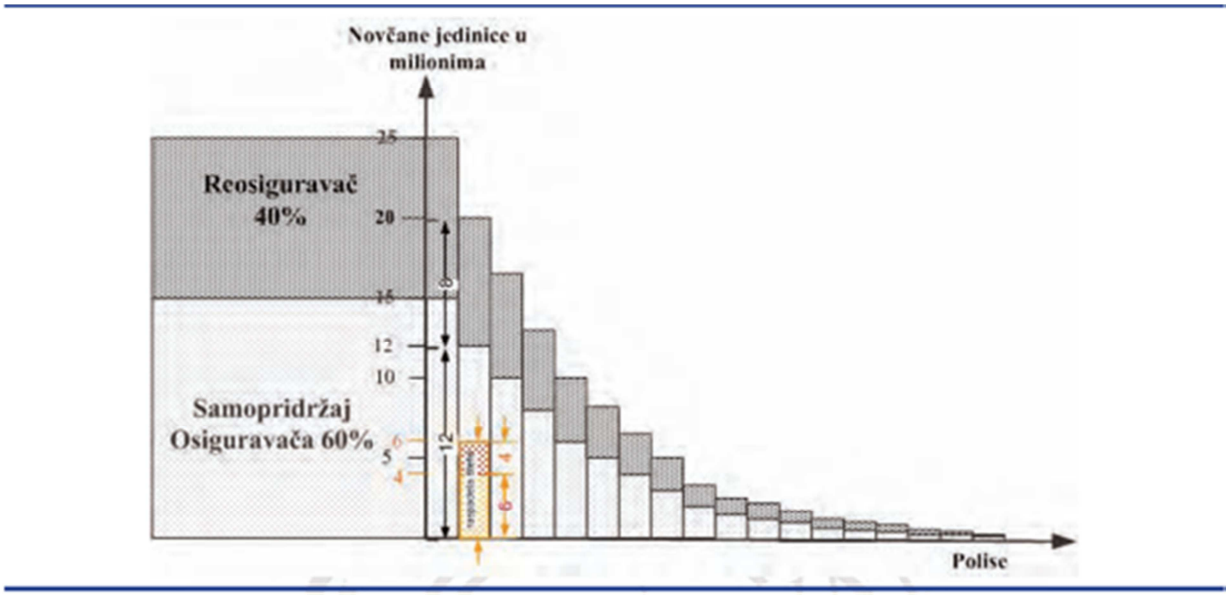

Primer[62]

Samopridržaj direktnog osiguravača	60%
Kvota reosiguranja	40%
Suma osiguranja (SO) osiguranog objekta	20 miliona
Direktni osiguravač zadržava 60% rizika	12 miliona
Reosiguravač preuzima 40% rizika	8 miliona
Premijska stopa je 2‰	40.000
Direktni osiguravač zadržava 60%	24.000
Reosiguravač prima 40%	16.000
Šteta	10 miliona
Direktni osiguravač isplaćuje 60%	6 miliona
Reosiguravač isplaćuje 40%	4 miliona

[61] Ratko Vujović „Upravljanje rizicima u osiguranju“, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2009. Str 521,
[62] Ratko Vujović „Upravljanje rizicima u osiguranju“, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2009. Str 521,

Šematski prikaz raspodele rizika(i štete) prema kvotnom osiguranju[63]

Ekscedentni ugovor- Surplus reinsurance, (ugovor viška rizika; reosiguranje ekscedenta svote) Dok drugi oblik reosiguranja koji bih upotrebio u okviru praktičnog primer je ekscedentno osiguranje. Ekscedentno reosiguranje je mnogo sofisticiraniji oblik od proporcionalnog reosiguranja, Sa ovom vrstom ugovora, reosiguravač ne učestvuje u svim rizicima, kao što je to slučaj kod kvotnog reosiguranja. Umesto toga, sam direktni osiguravač zadržava sve rizike do određene sume (njegov samopridržaj). Ovaj samopridržaj može se različito definisati za svaku vrstu rizika. Reosiguravač, sa svoje strane, je obavezan da prihvati višak, odnosno sumu koja prelazi osiguravačev samopridržaj(*M*). Međutim, tu postoji gornja granica – limit (*Q*) do koje je reosiguravač obavezan da prihvati rizik. Ovaj limit se obično definiše kao umnožak samopridržaja direktnog osiguravača i naziva se linija (1. linija odgovara visini samopridržaja, a ostali broj linija odnosi se na umnožak samopridržaja koga preuzima reosiguravač). Kod ovog reosiguranja kriterijum za raspodelu

[63] Ratko Vujović „Upravljanje rizicima u osiguranju“, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2009. Str. 522.

odgovornosti, premija i šteta između direktnog osiguravača i reosiguravača, za svaki reosigurani rizik, je odnos između zadržanog i ustupljenog rizika (M/Q)[64]

Dok kod kvotnog ugovora reosiguravač preuzima sve rizike u okviru jednog portfelja i sa određenim, odnosno ugovorenim procentom učestvuje u svakoj šteti koja se na rizicima dogodila, dotle u ekscedentnim ugovorima osiguravač vrši selekciju rizika koje će dati u reosiguranje i nivo štete iznad kojeg će reosiguravač učestvovati u njenom pokriću. Izuzetno je važno da osiguravač odredi realnu visinu sopstvenog samopridržaja. Kako konstatuje I. Jankovec, "...pošto dejstvo reosiguranja počinje tek ako vrednost osiguranog interesa ili osigurana suma u vezi sa rizikom koji je osiguravač primio u osiguranje premaši samopridržaj osiguravača, pogrešno odmereni samopridržaj značiće da reosiguranje pruža osiguravaču preveliko ili premalo obezbeđenje".[65]

Kod sistema ekscedentnog reosiguranja kompanija cedira samo one iznose koje ne može ili ne želi da cedira. Reosiguravač prima količinu premije koja je proporcionalna količini rizika koji nosi, a plaća sve štete koje se javljaju u istoj toj proporciji. Pokriće je izraženo kao mnoštvo linija (pri čemu jedna linija obično predstavlja cedentov samopridržaj), sa nekim maksimalnim iznosom koji se može cedirati reosiguravaču. Pravilo je da se za veće i izvesnije rizike određuje manji samopridržaj, i obrnuto. U ekscedentnim ugovorima o reosiguranju veoma često se pojavljuje klauzula kod navodenja samopridržaja reosiguranika. To praktično znači da se kod reosiguranja računa najviši iznos samopridržaja, a on se određuje za najbolji rizik.

Njegova primena zahteva dosta troškova. Ipak, ekscedentno reosiguranje se u praksi široko koristi pošto najbolje odgovara funkciji reosiguranja. Ono omogućava osiguravaču da se obezbedi samo za suviše velike rizike koje je primio u osiguranje, a da zadrži one koje može sam da snosi. Neki stručnjaci smatraju da je za profesionalne reosiguravače reosiguranje prvog viška najbolji oblik reosiguranja jer im obezbeduje položaj koji najviše odgovara položaju osiguravača u odnosima direktnog osiguranja.

[64] Technical Training, Chief Underwritting Office, An Introduction to Reinsurance, Swiss Re, internet izdanje, www.swissre.com, str. 23 (19.09.2012)
[65] Jankovec, I. "Ugovor o reosiguranju za uporedno pravo", Institut za uporedno pravo ,Beograd, 1968.str. 86.

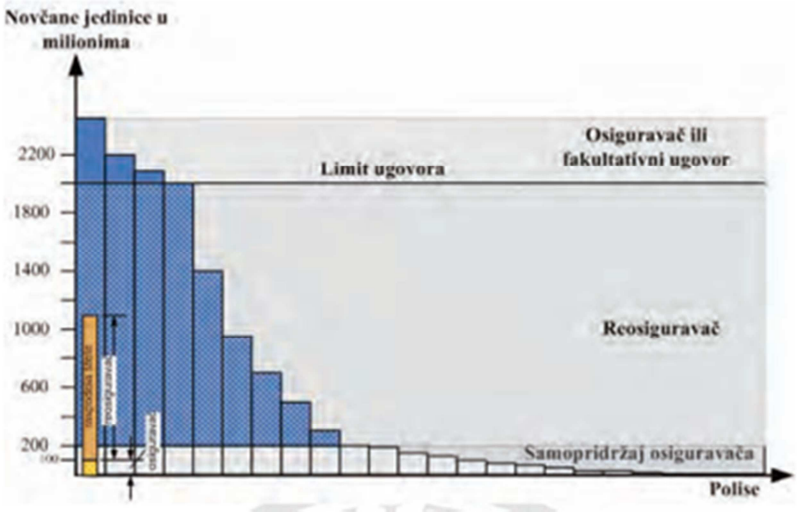
Tabela primer ekscedentnog reosiguranja[66]

PRIMER	NAZIV	IZNOS	Samopridžaj osiuguravača (linija 1)	Deo koji pokriva reosiguravač (9 linija)	Deo preko limita koji ostajeosiguravaču za fakultativno pokriće
I	Suma osiguranja	2,000,000	(10%),200,000	(90%),1,800,000	0
	Premijska stopa	1,5			
	Premija	3,500	(10%),350	(90%),2,150	0
	Šteta	1,000,000	(10%),100,000	(90%),900,000	0
II	Suma osiguranja	200,000	(100%),200,000	(0%),0	0
	Premija	300,00	(100%)300,00	(0%),0	0
	Šteta	80,000	(100%) 80,000	(0%),0	0
III	Suma osiguranja	2,500,000	(8%),200,000	(72%),1,800,000	(20%),500000
	Premija	3,750	(8%),300	(72%),2,700	(20%),750
	Šteta	1,500,000	(8%),120,000	(72%),1,080,000	(20%),300,000

Na suprot kvotnom reosiguranju, ekscedentno reosiguranje je izuzetno dobar način da se homogenizuje portfelj direktnog osiguravača i da se na taj način limitiraju veliki rizici. Pošto samopridržaj može da ima različite vrednosti u zavisnosti od tipa rizika (vrste poslovanja) i očekivane štete, ovaj tip ugovora omogućava direktnom osiguravaču da podesi iznos rizika koji on zadržava tako da odgovara finansijskoj situaciji u preduzeću u datom momentu. Nedostatak ovog načina ugovaranja je u tome što je komplikovano (i stoga skupo) da se upravlja ovom vrstom ugovora, osim kada postoji kompjuterska podrška.

[66] Ratko Vujović „Upravljanje rizicima u osiguranju“, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2009. Str 524,

Grafički prikaz ekscedentnog reosiguranja[67]

Sledeći primer tabela pokazuje kako ekscedentno reosiguranje eliminiše vrhove u portfelju osiguravača i na taj način mu omogućava da izvrši izvesnu homogenizaciju

svog portfelja223. Na primer, portfelj osiguranja od požara, prikazan u tabeli

1, deli se na klase određene veličine, u zavisnosti od rizika. Ugovorom je definisan

samopridržaj od 20 miliona bez obzira na prirodu rizika što grubo odgovara 1% bruto premije (tj. 20 miliona =1% od 1.986,47 miliona) ili 1,4% zadržane premije

[67] Ibid

Primer portfelja osiguranja protiv požara[68]

No	Prosečna suma osiguranja po riziku u milionima	Broj polisa	Bruto premija po klasi u mil-ionima	Zadržana premija %	Zadržana premija u milionima	Ustupljena (cedirana) premija u %	Ustupljena (cedirana) premija u milionima
1	0,70	250.000	175.00	100	175,00	-	-
2	1,90	150.000	285.00	100	285,000	-	-
3	3,80	70.000	266.00	100	266.00	-	-
4	7,00	30.000	252.00	100	252.00	-	-
5	13,00	11.000	185.90	100	185,90	-	-
6	25,00	4.000	140,00	80	112,00	20	28,00
7	47,00	2.400	169,20	42,6	72,00	57,4	97,20
8	75,00	1.200	144.00	26,7	38,4	73,3	105,60
9	120,00	510	104,04	16,7	17,34	83,3	86,70
10	170,00	260	79,56	11,8	9,36	88,2	70,20
11	240,00	120	54,72	8,3	4,56	91,7	50,16
12	390,00	70	54,60	5,1	2,8	94,9	51,8
13	640,00	25	35,20	3,1	1,10	96,9	34,10
14	1.100,00	15	41,25	1,8	0,75	98,2	40,50
	Ukupno	**519.600**	**1.986,47**	**71,6**	**1.422,21**	**28,4**	**564,26**

Kvotno-ekscedentni ugovori-Quota-Surplus reinsurance, kombinacija prethodna dva ugovora. Primenjuje se kod požarnih rizika, rizika loma, montaže i objekta u izgradnji. Koristi se u slučajevima kada se radi o relativno malom portfelju u kome se nalazi i određeni broj rizika, koji ne bi mogli biti zaštićeni samo kvotnim reosiguranjem. Isto tako, njegova primena je moguća i tamo gde se u reosiguranje prenose pretežno veliki i teški rizici, pa dolazi do nehomogenosti portfelja.

Kod kvotno-ekscedentnih ugovora se najpre obračuna kvota, na način kako je opisano kod kvotnog ugovora o reosiguranju, a zatim se na preostali deo portfelja primeni princip selekcije rizika karakterističan za ekscedentno reosiguranje.

[68] Ibid

6.3 NEPROPORCIONALNI UGOVORI

Karakteristika neproporcionalnih ugovora o reosiguranju ogleda se u tome što reosiguravač visinu naknade iz reosiguranja odreduje prema visini štete. Za razliku od proporcionalnih ugovora, kod kojih kao polazna osnova za određivanje samopridržaja osiguravača i obaveze reosiguravača služi osigurani rizik, kod neproporcionalnih ugovora suma koja treba da se plati osiguraniku u slučaju štete je polazište kako za samopridržaj osiguravača, tako i obavezu reosiguravača. Samopridržaj osiguravača naziva se prioritet.

Posebna specifičnost neproporcionalnih ugovora ogleda se u tome što se njima pokrivaju štete nastale usled ostvarenja jednog osiguranog slučaja ili više osiguranih slučajeva kao posledica jednog te istog uzroka. Posebnim klauzulama ovih ugovora reguliše se, u slučajevima kada se osigurani slučaj dogodi, i reosigurani deo obaveze realizuje, naknadno plaćanje premije za ponovno reosiguranje, što se u stručnoj terminologiji naziva reaktiviranje ugovora.

Primena neproporcionalnih ugovora je novijeg datuma. Postoji više vrsta neproporcionalnih ugovora, a u praksi se najčešće mogu sresti sledeći:

- reosiguranje viška šteta (excess of loss),
- reosiguranje viška gubitka (stop loss).

Pored ovih ugovora, poznati su još i neki oblici, kao što su: reosiguranje kumula šteta (shock loss cover) i reosiguranje drugog rizika;

Ugovor o reosiguranju viška šteta (EXCESS OF LOSS)[69]; Ovi ugovori se u praksi često nazivaju i ugovori o reosiguranju ekscedenta šteta. Na osnovu ugovora o reosiguranju viška šteta, pokrivaju se sve štete koje prelaze prioritet (samopridržaj) osiguravača, a koje su nastale usled dejstva jednog štetnog događaja, bez obzira na to da li je rizik pokriven sa jednom ili sa više polisa.

Dok se kod proporcionalnih ugovora naknada usled nastale štete proporcionalno deli između osiguravača i reosiguravača, bez obzira na njenu visinu, dotle ugovorom o reosiguranju viška šteta reosiguravač nadoknađuje samo onaj deo štete koji prelazi prioritet (samopridržaj) osiguravača.

[69] Marović, B. Vladisavljević, Đ.: "Priručnik za praksu u osiguranju i reosiguranju", Beograd, 2000, str.539

Prilikom ugovaranja reosiguravač ugovara i granicu svoje obaveze iznad prioriteta. Ova granica se postavlja u apsolutnim iznosima i ona je, po pravilu, u dijapazonu između prioriteta i maksimalne obaveze niža nego što je to slučaj kod ekscedentnih ugovora.

Osnovni elemenat dejstva odnosa reosiguranja je samopridržaj osiguravača, dakle deo posla osiguranja na koji se ne proteže dejstvo reosiguravača, jer posledice u pogledu tog dela osiguravač zadržava u potpunosti za sebe, s tim što se taj samopridržaj utvrđuje s obzirom na osiguranu sumu (osiguranje života) ili naknadu iz osiguranja. Reosiguranje dejstvuje tek ako je iznos koji osiguravač treba da plati osiguraniku ili korisniku veći od samopridržaja osiguravača.

Premija se ugovara u procentima (ili promilima) u odnosu na ukupnu premiju koja će se naplatiti od strane osiguravača za određenu vrstu osiguranja. Visina premije se određuje prema iskustvu, odnosno poslovnim rezultatima osiguravača u određenom vremenskom periodu. Dok se kod većine drugih izvora o reosiguranju, kao značajne kategorije primenjuju provizija, superprovizija, profitna provizija i sl., kod ugovora o reosiguranju viška šteta provizija se, najčešće, ne obračunava.

Ovaj oblik ugovora često se primenjuje u slučajevima kada je kumuliranje šteta izvesno, kao što je to, npr., kod osiguranja od oluje, poplave kasko osiguranja motornih vozila, osiguranja robe u pomorskom prevozu i sl. Sem toga, reosiguranje šteta služi kao veoma korisna dopuna proporcionalnim ugovorima štiteći reosiguravača od rizika koji ekscedentnim ili kvotnim ugovorima nisu pokriveni (samopridržaj reosiguravača, pogrešna procena PML-a i sl.).

Ugovor o reosiguranju viška gubitka (STOP LOSS)[70];Suština ugovora o reosiguranju viška gubitka ili, kako se ponekad naziva, ugovora o reosiguranju godišnjeg viška šteta, ogleda se u tome što reosiguravač preuzima obavezu da osiguravaču nadoknadi ukupan gubitak u ugovorenoj vrsti osiguranja i u ugovorenom vremenskom periodu.

Ovim ugovorom se reosiguravač obavezuje da će nadoknaditi štete koje se dobiju sabiranjem svih šteta u portfelju iznad unapred ugovorenog procenta.

Primer; Reosiguravač prihvata da nadoknadi sve štete u jednom portfelju čija se visina proteže od, 90% do 130% od iznosa premije.

[70] Marović,B. Vladisavljević, Đ.: "Priručnik za praksu u osiguranju i reosiguranju", Beograd, 2000 str.540

Karakteristika ovog ugovora u odnosu na ugovor o reosiguranju viška šteta je u tome što se kod njega naknada iz reosiguranja izračunava u odnosu na taj zbir iz reosiguranja u jednoj vrsti portfelja, a s obzirom na čitav portfelj osiguravača.

Ova vrsta ugovora se dosta kasno pojavila u praksi, a pored vrlo značajnih prednosti ima i niz mana koje ograničavaju njegovu širu primenu. Ipak se pokazao kao nezamenljiv kod nekih vrsta rizika, a naročito kod onih gde postoje velike oscilacije u godišnjim rezultatima. Iz tih razloga upravo ima smisla za ugovarače samo kada je dugoročan, jer se na taj način izjednačavaju dobri i loši godišnji rezultati. Posebno značajnu primenu nalazi kod osiguranja useva i plodova od grada.

VII TEHNIKE RADA REOSIGURANJA I OSNOVNI DOKUMENTI

U zavisnosti od toga o kakvom se ugovoru o reosiguranju radi, postoje određena pravila u obavljanju poslova reosiguranja. Kako štete spadaju u kategoriju nepredvidivih događaja, veoma je važan protok vremena od odluke cedenta za reosiguranjem do obezbeđenja reosiguravajućeg pokrića. Iz tih razloga se neke aktivnosti u vezi sa plasmanom u narednoj godini, započinju već početkom četvrtog kvartala u prethodnoj godini, pa i ranije. To se naročito odnosi na plasman rizika u ekscedentno i fakultativno reosiguranje. Kada se radi o neproporcionalnim ugovorima, postupak se razlikuje, ali i tu je veoma važan pravovremeni početak pripreme za sklapanje ugovora.[71]

Osnovni i najvažniji dokument u reosiguranju je ugovor.

Ugovor se zaključuje između cedenta i reosiguravača, po kome se cedent obavezuje da preda, a reosiguravač da primi u pokriće sve ponuđene rizike koji su predmet ugovora. Ugovori o reosiguranju se zaključuju najčešće na godinu dana, sa jasno preciziranim otkaznim rokom. Oni mogu biti zaključeni i na duži vremenski period, pa čak i na neodređeno vreme. Kako je reosiguranje delatnost u kojoj se međusobni interes potpisnika ugovora nalazi u dugoročnoj saradnji, težnja reosiguravača i cedenta je da se ugovor sklopljen na samo godinu dana produžuje na što duži rok. U tom smislu pojedini delovi ugovora se i definišu tako da ekonomski stimulišu obe ugovorne strane na dugoročnu saradnju. Ugovor reosiguranja se smatra poverljivim i nepoznat je javnosti. On je takođe jedna međunarodna transakcija. Osim toga, rasprave između osiguravača i reosiguravača se vrlo retko rešavaju sudskim,

[71] Marović, B., "Osiguranje špedicija i transport", Stylos, Novi Sad, 2000, str 156.

presudama, ali skoro bez razlike se rešavaju izvan suda, arbitražom, bez publiciteta. Između cedenta i reosiguravača se zaključuje ugovor po kome se cedent obavezuje da preda, a reosiguravač da primi u pokriće sve ponudjene rizike koji su predmet ugovora. Kriterijumi za određivanje rizika koji će ući u ugovor mogu biti određeni po više osnova, kao što su grane osiguranja, vrste osiguranja, geografske ili monetarne granice i sl. U našoj praksi to su, po pravilu, grane reosiguranja od kojih se, najčešće pojavljuju:

- civil-požar ,
- industrija-požar ,
- lom mašina ,
- građevinski radovi ,
- montaža ,
- izgubljena dobit ,
- filmska preduzeća ,
- usevi i plodovi ,
- transport i kredit
- elektronski računari i dr.

Osnovna razlika između ugovora o osiguranju i ugovora o reosiguranju je u tome što ugovori o osiguranju unapred mogu biti definisani i pripremljeni, posebno u delovima koji tretiraju prava i obaveze ugovornih strana, dok se prava, obaveze i druge uzanse ugovora o reosiguranju definišu prilikom konkretnih pregovora između potpisnika ugovora. Dva dokumenta koja se pojavljuju kao sastavni delovi ugovora su slip i cover note.

Ugovori o reosiguranju se mogu posmatrati sa stanovišta:

- masovnosti ugovora,
- obaveznosti reosiguranja,
- preuzetih obaveza reosiguravača.

Slip, u stvari, predstavlja pismenu ponudu za reosiguranje određenog portfelja. Njime su obuhvaćeni detalji koji su veoma značajni kod zaključivanja posla između cedenta i reosiguravača, odnosno retrocesionara i retrocedenta. To su najčešće: tip ugovora, vrsta posla, rizici koji se pokrivaju, teritorija na kojoj se pokrivaju rizici, samopridržaj cedenta ili cesionara, ugovorni limit reosiguravača ili retrocedenta, visina provizije, profitne provizije, datum početka i otkaza ugovora, informacije o visini premije, klauzule ograničenja, udeo reosiguravača, odnosno retrocedenta u ugovoru i sl. Slip se ugovara sa liderom, a zatim se distribuira svim potpisnicima ugovora. On predstavlja dodatak osnovnom ugovoru i kod razmatranja godišnje obnove ugovora, izmene se vrše na slipu, a tekst ugovora ostaje nepromenjen.

Cover note, (kaver nota) je dokument po sadržaju identičan sa slipom i njime se u praksi potvrduje da je retrocedent prihvatio uslove iz slipa i daje saglasnost na pokriće toga rizika.

Privremeni bordero je spisak rizika, predstavlja kod ekscedentnog reosiguranja popis reosiguranih rizika sa relevantnim podacima, kao što su: vrsta osiguranja (tarifa), naziv osiguranika, predmet osiguranja, skadenca, suma osiguranja, PML i distribucija rizika sa tačnom naznakom koliko procenata zadržava cedent, a koliko ide u reosiguranje, odnosno, prema veličini rizika, koliko se procenata eventualno plasira u fakultativu. Neko u privremeni bordero uvrštava i rubriku: premija.

Bordero premija je, u stvari, obračunski list, koga popunjava cedent i dostavlja reosiguravaču u rokovima, kako je to ugovorom, odnosno slipom precizirano. Ovaj dokumenat sadrži, pored podataka iz privremenog borderoa, i broj polise, iznos premije za odnosni rizik i njenu distribuciju na sve subjekte koji učestvuju u nošenju rizika, s tim što se za svakoga od njih premija izražava u apsolutnim i relativnim brojevima.

Bordero šteta sadrži spisak rizika na kojima se desila, odnosno kod kojih je likvidirana šteta. Pored naziva osiguranika, ovaj dokument sadrži i relevantne podatke o samoj šteti, kao što su: broj štete, mesto i datum njenog nastanka, predmet oštećenja, kao i visina naknade i njena distribucija u apsolutnim i relativnim iznosima na sve učesnike u distribuciji rizika. Ovaj bordero takođe sačinjava cedent.

Izveštaj o knjiženju izrađuje reosiguravač na osnovu prispelih borderoa premije i šteta. U njemu su sadržani zbirni podaci za sve vrste osiguranja (tarife) koje su reosigurane, gde se u jednu kolonu upisuje premija, a u drugu štete. Ovaj dokument reosiguravač dostavlja cedentu, koji svojim potpisom potvrđuje da je obračun ispravan i nakon toga izmiruju se salda. Sličan postupak je i na relaciji reosiguranik-retrocesionari, s tim što se svakom

retrocedentu obračunava onoliki procenat premije i šteta koliko je njegovo učešće u ugovoru. Na relaciji cedent-reosiguravač postoji još niz dokumenata koji kolaju, izdvojićemo neke koji su bitni, to su: prijava u ekscedentno reosiguranje i prijava štete.

Prijava u ekscedentno reosiguranje se popunjava u slučajevima kada cedent u toku godine za koju je zaključen ugovor o reosiguranju dobije novog osiguranika. Ovaj dokument sadrži podatke bitne za privremeni bordero i dostavlja ga cedent reosiguravaču.

Prijava štete se podnosi u slučajevima kada se desi šteta na riziku. Cedent obaveštava reosiguravača, navodeći naziv osiguranika, mesto štete, datum štete, broj polise, skadencu, tarifu premija, uzrok štete, oštećeni predmet i procenu visine štete. Na osnovu ovih informacija, reosiguravač odlučuje da li će učestvovati u proceni i likvidaciji štete, da li će eventualno informisati lidera ili će procenu i likvidaciju prepustiti cedentu.

7.1 PRIKUPLJANJE PONUDA

Priprema plasmana rizika u ekscedentno reosiguranje počinje izradom spiska rizika čiji PML prelazi samopridržaj cedenta. Spiskovi se rade u vidu privremenog borderoa, sa svim podacima iz njega, osim distribucije rizika u reosiguranje. Sem toga, kao osnova za pregovore služi i statistika portfelja, posebno većih šteta za što duži protekli vremenski period. Isto tako, veoma važan detalj je i procena premijskog prihoda za rizike koji se planiraju za reosiguranje. Kada je prikupio ovu dokumentaciju, cedent se obrati nekolicini reosiguravajućih kompanija i, eventualno, nekom brokeru, za koje ima informacije da bi mogli biti lideri, odnosno brokeru sa predlogom da mu preporuči lidera. Nakon toga slede pregovori, po pravilu u ličnom kontaktu. Reosiguravači obično traže još i neke dopunske informacije, i posle završenih obostranih razmatranja rezultata obavljenih razgovora, sledi dostavljanje ponude od strane reosiguravača.

Kada je reč o neproporcionalnim ugovorima, postupak je približno isti, s tim što cedent reosiguravačima dostavlja podatke o rizicima koje želi da zaštiti, svoj samopridržaj (prioritet) i statistiku, a reosiguravači sačinjavaju ponude. U ovim ponudama obično sugerišu kojom vrstom ugovora bi se najbolje zaštitio dotični portfelj, a nivo pokrića obično daju u više varijanti, tako da cedent može da izabere i mimo onog što je tražio, kombinaciju koja mu najviše odgovara.

7.2 RAZMATRANJE PONUDA

Na osnovu prispelih ponuda cedent vrši njihovu selekciju. Taj odabir obično vrši komisija sastavljena od stručnih lica, koja sagledava sve elemente iz ponuda i na osnovu njih prihvata optimalne uslove. To praktično znači da će imati u vidu sve bitne elemente, kao što su: limit ugovora, provizija, super provizija, rokovi plaćanja premije, visina akontacije štete, "no clame bonus" i visinu premije (ako se radi o neproporcionalnim ugovorima) i sl. Veoma često se dešava da cedent ne prihvati ni jednu varijantu u celosti, nego sačinjava svoj predlog koji ponudi reosiguravačima. Nakon toga sledi usaglašavanje stavova, iz čega treba da proistekne konačno rešenje.

Za svaku svoju odluku, bez obzira da li se radi o predlogu varijante za dodatne pregovore, ili o konačnom prihvatanju ponude, komisija sačinjava zapisnik.

Nakon obostrano usaglašenih stavova između cedenta i reosiguravača, reosiguravač izrađuje slip koji sadrži dogovorene detalje i dostavlja ga cedentu, sa predlogom visine svog učešća u ugovoru.

7.3 PREMIJE REOSIGURANJA

U zavisnosti od tipa ugovora o reosiguranju vrši se i obračun premije. Kada jc reč o ekscedentnom reosiguranju, obračun se obično ugovara kvartalno sa konačnim obračunom koncem februara naredne godine. Pre konačnog obračuna kvartalni obračuni se vrše između cedenta i reosiguravača na obrascima "Bordero premija", koji cedent dostavlja reosiguravaču. U ovom obračunu se obuhvata bruto ili tehnička premija, sve u zavisnosti od toga kako je ugovoreno. Od obračunate premije odbija se deo koji zadržava cedent u svom samopridržaju i eventualni deo provizije, ukoliko postoji u ugovoru između cedenta i reosiguravača ugovorom precizirana takva podela, a ostatak se prenosi u reosiguranje. Reosiguravač izrađuje "Izveštaj o knjiženju" u kojem sumira po tarifama obračunatu premiju i dostavlja cedentu na overu. Svojim potpisom cedent potvrđuje ispravnost obračuna i premija bi trebala da se plati reosiguravaču, no u ovaj obračun se uvrštavaju i štete, pa se cedent ili reosiguravač zadužuju sa saldom.

Nakon toga reosiguravač umanjuje premiju za svoj deo provizije, pa ono što je preostalo distribuira na retrocedenta prema njihovom učešću u ugovoru.

U obračun se uvrštavaju i eventualne štete, opet u procentu sa kojim dotični retrocedent učestvuje u ugovoru. Kada retrocedent overi ovaj obračun, dužnik izravnava svoju obavezu[72].

7.4 OBRAČUN ŠTETA

Između cedenta i reosiguravača obračun šteta se vrši na osnovu borderoa šteta. Obrazac bordero šteta po rizicima ispunjava cedent i dostvlja ga reosiguravaču. Zajedno sa premijom, reosiguravač unosi po tarifama ukupan iznos štete u "Izveštaj o knjiženju", te ga dostavlja cedentu na overu. Nakon overe, plaća se saldo (ukoliko su premije veće od šteta, saldo plaća cedent, a u slučaju većeg iznosa šteta od premije, saldo izmiruje reosiguravač).

Na relaciji reosiguravač-retrocedenti postupak je identičan, s tim što retrocedenti dobiju formu obrasca "Izveštaja o obračunu".

7.5 STATISTIKA

Posao reosiguranja je posao koji se, u principu, bazira na dugoročnoj saradnji izmedu potpisnika ugovora. To je istovremeno posao u čijim temeljima leži, pre svega, veliko međusobno poverenje. Posebno važan faktor za uspešnu i korektnu dugogodišnju saradnju među subjektima u reosiguranju je izrada statističkih podataka. Na osnovu kvalitetne statistike retrocedenti mogu da grade svoju poslovnu politiku u delu saradnje sa određenim reosiguravačem. Ovo je izuzetno važno za obe strane, naročito u slučaju velikih šteta u određenoj godini ili godinama. Kada bi retrocedente uključivali u ugovor tek posle godina u kojima je bilo štete, sasvim drugačije bi se ponašali nego oni koji su u prošlosti imali dugoročnu i uspešnu saradnju. Kvalitetni rezultati iz prošlosti amortizovali bi loše rezultate u jednom periodu, tako da bi uslovi reosiguranja ostali nepromenjeni.

Obračuni između reosiguravača i retrocedenta se obično ugovaraju, kada su proporcionalni ugovori u pitanju, u dinarima, s tim što se plaćanje vrši u devizama. Stoga može da se, u godinama kada je visoka inflacija, desi da retrocedenti u prvim kvartalima dobiju daleko manji iznos deviza nego u poslednjim (naravno, ukoliko nije rast premije usaglašen sa porastom inflacije).

Statistika se baš iz razloga navedenih u prethodnom stavu izrađuje u nekoj od čvrstih valuta (najčešće u USD ili EUR). Retrocedentima se dostavljaju podaci o plaćenoj premiji i

[72] Marović, B. “Osiguranje špedicija i transport”, Stylos, Novi Sad, 2000, str 118.

zadržanoj proviziji, sa jedne, odnosno isplaćenim i rezervisanim štetama sa druge strane. Na osnovu ova dva pokazatelja izrađuje se tehnički rezultat, zatim finansijski rezultat, koji čini razlika između premije i zbira šteta i provizije. Statistika neproporcionalnih ugovora je daleko jednostavnija. Jednostavno, prikaže se vrsta ugovora, plaćena premija i isplaćene štete, kao i tehnički rezultat.

VIII REOSIGURAVAJUĆA DRUŠTVA U SRBIJI

Posmatrano razvoj reosiguranja u zemljama razvijenog sveta datira od 1370. godine, kod nas se tek 1940. godine pokušalo sa osnivanjem državnog reosiguravajućeg društva. Taj pokušaj je propao, i nakon Drugog svetskog rata nivelisanje rizika se vršilo na nivou DOZ-a, da bi 1968. godine, donošenjem Osnovnog zakona o osiguranju i osiguravajućim organizacijama, bili stvoreni uslovi za širu primenu reosiguranja. Medutim, razvoj društva i društvenih odnosa kod nas, a neretko i iskustva sa velikim i skupim štetama, sve više dovode funkciju reosiguranja na mesto koje mu i pripada. Reosiguranje dobija na značaju, posebno u konceptu tržišnih odnosa. Ono se u našim uslovima javlja kao nužan oblik udruživanja sredstava, a u cilju da se preduzećima obezbede sredstva koja će omogućiti nesmetano nastavljanje procesa proizvodnje u slučaju nastanka velikih, odnosno katastrofalnih šteta.

DRUŠTVA REOSIGURANJA U SRBIJI[73]

DDOR RE	Bulevar Mihaila Pupina 8, 21101 Novi Sad, Srbija
DELTA GENERALI REOSIGURANJE	Milentija Popovića 7 b, 11070 Novi Beograd, Srbija
DUNAV-RE	Knez Mihailova 6/II, 11000 Beograd, Srbija
WIENER-RE	Trešnjinog cveta 1, 11070 Novi Beograd, Srbija

[73] http://aleksandar.eror.me/osiguravajuca-drustva (19.09.2012)

8.1 DDOR RE NOVI SAD

DDOR Re a.d.o. je srpsko društvo za reosiguranje u većinskom vlasništvu The Lawrence Re Ireland Ltd, reosiguravača sa sedištem u Dablinu, Republika Irska. DDOR Re a.d.o. je osnovano kao zatvoreno akcionarsko društvo registrovano za obavljanje delatnosti reosiguranja svih vrsta osiguranja. Društvo posluje u sastavu Fondiaria-Sai Gruppo sa sedištem u Italiji.

Profil Fondiaria-SAI Grupe

Fondiaria Sai Grupu čini više od stotinu društava i podružnica koje posluju ne samo u sektorima osiguranja, finansija i bankarstva, već i u sektorima nekretnina, poljoprivrede, zdravstvene zaštite, pružanja pomoći i usluga. Grupa ima snažne veze u industrijskom i finansijskom sektoru i vlasnik je akcija u velikim nacionalnim grupama koje se nalaze na italijanskoj berzi.

Finansije, bankarstvo i upravljanje imovinom

Sa fakturisanom premijom od 9,9 milijardi evra i preko 8 miliona klijenata u 2006. godini, Fondiaria Sai osiguravajuća grupa se nalazila na trećem mestu u Italiji. Grupa posluje u sektoru osiguranja preko dva društva kotirana na italijanskoj berzi, društva – osnivači Fondiaria-Sai i Milano Assicurazioni, i preko određenog broja specijalizovanih društava koja posluju u određenim sektorima tržišta. Fondiaria-Sai Grupa distribuira svoje proizvode i usluge preko nacionalne mreže od preko 3.500 agencija i 1.500 finansijskih savetnika. Pored tradicionalnih prodajnih kanala, Grupa takođe posluje i preko direktnih distributivnih kanala preko svojeg društva Dialogo koje nudi osiguranje od odgovornosti vlasnika motornih vozila, zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezgode putem interneta i telefone. Proizvodi bankaosiguranja Grupe distribuiraju se preko oko 3.500 bankarskih filijala.

Osiguranje

Grupa je aktivna u finansijskom sektoru preko svoje banke – „BancaSai”, njenog brokerskog društva i društva za upravljanje imovinom koje nudi usluge i proizvode upravljanja investicionim fondovima i nekretninama. „Fondiaria-Sai” Grupa posluje u sektoru upravljanja imovinom preko „SAI-A.M. SGR” koje upravlja uzajamnim investicionim fondovima i ličnim portfeljima. Proizvodi upravljanja imovinom i bankarske usluge „BancaSai”, višekanalne banke Grupe, distribuiraju se preko mreže finansijskih savetnika banke „BancaSai”, koje se organizuje uglavnom van aktivnosti agencija Grupe za zastupanje u osiguranju.

Sektori nekretnina, poljoprivrede i usluga

Grupa je takođe aktivna u sektorima koji podržavaju i dopunjuju osnovnu aktivnost, uključujući i usluge pomoći koje pruža „Pronto Assistance" i „Pronto Assistance Servizi" radi dopune svojih aktivnosti u oblasti osiguranja, usluge konstalting i IT-e.[74] Dalje možemo videti podatke o DDOR-ovom poslovanju u 2007 godini.

Ukoliko uporedimo premiju koja se ostvaruje po osnovu aktivnog reosiguranja sa premijom koja služi za zaštitu kod retrocesionara, zapaža se da pasivna premija predstavlja 96,47 % od aktivne premije reosiguranja "DDOR Re".

U strukturi aktivne premije reosiguranja, ucešce premije iz portfelja koji se preuzima od drugih društava za osiguranje je 22,82%, po pitanju struktura rashoda za štete, ukupno obracunate aktivne štete reosiguranja za posmatrani period iznosile su 133,6 miliona dinara.

8.2 DELTA GENERALI REOSIGURANJE A.D.

Delta Generali Osiguranje je druga najveća osiguravajuća kompanija na domaćem tržištu osiguranja, koja se bavi svim vrstama životnih i neživotnih osiguranja. Kompanija od osnivanja (1998) beleži brz i stabilan razvoj i danas je tržišni lider u životnom osiguranju, dobrovoljnom zdravstvenom i međunarodnom putnom osiguranju.

Delta Generali Osiguranje je osnivač Dobrovoljnog penzijskog fonda Delta Generali – prvog u Srbiji, Delta Generali Reosiguranja i kompanije za neživotno osiguranje u Crnoj Gori. Sprovodeći svoj cilj da postane regionalni lider, a u skladu sa odgovornostima dodeljenim od Generali grupe, Delta Generali Osiguranje je proširilo svoje poslovanje i na druge uslužne delatnosti, kao što su zdravstvena ustanova Jedro i kompanija Blutek Auto koja pruža uslugu u oblasti tehničkog pregleda vozila.

Delta Generali Osiguranje član je Generali grupe, jedne od vodećih kompanija na svetskom osiguravajućem i finansijskom tržištu. Sa tradicijom dugom 180 godina, Generali grupa posluje u 68 zemalja sveta, zapošljava više od 85.000 ljudi i ima preko sedamdeset miliona zadovoljnih klijenata.

[74] http://www.ddorre.co.rs/index.html (19.09.2012)

Misija Delta Generali Osiguranja je pružanje profesionalne usluge i kvalitetnih proizvoda klijentima sa ciljem da postane njihov glavni finansijski savetnik.[75]

Akcionarsko društvo za reosiguranje Delta Generali Reosiguranje a.d.o. obavlja poslove reosiguranja u zemlji i inostranstvu. Osnovana 2000. godine, kompanija predstavlja vezu između matične kompanije, Delta Generali Osiguranja a.d.o. Beograd kao i kompanije Delta Generali Osiguranje a.d. Podgorica sa izabranim reosiguravačima sa svetskog tržišta.

Preko Delta Generali Reosiguranja omogućeno je direktno plasiranje rizika preuzetih od od kompanija Delta Generali Osiguranje Beograd i Delta Generali Osiguranje Podgorica na inostano tržište reosiguranja kod najbolje rangiranih reosiguravajućih kompanija. Krajnji cilj je maksimalno obezbeđenje portfelja obe osiguravajuće kompanije.Tokom 2010. i 2011. godine, Delta Generali Reosiguranje vršilo je i reosiguranje Jahorina Osiguranja, jednog od partnera koji posluje na tržištu osiguranja Republike Srpske i Bosne i Hercegovine.

Imajući u vidu pozitivne trendove na tržištu i odredbe Zakona o osiguranju, Delta Generali Reosiguranje nastoji da obezbedi reosiguranje u zemlji pre plasmana na inostrano tržište, i to za one vrste osiguranja koje ne ugrožavaju sigurnost poslovanja kompanije. Pritom se uzimaju u obzir visina limita odgovornosti, moguće posledice eventualne katastrofalne štete koja bi ugrozila poslovanje lokalnog tržišta reosiguranja i zahtevani nivo sigurnosti prilikom preuzimanja rizika.

Cilj Delta Generali Reosiguranja da korišćenjem međunarodnih kontakata, iskustva zaposlenih i stranih partnera i većinskog akcionara, bude sposobno da u svakom trenutku odgovori zahtevima tržišta u razvoju novih proizvoda, a ukoliko bude potrebno i da obezbedi plasman takvih rizika na inostrano tržiste reosiguranja.[76]

[75] http://www.deltagenerali.rs/active/sr-latin/home/o_nama/poslovanje_i_misija.html (19.09.2012)
[76] http://www.deltagenerali.rs/active/sr-latin/home/o_nama/reosiguranje.html (19.09.2012)

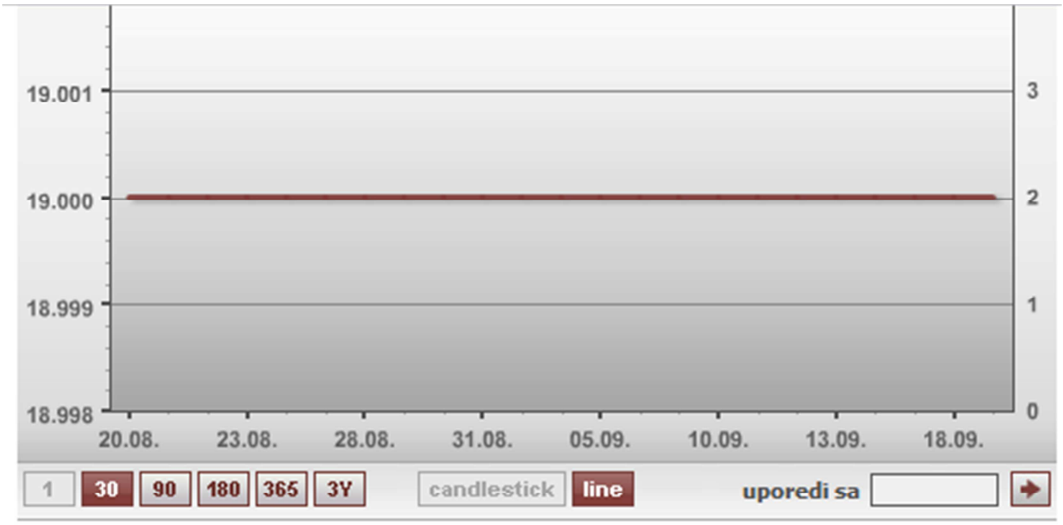
8.3 DUNAV RE

Akcionarsko društvo za reosiguranje "Dunav Re", je visoko profesionalni reosiguravač, koji preko 30 godina uspešno ostvaruje funkciju reosiguravajuće zaštite osiguranih rizika svojih cedenata. Ambiciozno postavljeni ciljevi poslovne politike ispunjavaju se u potpunosti zahvaljujući poslovanju "Dunav Re"-a po tržišnim principima, uvažavajući ekonomska načela i načela strukere osiguranja. Pored Kompanije "Dunav Osiguranje", celokupnu reosiguravajuću zaštitu portfelja, Dunav Re je obezbeđuje za još 20 osiguravajućuih društava, od kojih su 3 iz Republike Srpske i 2 iz Makedonije. Ugovorima o reosiguranju obuhvaćeni su svi imovinski i transportni rizici, X/L zaštita od katastrofalnih rizika, zelena karta i ostalo. Prilikom plasiranja rizika većih od sopstvenog samopridržaja, "Dunav Re" je, zahvaljujući svom ugledu na tržištu reosiguranja, ostvaruje ugovorne odnose sa najkvalitetnijim reosiguravajućim društvima na zapadnoevropskom tržištu, t.j. onim koji imaju rejting iz grupe "A". Svoj ugled vodećeg regionalnog i najvećeg reosiguravača u Srbiji, sa preko 60 % portfelja reosiguranja, Dunav Re obezbeđuje poslovnom politikom zasnovanom na stalnom unapređenju nivoa poslovanja, neprekidnim prilagođavanjem "zakonima" tržišta, koristeći kadrovske, materijalne i druge potencijale društva. Inače, 24 zaposlenih u Dunav Re-u, od kojih je dve trećine sa visokim školskim obrazovanjem, stručno usavršenih u zemlji i inostranstvu, spremni su da izvršavaju i najsloženije poslove reosiguranja.[77]

[77] http://www.dunav.com/Dynamic/ListItems,intLangID,10,intCategoryID,28.html (19.09.2012)

IZVESTAJ SA BEOGRADSKE BERZE[78]

Osnovni podaci	
Naziv hartije	Dunav Re a.d. Beograd, obicne akcije sa pravom glasa
Simbol	DNREM
Tržište	MTP
Metod trgovanja	Metod preovlađujuće cene
Matični broj	07046901
ISIN	RSDNVRE66231
CFI	ESVUFR
Oznaka sektora	K-6520
Naziv sektora	K - Finansijske delatnosti i delatnost osiguranja
Broj hartija	81.083
Valuta	RSD
Statistički prikaz vlasništva preduzeća	Centralni registar HoV
Internet prezentacija	www.dunavre.rs

Pokazatelji	
Tržišna kapitalizacija	1.540.577.000
EPS	2.581,44
P/E	7,36
P/B	1,10
ROE	14,22

Dnevni podaci 19.09.2012.	
Cena	19.000
Promena	0,00% 0 RSD
Obim	0
Promet	0
Ukupna ponuda	0
Ukupna tražnja	0

52 nedelje	
Najviša cena	Najniža cena
25.000	19.000
19.10.2011.	24.07.2012.

Istorijski	
Najviša cena	Najniža cena
25.000	6.500
29.01.2010.	08.11.2005.

[78] http://www.belex.rs/trgovanje/hartija/dnevni/DNREM (19.09.2012)

8.4 Wiener RE

Wiener Städtische osiguranje a.d.o. Beograd, na srpskom tržištu posluje od februara 2003. godine. Kompanija je osnovana kao „green field“ investicija Viena Insurance Group Wiener Städtische Versicherung AG. Viena Insurance Group, čiji smo deo, je vodeća austrijska osiguravajuća kompanija u centralnoj i istočnoj Evropi, sa tradicijom poslovanja dužom od 185 godina.

Kombinacijom ekonomske snage, stručnosti i znanja na tržište smo doneli potvrđen kvalitet i sigurnost što nam je obezbedilo poziciju u vrhu u životnom osiguranju, dok se sa ukupnim portfoliom proizvoda nalazimo među vodećim osiguravajućim kompanijama na domaćem tržištu.

Misija kompanije je od početka bila stvaranje i razvijanje kulture osiguranja i pružanje usluge čiji kvalitet odgovara savremenim svetskim standardima poslovanja. Stoga konstantno razvijamo produkte koji su u skladu sa konceptom evropskog modernog osiguranja koje prilagođavamo potrebama i uslovima domaćeg tržišta. Naša prodajna mreža konstantno se širi. Preko 1100 zaposlenih u više od 40 filijala, ekspozitura i prodajnih mesta širom Srbije nastoji da klijentima pruži besprekoran servis.

U skladu sa visokim standardima zaštite svojih klijenata koje primenjuje celokupna Vienna Insurnace Grupa, Wiener Städtische osiguranje sprovodi ozbiljnu politiku reosiguranja i posvećuje veliku pažnju zaštiti rizika u svom portfelju i preuzetih obaveza prema klijentima. Na ovaj način Wiener Städtische osiguranje se trudi da svojim klijentima obezbedi dodatnu zaštitu i sigurnost.

Vienna Insurance Group (VIG) je jedna od najvećih međunarodnih osiguravajućih grupacija u centralnoj i istočnoj Evropi (CEE). Grupacija, čije je sedište u Beču, zapošljava približno 25.000 zaposlenih i ostvaruje premiju od oko 8,9 milijardi evra. Osiguravajuće kompanije koje posluju u okviru VIG nude visokokvalitetne usluge osiguranja u neživotnim osiguranjima i osiguranju života. Njihov glavni cilj je da obezbede inovativna rešenja za osiguranje u svim oblastima života, kao i da klijentima na svim tržištima obezbede usluge vrhunskog kvaliteta. Akcije VIG kotiraju se na berzama u Beču i Pragu.

Fokus i jasna poslovna strategija s akcentom na širenje u zemljama Centralne i Istočne Evrope, omogućili su da se VIG od lokalne austrijske razvije do internacionalne kompanije, koja ima preko 50 kompanija za osiguranje u 25 zemalja. Očuvanjem i

održavanjem finansijske stabilnosti, VIG je u mogućnosti da ponudi kupcima, akcionarima, partnerima i zaposlenima, visok stepen sigurnosti. Jedan od ključnih razloga za ovo je konzervativna politika ulaganja. VIG ima A+ rejting sa stabilnom perspektivom, što je čini najbolje rangiranim društvom na ATX indeksu Bečke Berze. Kompanija je takođe uvrštena na berzu u Pragu od 2008. godine.

Pored ekonomskih razloga, Grupa takođe stavlja veliki značaj na povezanost sa socijalnim problemima i stvaranje boljeg društva. Na ovaj način VIG ostaje verna svom osnovnom cilju – vrednosno orijentisanom rastu.

Osnovno tržište – Austrija

Austrija, gde je ekspanzija i počela, je ključno tržište za Grupu. VIG kompanije Wiener Stadtische Versicherung AG, Donau Versicherung i Sparkassen Versicherung, su tržišni lideri u Austriji i obezbeđuju Grupi izuzetne pozicije. Snaga koja je prikazana na ovom osnovnom tržištu, od 1824. godine, je jedan od razloga za uspešnu realizaciju strategije internacionalizacije VIG-a.

Liderska pozicija u CEE regionu

VIG je 1990. godine bila prva zapadna osiguravajuća kompanija koja je deo svog poslovanja lokalizovala u centralnoj i istočnoj Evropi - regionu koji danas generiše oko 50% ukupne premija grupe. VIG je, u centralnoj i istočnoj Evropi, zastupljena u Albaniji, Belorusiji, Bugarskoj, Hvratskoj, Češkoj Republici, Estoniji, Gruziji, Mađarskoj, Letonija, Litvanija, Makedoniji, Crnoj Gori, Poljskoj, Rumuniji, Rusiji, Srbiji, Slovačkoj, Turskoj i Ukrajini. Takodje, postoji i ogranak u Sloveniji. VIG je veoma dobro pozicionirana tako da učestvuje u porastu životnog standarda CEE regiona i posledičnom rastu potreba za osiguranjem. Takođe, VIG je aktivna u Nemačkoj, Lihtenštajnu i Italiji.[79]

[79] http://www.wiener.co.rs/O-nama, (19.09.2012)

8.5 BERZE REOSIGURANJA

Rizici se najčešće plasiraju na specijalno organizovanim svetskim berzama reosiguranja. To je mesto na kome se susreću reosiguravači i brokeri, gde se međusobno informišu i utvrđuju međusobnu saradnju. Razmenjuju se slipovi i reosiguravači-retrocedenti i brokeri se odmah izjašnjavaju o visini učešća u ugovoru, ili izražavaju svoju saglasnost o učešću sa okvirnim predlogom dela koji će preuzeti.

Po povratku sa berze cedent, odnosno reosiguravač izrađuje rezime plasmana sa tačno utvrđenom distribucijom rizika po reosiguravačima-retrocedentima, odnosno brokerima. U slučaju da na ovaj način nije plasirano svih 100% ugovora, dodatno se obraća putem sredstava komunikacija drugim reosiguravačima, odnosno brokerima, nudeći u pokriće neplasirani deo. Ponekad se dešava u praksi, posebno kada su u prošlom periodu bili ekstremno loši rezulati, ili je cedent, odnosno njegov reosiguravač okarakterisan u svetu reosiguranja kao neposlovan i sklon nelegalnim radnjama, da je nemoguće plasirati deo portfelja. U tom slučaju taj neplasirani deo može biti zaštićen nekim neproporcionalnim ugovorima, što je za cedenta prilično nepovoljno ili, što je još nepovoljnije, da taj deo rizika ostane u samopridržaju cedenta.

Nakon ovih radnji, retrocedenti upućuju cedentu sa svoje strane overene kaver note i iza toga sledi izrada i potpis ugovora.

A.D. ZA REOSIGURANJE "DUNAV-RE"	
Vrste poslova osiguranja: reosiguranje u zemlji i inostranstvu	
Adresa:	Knez Mihailova 6/II, 11000 Beograd
Matični broj:	07046901
PIB:	100001327
Telefon:	011/263 49 87
Telefaks:	011/263 47 55
WWW:	www.dunavre.rs
E-mail:	office@dunavre.rs
Direktor:	Branislav Savić
Broj zaposlenih:	30 (31.12.2009)
Revizor:	Deloitte & Touche (2004), Deloitte (2005, 2006, 2007, 2008),
Ovlašćeni aktuari:	Milan Cerović (2004), Mirko Kaplanović (2005, 2006, 2007), Branislav Gecić (2008), Igor Zorić (2009), Gradimir Nikolić (2010), Mirjana Marković (2010)
Prilozi:	**Bilansi stanja i uspeha sa mišljenjem revizora**

Najveći akcionari	*Za*
Osnovni kapital	100%
1. Akcijski kapital	95.42%
1.1.KOMPANIJA DUNAV OSIGURANjE A.D.O.	92.65%
1.2. A.D.O. "SAVA", Beograd	4.44%
1.3. Ostali - akcionari sa učešćem ispod 5%	2.91%
Državni i društveni kapital	4.58%[80]

[80] http://www.nbs.rs/static/nbs_site/gen/latinica/60/odlk/OD-dunavre.htm (19.09.2012)

STUDIJA SLUČAJA:

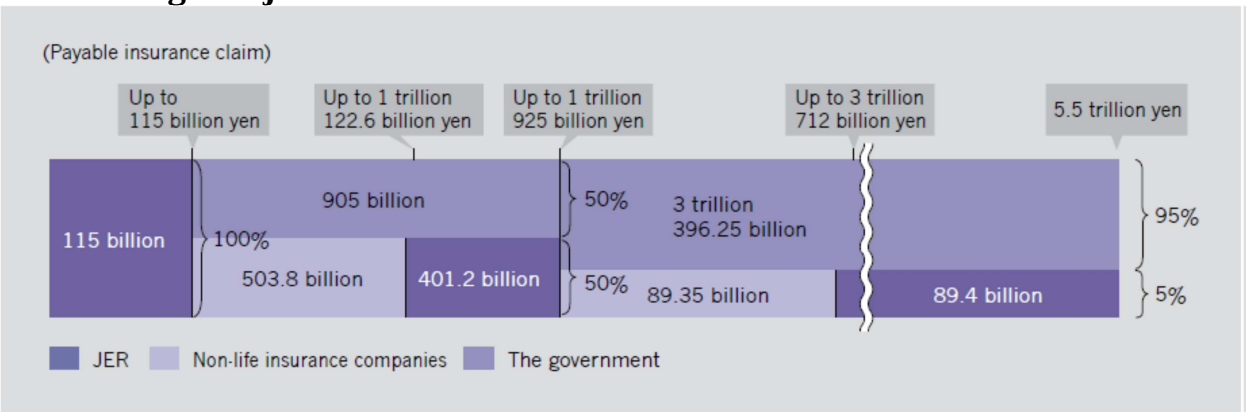
Reosiguranje od rizika zemljotresa u Japanu[81]

Japan je veoma poznata zemlja kada su u pitanju zemljotresi. Takođe je poznato da je jako teško odrediti pokriće za takve vrste šteta. Jedan od razloga što se ne zna kada će se pojavit zemljotres. Drugi razlog je da zemljotres može da proizvede ogromnu štetu. S obzirom na razornu moć potrebno je da se uspostavi neki sistem za osiguranje od ovog štetnog događaja. Zemljotres u Nigati, juna 1964 je podstakao napore da se ovakav sistem uspostavi. Vlada i sektor neživotnog osiguranja su detaljno ispitali sisteme osiguranja od zemljotresa, i uspostavili vodeći zakon o osiguranju istog slučaja. Prema njemu osiguravajuće kuće i njihov neživotni sektor preuzimaju potpunu odgovornost za ove štete. Osiguranje od slučaja zemljotresa je organizovano kao opciono osiguranje uz požarnu polisu kada su u pitanju zgrade, i ne može se uzeti zasebno. Limit za visinu isplate štete je 5,500 milijardi jena kao što je evidentirano u aprilu 2008. U slučaju da je totalna šteta veća od tog iznosa, zakon dozvoljava osiguranja da zahteva umanjenje po ugovoru. Premijsku ratu za osiguranje od zemljotresa izračunava kompanija neživotnog osiguranja, po rejtingu organizaicije Japana zasnovano na zakonu neživnotnog osiguranja.

U slučajevim kad se dogode veći zemljotresi, i kada su isplate za ovako velike štete ogromne, osiguravajuće kompanije nisu u mogućnosti da isplate ceo iznos, jer i one imaju svoje limite. Zato vlada zahteva da osiguravajuće kuće podele rizik sa reosiguravajućim, tj. da se reosiguraju. Evo kako je izgledala šema raspodele osiguranja između JER(Japanskog reosiguranja od rizika zemljotresa), neživotnih osiguravajućih kompanija (non-life insurance companies) i vlade (government). Raspodela je usvojena 2009 prvog aprila.

[81] http://www.nihonjishin.co.jp/disclosure/2010/en_disclosure.pdf (17.12.2012)

Šema reosiguranja

Bilion-Milijarda; JER-Japansko zemljotresno reosiguranje; Non-life insurance companies- Neživotne osiguravajuće kompanije: The government- Vlada: Up to- Sve do.

Visina odgovornosti pokrića štete:

JER(Japansko zemljotresno reosiguranje) 606,60 milijardi Jena
Neživotne osiguravajuće kompanije 593,15 milijardi Jena
Vlada Japana 4,301,25 milijardi Jena
Totalna zbirna suma 5,50 miliona milijardi Jena

Ako predpostavimo da je primer štete iznosio 2 miliona milijardi Jena vrednosti gubitaka i oštećenja načinjenih jednim zemljotresom, evo primera kako bi to između sebe podelila ova tri preuzimača rizika.

Potraživanje za plaćanje/Preuzimači rizika	Reda veličine do 115 milijardi Jena	Reda veličine preko 115 milijardi Jena i do 1,925 milijardi Jena	Reda veličine preko 1,925 milijardi Jena i preko sve do 2,000 milijardi Jena	Ukupno
JER	115,0	401,2		516,2
Neživotne osiguravajuće kompanije		503,8	3,75	507,55
Vlada		905,0	71,25	976,25
Ukupno	115,0	1,810,0	75,0	2,000,0

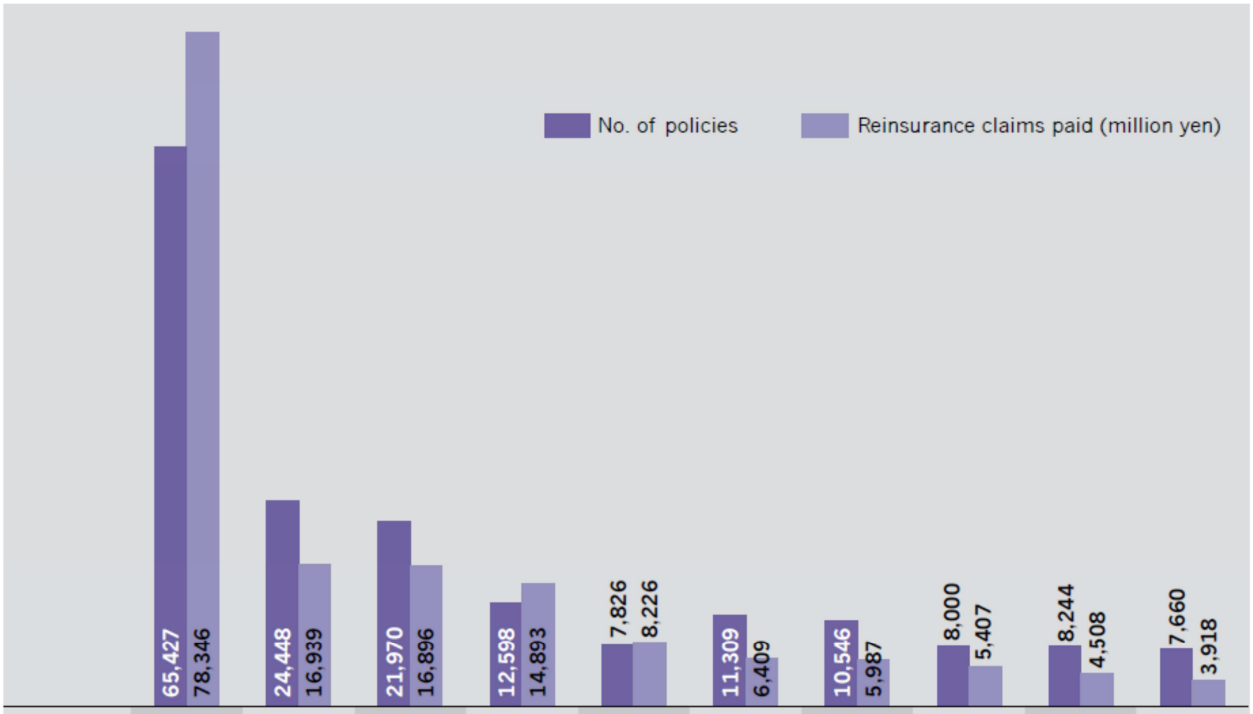
Takođe možemo videti procenat domaćinstava koja su kupila polise osiguranja od zemljotresa, u oblastima viskog rizika od zemljotresa.

Zemljotresi	Broj domaćinstava (A) (1,000 domaćinstava)	Broj ugovora (B) (1,000 ugovora)	Visina osiguranja (milionima Jena)	Procenat osiugranih domaćinstava (B/A) (%)	Verovatnoća da se dogodi zemljotresu u narednih 30 godina
Čuveni Kanto zemljotres	23,589	6,328	52,686,764	26,83	Skoro 0%-1%
Zemljotres čiji je centar bio ispod metropolitana Tokio	16,647	4,581	37,588,171	27,52	Oko 70%
Tokai zemljotres	22,431	6,270	52,094,508	27,95	87% referentna vrednost
Tonankai zemljotres	21,266	5,500	46,023,637	25,86	Oko 60%-70%
Nankai zemljotres	28,969	7,125	59,822,819	24,60	Oko 60%

Reosiguranje je platilo iznos od 5,554 miliona Jena u fiskalnoj 2009 godini, uključujući i zemljotres Surugawan koji se desio 2009. Kada su u pitanju brojevi, bilo je 9,901 plaćeni zahtev na osnovu osiguravajuće polise. Podatke možemo videti u tabeli ispod:

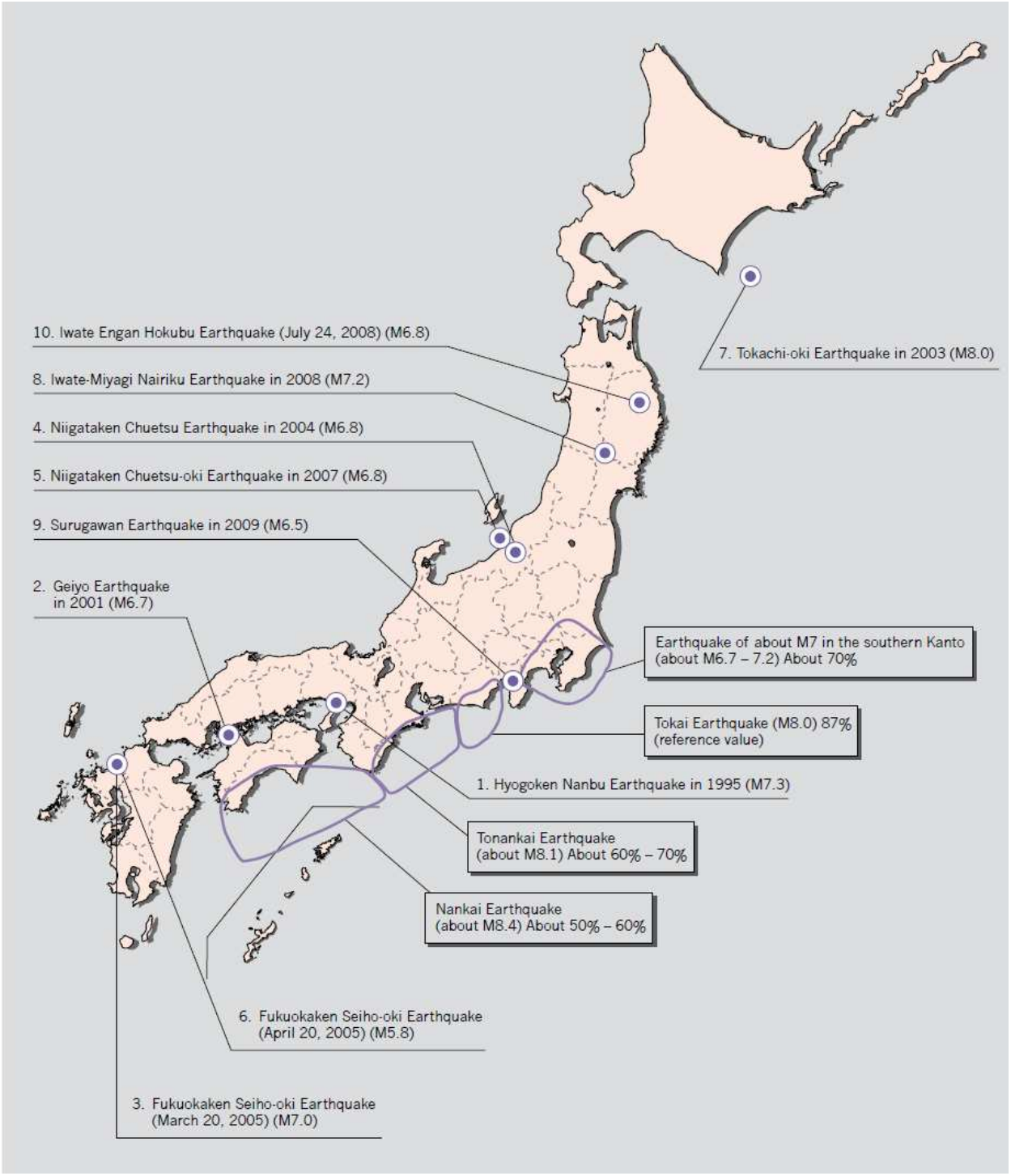
Zemljotresi	Datum događaja	Veličina	Broj polisa	Plaćenih zahteva reosiguranja (milionima Jena)
Surugawan zemljotres	Avgust 11, 2009	6,5	8,244	4,508
Izhuanto Toho-oki zemljotres	Decembar 17, 2009	5,1	363	299
Iwate-Miyagi Nairiku zemljotres	Jun 14, 2008	7,2	398	217
Drugi zemljotresi			896	518
Ukupno			9,901	5,544

Takođe jako zanimljiv podatak jeste i odnos deset najvećih zemljotresa u poređenju sa naplaćenim polisama. To možemo videti u dijagramu u daljem tekstu, a podatak datira od 31 marta 2010 godine:

Earthquake	1. Hyogo-ken Nanbu	2. Geiyo	3. Fukuoka-ken Seiho-oki	4. Niigata-ken Chuetsu	5. Niigata-ken Chuetsu-oki	6. Fukuoka-ken Seiho-oki	7. Tokachi-oki	8. Iwate-Miyagi Nairiku	9. Suruga-wan	10. Iwate Engan Hokubu
Date of occurrence	Jan. 17, 1995	Mar. 24, 2001	Mar. 20, 2005	Oct. 23, 2004	Jul. 16, 2007	Apr. 20, 2005	Sep. 26, 2003	Jun. 14, 2008	Aug. 11, 2009	Jul. 24, 2008
Magnitude	7.3	6.7	7.0	6.8	6.8	5.8	8.0	7.2	6.5	6.8

Ono što je bitno napomenuti vezano za priloženu tabelu, jeste da je vrednost naplaćenog osiguranja bila 78,346 miliona jena bila naplaćena za pokriće Hyogoken-Nanbu zemljotresa. Od čega je vlada pokrila je platila 6,173 milona Jena štete, JER 40,000 milona Jena i neživotna osiguravajuća kompanija 32,173 miliona Jena, prema postojećoj šemi koja je bila na snazi u to vreme. U daljem tekstu sledi i mapni prikaz u kome možemo videti epicentre deset najjačih zemljotresa čije štete su pokrivene, kao i sume koliko su one iznosile:

10. Iwate Engan Hokubu Earthquake (July 24, 2008) (M6.8)
8. Iwate-Miyagi Nairiku Earthquake in 2008 (M7.2)
4. Niigataken Chuetsu Earthquake in 2004 (M6.8)
5. Niigataken Chuetsu-oki Earthquake in 2007 (M6.8)
9. Surugawan Earthquake in 2009 (M6.5)
2. Geiyo Earthquake in 2001 (M6.7)
7. Tokachi-oki Earthquake in 2003 (M8.0)
Earthquake of about M7 in the southern Kanto (about M6.7 – 7.2) About 70%
Tokai Earthquake (M8.0) 87% (reference value)
1. Hyogoken Nanbu Earthquake in 1995 (M7.3)
Tonankai Earthquake (about M8.1) About 60% – 70%
Nankai Earthquake (about M8.4) About 50% – 60%
6. Fukuokaken Seiho-oki Earthquake (April 20, 2005) (M5.8)
3. Fukuokaken Seiho-oki Earthquake (March 20, 2005) (M7.0)

Iako pisane u fiskalnoj 2009 iz prethodne godine, bliže se stabilnom povećanju sredstava sve do 1,092,2 milijardi Jena, na kraju marta 2010 godine. Većina ovih sredstava je pod upravljanjem uložena u obaveznice sa visokim kreditnim ocenama i likvidnošću, da se pripreme za isplatu reosiguravajućih potraživanja

Prikaz tabele izveštaja od 2005 do 2009 godine.

Fiskalne godine	2005	2006	2007	2008	2009
Neto premije	71,132	67,981	64,040	67,126	72,225
Procenat gubitka(%)	37,9	3,7	21,0	16,0	8,6
Prihod	91,001	72,451	67,320	70,546	79,278
Običan profit	23	143	16	200	951
Neto prihod	36	16	4	12	5
Solventnost-margina odnos(%)	160,2	175,3	185,4	159,1	161,6
Ukupan akcijski kapital	1,605	1,600	1,614	1,617	1,633
Ukupna aktiva	838,555	908,963	955,968	1,015,053	1,092,272
Neto nerealizovani dobici na drugim hartijama od vrednosti	5	5	15	6	16
Neto nerealizovani dobici na drugim hartijama od vrednosti od osiguranja od zemljotresa	9,054	4,540	1,722	3,063	16,154

.

Zaključak

Na reosiguravajuće poslove utiče veoma veliki broj faktora, počev od političkog i ekonomskog sistema jedne zemlje, pa preko određene pravne regulative, strukture privrede, pa do poslovne politike osiguravajućih organizacija, broja osiguravača, broja cesija, broja i kvaliteta retrocesionara, itd. Uloga reosiguranja u privrednom životu jedne zemlje jc višestruka. Ekonomski slabije zemlje, kao što je naša, gotovo po pravilu rade pasivne poslove reosiguranja u odnosu na inostranstvo, i bave se najvećim delom izvozom rizika u reosiguranje, zadržavajući u sopstvenom pokriću ili ni malo ili relativno mali deo reosiguranog portfelja. Delatnost reosiguranja je po mnogo čemu specifičan posao, i nesumnjivo je da će taj posao postajati sve razvijeniji i u ovom delu Evrope, jer prednosti koje pruža reosiguranje su od esencijalnog značaja za razvoj svake napredne privrede, navedene su samo neke:

- Disperzija rizika;
- Homogenizacija rizika;
- Stabilnije poslovanje;
- Međunarodni karakter delovanja;
- Predstavlja smanjenje odgovornosti osiguravača;
- Omogućava osiguranje većeg broja ugovora o osiguranju;
- Lakše podnošenje katastrofalnih šteta;

Delatnost osiguranja,što je pokazano i u ovom radu,pruža zaštitu osiguranicima,pravnim i fizičkim licima,od ekonomski štetnih dejastva i različitih poremećaja do kojih dolazi kada se ostvare osigurani slučajevi u svakodnevnom životu ljudi ili u privredi zemlje. Suština osiguranja leži u udruživanju svih onih koji su izloženi istoj opasnosti kako bi zajednički podneli štetu koja će po teoriji verovatnoće zadesiti samo neke od njih,tj. u načelu uzajamnosti. Putem ovog načela se postiže atomiziranje rizika,odnosno njihovo izravnavanje na mnogo nižem-prihvatljivom nivou. Osiguranje kao ekonomska institucija sa zadatkom da otklanja poremećaje koji nastaju usled vanrednih slučajnih rušenja,odnosno nevoljnih

događaja u životu ljudi,ima za društvo veliki značaj,nezavisno od stepena njegove razvijenosti.

Kao oblast od posebnog društvenog interesa,osiguranje je dobilo odgovarajuće mesto u razvoju našeg društva,težnji ka savremenoj državi i napetku i uključivanju u međunarodne tokove. Ekoomski karakter osiguranja i reosiguranja se zasniva na njihovim funkcijama,organizaciji i podeli. Da bi se obezbedila pravilna osiguravajuća zaštita osiguranika, kao i uspešan rad osiguravajućih društva,neophodno je pravilno odrediti i proceniti najvažnije elemente osiguranja,pod kojim se podrazumevaju: rizik,premija osiguranja,suma osiguranja i osigurani slučaj.

Element rizika je nezaobilazan u osiguranju. Bez postojanja rizika ne samo da se ne može zaključiti ugovor o osiguranju,nego ono nema ni smisla. Pojam rizika u osnovnom zančenju ukazuje na mogućnost nastanka neželjenog,ekonomski štetnog događaja,koji,ako nastupi stvara osiguravačevu obavezu prema osiguraniku iz zaključenog ugovora o osiguranju. Rizik u osiguranju jeste samo onaj događaj kod koga su zastupljeni sledeći elementi,tj. koji ispunjavaju sledeće uslove: da bude moguć,da nastupanje rizika izaziva ekonomsku štetu,da bude neizvestan. Nastupanje rizika mora biti slučajno,a događaji moraju biti dostupni statističkoj evidenciji. Rizik mora biti dopušten po zakonu i da se desi u budućnosti.

Kao zaključak celog rada za kraj, dolazimo do same početne hipoteze a to je „Svako osiguranje započinje dobrim reosiguranje“ jer predstavljaju nerazdvojivu materiju. Što smo i dokazali u radu kroz primere i teorijske predpostavke.

Literatura:

Knjige:

1. Avdalović, B. (2000) „Menadžemnt rizikom u osiguranju“, Želind, Beograd.

2. Avdalović, V., Marović, B., (2007) „Osiguranje i teorija rizika“, Beogradska bankarska akademija, Beograd.

3. Avdalović, V., (2007) „Osiguranje“, Beogradska bankarska akademija, Beograd

4. Branković, S. (2007) “Uvod u metodologiju, kvalitativni metodi istraživanja društvenih pojava“ Megatrend uiverzitet primenjenih nauka u Beogradu, Beograd .

5. Andrijanić, I., Klasić, K. (2002) „Tehnike osiguranja i reosiguranja“, Ekonomski fakultet u Zagrebu, Zagreb.

6. Jankovec, I., (1972) „Transportno osiguranje u spoljnoj trgovini“,Pravni fakultet, Novi Sad.

7. Jankovec, I., (1968) „Ugovor o reosiguranju za uporedno pravo“, Institut za uporedno pravo, Beograd.

8. Pak J.,Jeremić Lj, Barjaktarević L. (2012) „Osnovi osiguranja“, Univerzitet Singidunum, Beograd.

9. Marović B.,Petrović Z., (2003).,“Osiguranje“, FFMO, Beograd

10. Marović B.,Žarković N. (2002) Lekiskon osiguranja, „DDOR Novi Sad“.

11. Marović, B. (1997)“Osiguranje i reosiguranje“Financing centar,Novi Sad.

12. Marović, B.(2000). „Osiguranje špedicija i transport”, Stylos, Novi Sad.

13. Marović, B. i Vladisavljević, Đ. (2000) „Priručnik za praksu u osiguranju i reosiguranju”, Beograd,.

14. Miloradić J. (2004) „Osiguranje agro privredi“Sremska Mitrovica.

15. Miljević M. (2007) “Metodologija naučnog rada“Filozofski fakultet, univerzitet u istočnom Sarajevu, Pale.

16. Mrkišić D.,Miloradić J.,Žarković N (2006) “Uvod u osiguranje i životna osiguranja“ Zaaslon,Sremska Mitrovica.

17. Pak J., (2011) „Pravo osiguranja“, Univerzitet Singidunum, Beograd.

18. Petranović, V. (1984) „Osiguranje i reosiguranje“, Informator, Zagreb,.

19. Ratko Vujović (2009) „Upravljanje rizicima u osiguranju“, Univerzitet Singidunum, Beograd.

20. Šulejić P., (2005) „Pravo osiguranja“ (peto,izmenjeno i dopunjeno izdanje),Dosije Beograd.

21. Šulejić P.,Vujović R.,Mrkišić D.,Žarković N.,Rašeta J.,Miloradić J. (2006)“ Osnovi osiguranja“Fakultet za finansijski menadžment i osiguranje. Beograd.

22. Žarković N. (2006) ,“Reosiguranje sa saosiguranjem“Univerzitet Singidunum, Beograd.

23. Žarković N., (2008)“Ekonomika osiguranja“ Univerzitet Singidunum,.

Članci:

1. Žarković N.,Osiguranje: Teška ili laka industrija, List Akcionarskog društva za osiguranje i reosiguranje ,,DDOR Novi Sad“,Novi Sad,broj 268,avgust-novembar (2000).

2. Opšti uslovi osiguranja od odgovornosti,Kompanija Dunav osiguranje a.d.o.,Beograd (2003)

3. Swiss-Re „A Reinsurance Manual of the Non-Life Branchcs“, Zurich, (1986).

4. Priručnik za praksu u osiguranju i reosiguranju,,DDOR Novi Sad“ , Osiguranje i reosiguranje, Novi Sad, (1996)

Elektronski izvori:

- www.swissre.com
- www.limun.hr
- www.lloyds.com
- www.ses.org.yu
- www.iii.org/commerciallines/rankings
- www.deltagenerali.rs
- http://www.belex.rs
- www.dunav.com
- http://www.wiener.co.rs
- http://aleksandar.eror.me/osiguravajuca-drustva
- http://www.ddorre.co.rs/index.html
- http://fi.apr.gov.rs
- http://www.nbs.rs
- http://www.uniqa.me
- http://www.sveoosiguranju.rs

- http://aleksandar.eror.me/blog/istorija-osiguranja-u-svetu-i-kod-nas
- http://www.apr.gov.rs
- http://irig.rs/vesti/opstinske-vesti/941-susa
- http://www.aikb.net/t696-milijarderi
- http://www.b92.net/biz/vesti/svet
- www.basler.rs
- http://www.nihonjishin.co.jp